

160 E 25-6

FOR DE PRAETSTOEL

EN

DE HIRDSHOEKE.

RYM EN UNRYM

PER

WALING DYKSTRA.

2e Printing.

HEARRENFAN — J. HEFKEMA.
1897.

160. E. 25⁶

FOR DE PRAETSTOEL

EN

DE HIRDSHOEKE.

R i m e n U n r i m

F E N

WALING DYKSTRA.

2e Printinge.

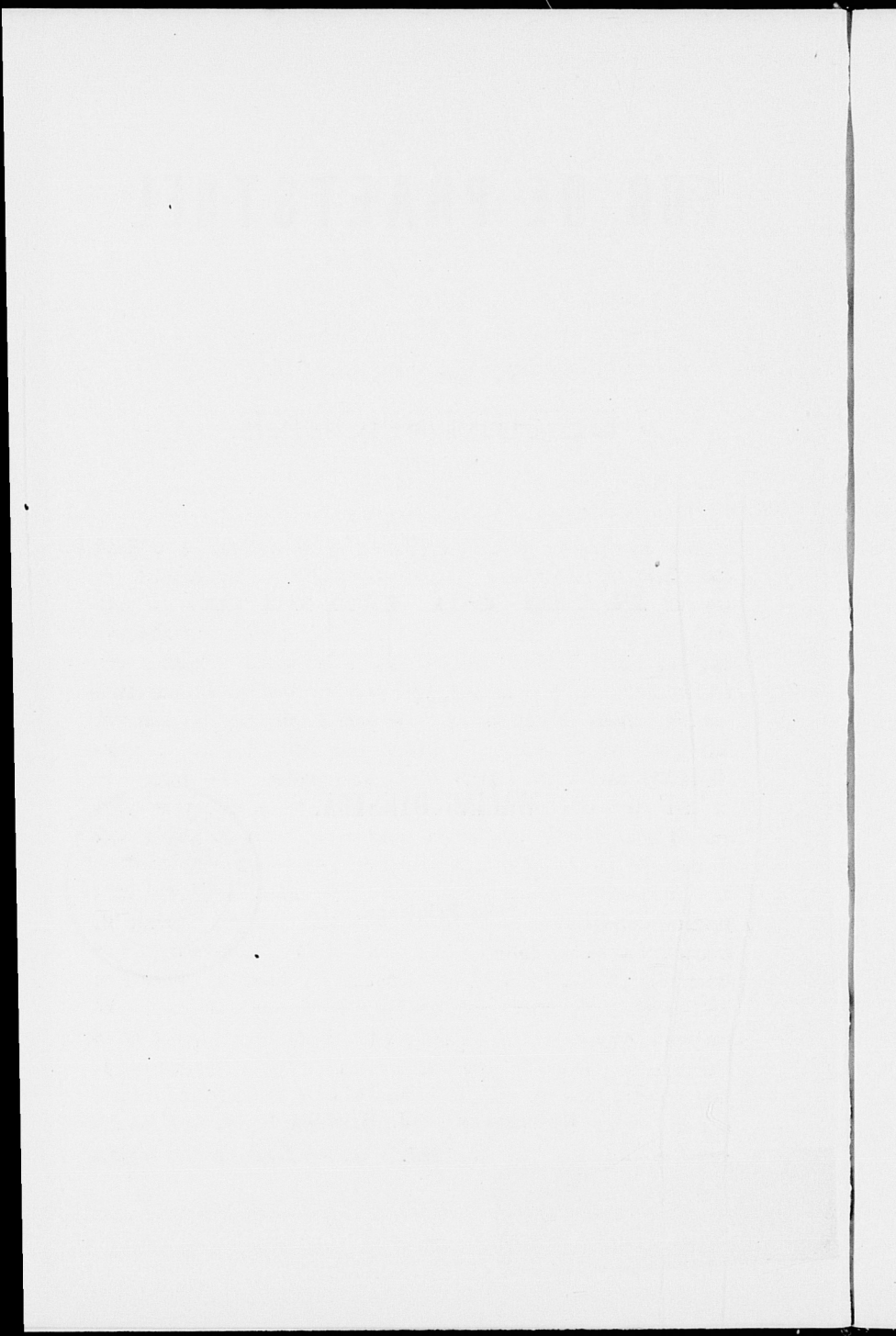

HEERENVEEN — J. HEPKEMA.

1897.

0506 1670

FEN IN NYBOER,

dy 't in kampke lân mei weet siedde.

Der wier ris in nyboer, dy kaem op in pleatske to wenjen, der hied er in kampke lân by, dat laei oan 't gongpaed, — en dat siedde er de maitiids mei simmerweet. Nou wit men wol ho 't giet mei sok wirk: de man struide syn siednoat út, mar alle kerlen kamen net allike goed to plak. Der foelen gûds op 't gongpaed, dy waerden fortrape en forwádde en de fûgels frieten se op. De iene hoeke fen dat kampke lân wier bare stiennich; it sizzen wier altiid dat dêr de fondeminten fen in ald tsjerke yn 'e grûn sieten. De kerlen dy 't der delfoelen wûchsen wol, en yn 't earste opwaechsen stie 't noat dêr ek hast allike goed as op oare plakken; mar 't koe dêr yn dy alde stiennen dôch gjin goede wirtels sjiette. Do 't der de simmers in droege rite kaem, mei hwet folle hetsige sinneskyn, do fortorre dat gûd. De boer krige de hjerstmes oars net folle yn 'e skûrre as hwet licht strie. Den wier der ek yet in plak, dêr wûchsen in heisliken stikels en brânnettels. It noat dat dêr wûchs koe ek net op 'e hael komme, hwent do 't de stikels great waerden namen dy it lân yn en lôeken de kreft út de grûn. Dy hoeke brocht de boer sa dwaende ek neat op. Mar 't wier den oars derjuchte soarte fen grûn wol. Op plakken dêr 't de weet nearne gjin hinder fen hie, dêr slagge 't goed foart en 't joech in

bêste frucht. Dus by slot fen rekken moast it boerke sizze : al hie dat kampke fry hwet mear opbringe kind, it koe dôch ek yet wol sahwet boerkje.

De ljue dy der mei piele om sied út to struyen yn de maetskippy, mei 't doel om de minsken wizer en better to meitsen en se oan to fiterjen om nuttige saken mei to stypjen en foarút to helpen, dy ûnderfine faek it selde as dat boerke mei syn weetsiedsjen.

Kom, by foarbielde, mar ris by Jan Redsum. Dy kin mei alle minsken oer wei en is ek in foarstanner fen alle goods, sa 't liket. Bigjin mei dy man to praten oer it nuttige en winskelike fen 'n saek. Liz him it ho en hwet en it hwêrom en dêrom allegearre fen stikje ta bitsje út. Hy seil jo yn alles meistimme en it liket dat de man tige mei de saek ynnomd is. Jy prate jo de mûle wirch, hwent jy tinke dat jou sied yn in goede fruchtbere grûn falt, dat jout jo moed en hope. Mar as jy by Jan wei binne, dan is 't measte fen jou praet him ek al wer forgotten; foarearst, omdat er de rjuchte ynhold fen de saek net ienris goed begrypt het en oard: om 't him ek lang sa net to herte gíng as 't jo talike. En as der in heal-ûre letter ien by him komt, dy 't deselde saek krekt oarsom bipraet as jy dien ha, — dan jowt Jan dy man ek wer gelyk. En as er mei syn wiif ûnder fjouwer eagen is, dan seit hja: „My tocht, dou scoest dy mar net mei sokke dingen ynlitte, hwent dat jout trochgeans oars neat as drokte en kosten.“ „Né,“ seit Jan den, „'t is myn plan ek net om der geskrep mei to hebben; mar men kin ommers sokke mannen den sa mar net yn ienen for de holle slaen.“

Inplaets fen yn in bêste fruchtbere ierde, — lyk as jy mien-den, is jou sied delfallen op in tichtwádde grûn, dêr 't it fortrape wirdt en fen de fûgels opfretten.

As der nou licht immen freget: binne der sokken? Dan siz ik: jawis! der binne sokken, en hjar namme is *Legyo*.

Melle Strielôge wier in heel oar man. Hy hie in goed forstân; hy lies folle en hij mocht graech knappe mannen praten hearre. En hwet er lies en hearde begrypte er goed. Hy wie in hele greate foarstanner fen 't nye; dat rôp er elk tomjitte en der redenearre er oer yn 'e herberge, yn weinen en skippen en oeral. Dy alderwetske bigripen, dy 't him yn syn jonge jierren ynprinte wieren, hied er al lang farre litten, hwent dy wieren for him to bernhaftich en to bikrompen om er oer to praten. De foarstanners fen 't nye ljocht en de foarútgong seyen wol faek: „Dy Melle, dat is in flinke kerel; sokke moasten der hwet mear wêze, den scoe 't mei in hopen dingen wol better gean as nou.“ Mar Melle krige tsjinrampen yn syn saken en moeilike omstannichheden yn syn hûshalding. Hy hie in moaike, dy wier oan de alde stive kant: der koed er yet ris in tûzen gûne twa fen erve, mar dêr woed er hjar oars noait om nei de eagen sjen, wier altiid syn sizzen; hwent hy koe 't dêr wol bûten rêdde, as 't der op oankaem. Mar do 't de iene swierriichheid by de oare kaem, do woed er moaike wol wer op 'e lye side oankomme. Do seach er graech, dat hja ris kaem om syn wiif mei rie en die by to stean. En do bigûn moaike him it ris op in alderwetske menear foar to halden, hoe forkeard as 't ienkear mei him útkomme scoe. Ek yn 't tidelike hied er skea fen syn nyljochtery en oare freande oanslagen, sei se. Folle oansjenlike ljue, dy 't nou tsjin him wieren, scoed er ta freaun krye, as er him hwet foroarje woe. En do blikte 't gau dat de fûndeminten fen in alde tsjerke yet wol yn de grûn fen Melle syn hert sieten. Hy waerd mei gauwens in heel car man. Hy liet syn forljochte tinkbielden by de rêch del glide,

hwent dy hiene gjin djipte fen ierde by him, — en hy waerd al skielik alderling en sahwet.

Scoene der sokken ek wêze? — Ja, der binne sokken wol. Miskien is hjar namme ek wol *Leggo*.

Hedze Wolbikind is in man fen kiunis en smaek; syn wiif is ek in minske mei in goed forstân en fiks op 'e hichte fen de tiid. Dy ljue nimme deel oan alle nuttige ynrjuchtingen en forieningen, to sizzen hja bitelje jierliks hjar ynlagen dêr oan. Hjir in gûne fjouer, fiif; der in ríkstdaelder, dêr in pear gûne of hwet mear of minder. Dat bidraecht yn 't jier licht wol mear as twyntich, tritich gûne, mei n' oar. Mar mear mat men nou fen dy minsken ek net fergje. De bistjûrders fen dy ynrjuchtingen matte mei dat jild mar sa folle nut en folksbiskaving sjen to stichtsjen as se kinne. Hedze het it to drok mei sín effearen, mei útgean en folkhabben en sa hwet, — en de frou het to folle hollebrekken en birêdding om yn alles by de mode to bljuwen, mei hjar sels en mei de bern. Hja mat ek wol ris folk ha, en den is 't yen fensels net allike folle ho 't alles foar 't ljocht komt. Dy minsken hadde net ienris tiid om ris to bitinken as hjar hannelingen soms ek dwers yn striid wêze kinne mei de nuttige ynrjuchtingen dy 't se stípje mei hjar ríkstdaelders. — Ja, Hedze is ek mei yn 't lêsselskip, mar hy is lang net nôch bistindich thús om de boeken to lêzen. Mei de frou wirdt it lêzen ek al in bidroefd bytsje, hwent hja het de holle altiid sa fol fen alderhanne dingen, dat hja kin dôch hast gjin oandacht by 't lêzen halde. — Dy ljue geane ek al ridlik trou nei tsjerke, hwent hja meye graech in moaye preek hearre. Mar moandeitomoarns, och heden ja, sneintojûns, den ha se al wer sa folle oare dingen by 't ein, dat de hele preek der glêd wer út giet. — Om 't mar kort-wei to sizzen, it goede sied falt

dêr just net yn in forkearde grûn, mar dêr waechse safolle stikels en brânnettels yn, dat it oare net op 'e heal komme kin. — Ja, Hedze syn holle is ek wol ris hwet stikelich. As der oan 't bistjûr fen dy ynrjuchtingen, dêr 't hy lid fen is, mannen steane, dy 't er net to bêst lye mei, en dy dogge ris hwet dat him net noasket, den smyt er de kop yn 'e nekke en hy fardomt it om langer lid to wêzen.

Scoene der sokken ek wêze? — Ja, der binne sokken grif. En 'k hab siker soarch, dat hjar namme ek *Legyo* is.

Dit is nou de sauntsiende winter (1876/'77) dat ik op disse menear troch Fryslân reisgje om de minsken hwet tofoaren to praten. Earst, — lîk as de measte ljue yn Fryslân witte scille, hab ik dat forskate jierren dien mei yet ien by my; en nou sint in jier twa trye doch 'k it allinne. De minsken habbe ús sa foar en nei wol ris sein, dat wy mei dit wirk fêst wol nut stichtsje moasten, — troch 't forsrieden fen goede tinkbielden ûnder 't folk, — en ek troch yn sommige streken de minsken to wennen oan in better en fetsoenliker menear fen nochtsiikjen as lange tiden hjir en dêr yn 'e swang wêst het. — Nou, as knappe ljue yen nou en den soks al wer-oan komme to sizzen, den bigjint men ek al ris to tinken, dat dêr licht wol hwet fen oan wêze kin. — Mar och heden! as ik den yn myn reisgjen al jimmeroan opmerke mat, ho'n hirde tichttrape grûn, dêr 't alles op oustutet, hjir en dêr yette sit; — ek ho'n alderhanne fûgels der fleane, dy 't fen 't goede sied dat oeral útstruid wirdt, in hele bulte wei pikke; — ek ho'n alde fûndeminten fen forfallene bigripen en mieningen der yette fûn wurde, en ho'n stikels en brânnettels der oeral waechse, — den tink ik faek wer: al dat gepraet en geskrep om foarûtgong en folks-forbettering, dat docht sa op 't each al in bytsje fortunten.

De Friezen oer 't algemien en de foarstanners fen de fryske tael net it minste, dy wolle hjar wol graech ris foarstelle, dat it fryske folk yn folle dingen hwet heger stiet as 't folk yn sommige oare provinsies. Mar nou wol ik jimme ris fortelle, hwet ik ris hearre matten ha fen in Hollanner, yn de postwein fen 't Hearrenfean nei de Lemmer. Dat wier in tsjûk, swier man, mei in reade holle. Hy siet foar my oer en 't wier ien fen dy ljue, dy 't alinne wol pratende halde kinne, al seit oars gjin ien hwet. Hy bigûn al sa gau as er siet; flokke koed er ek sa goed as de bêste. Wy rieden dêr troch de Haske. Men kin just net sizze, dat dat nou ien fen de moaiste streken fen Fryslân is. Keal lân, âtfeante plassen en wetterpoelen, earmoedige arbeiders-wenten by de wei lans, — dat is 't hwet men der sjucht. De man seach ta 't glês út en do sei er: „'t Is me toch en lamzalig land, dat Friesland. 't Is 'en planteleve dat de mensen hier hebbe.” — Der wier krekt in sniebui, en hy sei: — „Kijk es, hoe lief! de bloemetjes wajen over 't veld. Ba! wat 'en bar land is dat hier.” — Ik sei: „minhear, ik tink dat yn Hollân tsjinwirdich ek al gjin oare blommen op 't fjild to sjen wêze scille.” — „Neen, maar als ik thuis ben, dan ben ik in de stad, ziet u, en dan valt er zoo 's winters iets te geniete. Maar hier is 't 'en planteleve. Hier is 't niet om uit te houwe. Ik begrijp niet, hoe de mense zich hier niet dood vervele.” — Ik redte de man oan om hjir den ljeaver mar net to kommen. Mar do sei er: „Ik mot hier kommen, om zake te doen, ziet u. Ja, Friesland is 'en goed land om er geld uit te hale. Warachtig meneer! Geld zit hier wel en ze zuipen hier as tempeliere. Ik ben van Schiedam, ziet u; we hebben 'en branderij; zoo mot ik tweemaal in 't jaar

hier kommen om wat vaatjes jenever te verkoopen en wat geld op te hale. Ja, meneer, hier valt iets voor ons te verdienen, dat verzeker ik je; geloof maar dat ik hier anders niet zou komme. Van al de provincies in Nederland is in Friesland het drankverbruik het hoogst, naar evenredigheid van de bevolking. Dat mot ok wel. De grond is hier altijd nat en koud. De mense die hier in 't veld en in 't veen werken, hebben altijd natte voete; dan motte ze jenever drinken, anders zouwe ze 't niet kunnen uithouwe. En dan zoo'n planteleven as ze hier hebbe; de mense motte jenever drinken uit verveling. — De koksejane, die heb jen hier ook veel; die kerels zitten altijd bij mekaer te praten en te rede-neere, en dan zuipe ze daar bij as tempeliere. Waarachtig meneer! ik zeg et je, dat et waar is, want ik weet et." — In man, dy 't efter him siet, sei: „Ja, dy drank dêr komt al in hopen ûnheil út foart." — „Onheil? Waarom?" hy wer. — „Omdat der sa folle misbrúk fen makke wirdt," sei de man. — „Nou, maar dat is dom! Alles is voor 't gebruik in de wêreld, maar niet om te misbruike. Je kunt van alles 'en misbruik make, — maar dat is allemachtig dom." — „Ja," sei dy oare man wer, „mar as 't immen ris hwet efterût giet in 'e wrald, den wol er him allicht ris oan de drank oerjaen." — „Nou, maar dat is dom! As et je vooruit gaat in de wêreld, zuip dan! Dan mag et je beure. Mar as et je tege loopt, zul je dan zuipe? Dat is dom! God allemagtig, wat is dat dom!"

Dy kearel swetste yet al mear; ik kin 't allegjerre net wer fortelle; mar 'k woe jimme dôch efkes meidêle hwet eare Fryslân krige fen in Skiedammer jeneverstoker.

't Kaem my sa foar, dat ik dêr ien fen dy freamde fûgels foar my seach, dy 't fen 't goede sied, dat hjir útstruid wirdt, in bulte fortraepje en wei nimme.

Yn lytse efterou-dorpkes, dêr 't se gjin nutten of toaneelselskippen of sahwet ha, dêr binne de minsken soms ek wol ris nysgjirrich ta 't *Winterjûnenocht*. En den kinne dy ljue hjar dêr wol ris mei formeitse, — faek yette mear as op sokke plakken, dêr 't se sahwet fen alles witte en bywenje kinne, hwet ús tiid fen soks meibringt. — Sjuch, der binne ek al dorpen yn Fryslân, dêr stean de ljue sa heech yn kinnis en smaeck, dat se dêr fier boppe forheven binne om nocht to finen yn 't winterjûnenocht. — Nou, as men soks opmerkt, den kin men der yen al hwet fen foarstelle, ho 'n alderhearlikste maetskippy wy ha scoene, as alle minsken ris op sa'n hichte kamen to stean. Hwent it sprekt fensels, dat sokke fyn-beskaefde minsken ek yn alles krekt hannelje sa 't heart.

Mar dy efterouhoeken, dêr 't de measte minsken der net folle fen witte, hwet der yn 'e wrald to keap is, der stelt men yen al licht fen foar, dat der froede ienfald en bernlike ûnskild wenje seil. Mar dat falt ek wol ris efkes ou. Hja binne yn in hopen streken to stomp en rou, en fiers to folle forwend oan grou en mál nocht, om hwet ljeafflik is en goed klinkt oannimme en bihagelik fine to kinnen.

Ik kaem ris yn sa'n efterou-dorpke, om de ljue dêr hwet nocht to jaen, as 't slagje woe. Mar it jongfolk wier dêr ier yn de jûn al sa roerich en oerdwealsk, dat ik gau bigripe koe, it scoe dêr wol in wildeboel wirde. Sa 't my foarkaem wier de grûn dêr net allinne hird en ticht wádde en stiennich en stikelich, mar bûten dat alles wier 't in toar heidefjild, dêr 't sahwet neat mei to bigjinnen wier. Alle goed sied dat dêr yn smíten waerd. scoe forgees wei wêze, tocht my. Mar dêryn koe 'k wol mis wêze.

Do 'k myn wirk ta'n útfier brocht hie, sa goed en sa

kwea as 't gien wier, liet ik my fen de kastlein in plak oanwize, dêr 'k my sels hwet weibergje koe. Hy brocht my yn in keamer, dêr wier in bêd for my. Hy sei: „Nou halde wy disse keamersdoar ticht en den komt hjir gjin ien.“ — Dat like my goed ta; mar it kaem oars út. — Dat jongfolk ging dêr oan 't plesiermeitsen en springen. Dêr hie 'k net folle ûnder to dwaen, as se my mar mei rêst lieten. Mar ho lang ik sliepen hie, dat wit ik net, — do ik wekker waerd troch in freeslik geskreau en gebear, yn deselde keamer dêr 't ik wier. Ik hie de bêds-doarren ticht ta, sadwaende koe 'k neat sjen en ik moast my tofreden stelle mei harkjen. Der wieren fryende pearen yn dy keamer komd, dy wieren dêr hwet sitten gien. En do wier der ek in jongfeint, dy wier alheel fen 'e wize fen teleurstelde ljeafde. Net dat er him sels forsûpe woe of de pols-ier stikken knippe of sahwet; né, hy hie 't krekt oars-om yn 't sin, hy woe in oar to liif. Hy hie in faem frége, koe 'k oan syn wurden bigripe, en dy hie him sahwet spitich oustikele. Do hied er earst út kleare bare wanhoop gâns in bytsje jenever ynnomd, en nou tocht er hjar dêr yn dy keamer to finen mei in oar feint. Mar hja wier dêr net; hja hie der wol wêst mar hja hie 't swier waer fen fierren al oankommen heard en do hie se hjar efterút jown, yn de hoede fen de kastleinske, dêr 't se ek by úffenhûs wier. En do wier 't mar: „Hwer is dy faem?“ — Dy wier der net. — „Den seil 'k hjar wol fine. Dy smoarge faem, dy wol 'k dea skoppe. Seil dy my hjir de gek oanstekke?“ De oare feinten halden him beet; hja wisten wol, dat dy faem net fier ou wier, — en de fammen bigûnen to susjen, dy seyen: „Och Jan, bidarje dy dôch hwet; gean hjir hwet by ús sitten.“ — Né, lit my los, fordomd! ik wol dy faem ha; dy smoarge poepinne! (hja wier út Grinzerlân.) Ik wit wol hwer 't se is, ik wol se dea skoppe, — traepje, forgieme seil 'k se. Lit my los, fordomd!“

Dat skreaude en raesde er dêr út, op sa'n akelike menear, dat er mear op in mâl hûn as op in minske like. De feinten halden en kearden him; hja woene him net ta de keamer út ha. En hy warde him tige om los to kommen. Sa gyng dat dêr bjuster op in heljen en skoerren. It flokken en razen dat dêr by to pas kaem kin 'k net wer fortelle, — mar hy bleau er by, hy woe dy faem dea skoppe. Ho faek as er dat sein het, dat komt op in bytsje net oan. En 't wier ek grif gelokkich for hjar, dat se op dat stuit net yn syn hannen forfoel. Dat spil dûre in heel skoft, — ho lang, dat wit ik net; mar myn sliepen waerd dy nachts neat, — dat seil elk wol leauwe wolle.

Do 't dat folk njunkelytsen ousakke wier en ik de kastleinske praten hearde oer thé-klearmeitsen, do gíng ik mar wer fen 't bêd. Ik tochte, den gean 'k sa bytiid hjir wei, dat 'k de earste spoartrein krye kin; dêr moast ik in goed ûre om rinne.

En do 't ik by de tafel kaem yn 'e tapkeamer, do siet ús maet de deaskopper dêr ek yette by de kastlein en 't wiif. Hy wier tige súzich en ûngedien, mar dôch aerdich ta bidarjen komd. Do 't wy efkes mei 'n oar oan 't praten rekken, forhelle er my, hy wier eigentlik ortodoks opbrocht. Syn heit wier wakker tsjerksk; hy hie dêr al lange jierren oan ien altiid tsjerkfoud wêst, en wier ek al folle alderling. As se dêr ris in nye dominy yn 't doarp ha moasten, hie syn heit dat spil ek al fry hwet yn 'e macht, — en soarge den altiid dat se dêr in bêste rjuchtsinnige dominy krigen. — „Mar 't kin *my* oars gjin dêvel skéle ho 't de dominys preekje,“ — liet er dêr op folgje.

Nou koe ik bigrípe, tocht my, hwêrom dy feint him sa djip bilédige achte hie, do 't sa'n Grinzenlânnear faem him min-achtsje doarst; *him*, de soan fen de ryke tsjerkfoud en alderling, dy safolle yn 't doarp to sizzen hie.

Ik achtsje 't heel wol wierskynlik, dat dyselde woestling

nei forrin fen hwet jierren ien fen de drokste skreppers wêze kin om dêr in rjuchtsinge dominy yn 't doarp to kryen. Hwent de fûndaminten fen in ald tsjerke sieten wol in dy grûn, al like 't op earste sjen en hearren sa net.

Nou, as men troch 't hearren fen folle lofspraken oer de nuttigens fen yens wirk, soms licht ris hwet al to greatsk wirde mochte, den kin men dêr aerdich wer hwet fen bi-komme, as men soks ris bilibbet, lyk as ik niis forhelle.

Der is tsjinwirdich in bulte drokte mei de arbeiders-klasse. De iene seit: „Dy minsken krye gjin goed iten; der moast hjar alle dagen in stik flesk of spek barre meye; dat komt immen ta, dy 't altiid swier arbeidsje mat.“ — In oar seit: „Dat folk het lang gjin genôch forstân en oerliz; de arbeiders-berp moasten folle better op 't learen halden wirde. It folksûnderwys dêr hinget alles fen ou. De skoalleplicht moast mar ynfierd wirde, den scoe 't oare fen-sels wol goed komme.“

Nou, ik leau, dat dy grûn yet al aerdich fol stikels en brânnettels sit, — en dy 't dat gûd ûtrûgje wol, mat troch-sette en oanhalde, — dat witte alle boeren wol.

Ik hab ris in nacht to Harns wêst. Dêr wier 'k yn in herberge thús, en do rekke de kastlein de jûns oan 't fortellen, ho 'n jild de arbeiders dêr fortsjinnen, mei 't lossen en laden fen de skippen. Hja woene net arbeidsje for minder as fiif stûren yn de ûre, en as se in stik wirk by de rûs oannamen, den fortsjinnen se yette fry hwet mear. Lykwol wier dat for de ljue dy 't oangîng yet it foardêlichste, hwent oars wisten se net honear 't der in ein oan 't wirk kaem. — „Wirde dy ljue dêr nou ek better fen?“ sei ik. — „Né, minder,“ sei de man. „Der binne gûds by, dy kinne hjar sneins net ienris forklaeye, om 't se mar ien suterich pakje klean ryk binne. En as jy for in kear yn sa'n arbeiders-went

komme, den sit it wiif dêr by de tafel, — en dy tafel, dêr is fen alles op. Hjir de krintebôle, dêr de wite bôle en dêr de fine kôeke, en der twisken yn in steapeltsje twiebakken. Der stiet ek switsers-brea, of sûkerbôle, dat kin men fen fierren sa lyk net sjen. Swietmolken tsiis, leidske tsiis en faek yet in trêdde soarte fen tsiis der by. In oansnyd pûn bûter, mei 't mês dêr by stiet yn 't foarmidden; in pûde mei klûntsjes leit der nêst en de sûkerpot is der net fier ou. Thê en koffibeane binne der ek net by forgotten, dat lit him tinke. En den stiet de tromp mei ingelske banket yet by it minske op 'e grûn, om 't dy op de folle tafel gjin plak krye kin. Sa faek hja der sin oan het brûkt se hwet fen 't ien of 't oar, en komme de bern yn 'e hûs rinnen, den is 't: „Moeke, mag 'k wat?” — „Wat wúst hjê, in stuk switsersbroad?” — Né, dat wik n't hjê; gee mi 'n stuk koek.” — „Nou, daer dan, daer hjest in stuk! gaen nou ok mar gau weer hene!” — „'k Wil ok 'n klontsje hjê.” — „Nou, daer hjest dan ien; gee di nou mar handich of.” — Sa komt de kearel nou en den ek yn 'e hûs rinnen om hwet to buffeljen. — En as se hjir by my komme, sei de kastlein fjirder, om in stevige slok to drinken en 't komt to praet oer iten en de djûre tiid, den is 't: „Spjek en flees, daer kan 't met 'n arbeider niet an toe komme; dat krye wi nooit binnen ons lippen.”

De oare moarns, do 'k wer foar 't finster siet, roanen der in stik of trye frouljue foarby, fen de lêge klasse; de iene hie in bern op 'e earm fen in goed heal jier lyk enoch. — „Der ha je se nou wer,” sei de kastlein. „Nou gean se de stêd yn to biddeljen; dêr habbe se hjir hjoed fry ta.” — Ik sei: „Binne dat ek gûds, dy 't mánljue ha, dy 't sa 'n jild fortsjinje?” — „Ja,” sei er, „mar 't is altyd op, en bûten dat habbe se kriich noch skeamte; hja pakke mar yn hwet se krye kinne.” Dat wiif mei dat bern is ien, dy 'k wol kin,

sjuch 'k wol. Dy het sels gjin bern; mar den wirdt der ien hierd for 'n dûbelsje, om der mei to biddeljen. Der binne altiid wol bûrwifkes, dy 't de rûmte fen bern ha; dy kinne dêr op sa'n menear hwet út meitse. — As dit wiif nou strak by de ljue foar de doar stiet, den knypt se dat bern yn 'e kûten; den bigjint sa'n hert fen-sels tige to gûlen, en den is 't: „Nou, stil mar, lieve! hjet se soa'n honger? Nou, stil ma; se sal in stukje broad fan moeke hjê; stil ma, lieve! — Juffrou! in kleinichheid foar 'n arme wedefrou, as je blieft?”

Nou, om sokke grûn sa to bi-arbeidsjen, dat der goede frucht fen komme kin, dêr seil fry hwet oan fêst wêze, scoe 't net? Stânder goed trochsetten en trou oanhalden seil 't wol ûnmogelik wêze, scoe 'k tinke. En dêrom is 't wol spîtich, dat sokke ljue lyk as Jan Redsum en Melle Strielôge en Hedze Wolbikind der hwet to machtich binne. Hwent dat binne ommers luye en ûnnutte tsjinstfeinten.

De nyboer, dy 't dat kampke lân bisiedde, hied dêr ek, lyk as 'k al sein hab, in plak by dêr 't de grûn goed wier en suver, en dêr kaem ek goede frucht fen.

De kastlein fortelde my fjirder, hy koe dêr yn 'e stêd ek ljue, dy 't oars neat wieren as arbeiders, dy libben fiks by de streek lâns. Dy kamen sneins foar 't ljocht as lytse borgers, de man mei 'n horlosiekjetting op 'e bûse en 't wiif mei 'n gouden earizerke op, — en dy soargen ek trou dat hjar bern hwet learden. Soks is moai to hearren; mar yet folle moayer scoe 't wêze as min sizze koene, dat de measten sa diene. Men scoene tinke, dat moast bêst kinne, en 't is dôch sa net. En om 't sa to kryen, dêr wit men net ienris goed rie ta.

Men mat dit yn 't each halde: al wier dy nyboer syn kampke

lân oan de iene side lâns alhiel ticht wádde, al siet de iene hoeke stiif fol alde stien en keizel en al wier in oare hoeke oerkomd yn stikels en bránnettels, — de grún wier dêr oars út syn aerd net únfruchtber. Mar dy hirde tichte kant moast los makke en om-arbeide wirde; de stiennen moasten der út helle wirde en de stikels en bránnettels moasten fordilge wirde. En den koe dat lân wol goed hwet opbringe. Elk, dy 't graech hwet goeds to wei bringe wol mei dat yn 'e rekken halde.

Och ja, men treft oeral yn 'e maetskippy plakken grún oan, sa hird en ticht, dat men der hast mei gjin ark yn komme kin; men stompt ek alle ameryen op stiennen en alde fondeminten, en der waechse hjir en dêr fjirs to folle stikels en bránnettels. Nimmen hoeft sadwaende foarearst om wirk forlegen to wêzen.

Mar dêr tsjinoer merke wy ek op, dat de goede order troch in tiid altiid biwarre bliuwt; der wirdt in hele bulte soarge dragen for alles hwet nuttich en nédich is; net it minst for 't folks-únderwys, en foaral ek for earme lyers. En in goed wird fynt ek altiid yet al in goed plak. Al dy dingen en yette mear mien ik oannimme to meyen as sa folle biwizen, dat der folle mear fruchtbere grún to finen is as mannichien sa op 'e flakte wol sizze scoe.

As 't forkearde allinne skûle by de lêger ein, den scoe 'k sizze: „Nou kin de hoas gau oubreide wirde; hwent wy binne al yn 'e foetling.” — Mar sa rûm stiet it yet net.

IN DYAKEN.

Gjalt wier in soan fen arbeids-ljuw ;
Syn lot wier boeretsjinjen.
Hy kaem by Geale Teats op Kljuw
For widdous feint to wenjen.

It jongste wier fen Teatske al ou ;
't Wier gjin oannimlik minske.
Likwol seach elk oan hjar al gau
Hwet hja yet wol ris winske.

Hja woe wol wer ris oan 'e man.
Mar elk liet stil hjar wêze,
En dêrom makke Teatske 't plan
Hja woe de feint bilêze.

Hja helle ridlik gau him oer
En 't waerd al skielik trouwen ;
Hwent Gjalt, — dy waerd mar ljeaver boer
As arbeids-man to bljuwen.

Do waerd er oeral achte en earl.
Mar hwet wier do syn hinder ?
Hy hie sa'n deales bytsje leard ;
Dat koe net folle minder.

Tofoaren wier 't: „Hwet mael't my dat?“

Mear waerd dêr net oer mymre;

Nou mette er alle dagen hwet,

Dat him foar de eagen skymre.

Do 't jier hast wer oan 't ein ta kaem

Waerd Gjaltboer ek dyaken.

„De deale! 'k wird oars al foarnaem,“

Sa tocht de man do faken.

„Mar spitich is 't, ik bin to dom

For sa'n effear, wol 'k leauwe.

Ik kin net ienris, 't is wol stom!

Fetsoenlik lêze en skrjuwe.“

Mar Teatske sei him: „Master mat

Dy saken dwaen for jimme.“

Do foel der him in stien fen 't hert

En doarst er 't op him nimme.

Hy stapte heger sint dy tiid,

To minsten sa 't wol like.

Dôch hie 'r ynwindich yette striid,

Foaral de lêste wike.

Nei tsjerke stappe mei de hoed,

Yn 't hek op 't kjessen sitte, —

Al like dat wol moai en goed,

Der kaem ek oars hwet yette.

Dat dealese omgean mei de pong,

Troch 'n hele folle tsjerke,

Dat waerd yn 't earst in toer! dat gong
Him nei, dat koe men merke.

As 't allegear bidaerde ljuw
En froede minsken wieren,
Dy 't kluchten hiene noch gepjuw,
Den wier 't wol út to fieren.

Mar nûv're snaken wiene er ek,
En faek bitoefte bizen;
Dy hiene grif mei him de gek
En leyen 't op in gnizen.

Dy scoene er graech hjar bêst op dwaen
Mei alderhanne dingen,
Om him in hopen lêst to dwaen:
En fen 'e streek to bringen.

Hy wist it yette, ho 't ris gong
For 't earst mei lange Poppe
Dy hiene se ûnder yn 'e pong
In restje seachmoal stoppe.

De gaven foelen dêr yn wei
Stilswyend, sûnder klinken;
Hy krige, miende er, neat bynei
Dat wier der fen to tinken.

Mar do 't se telle scoene roan
De grize 'm oer de grauwe;
Der kaem in heapke seachmoal oan,
Dêr koe 'r it jild út klauwe.

Hy doarst de jûns net yn 'e *Swan*
 Nei alderwenst forskine;
 Hy wist, dêr scoed er alle man
 Fol nocht oan narjen fine.

Do 't Ruurd dyaken wurden wier,
 In mantsje lyts en trinten, —
 Hie Wigle Meiles op nyjier
 In pong mei hûnderd cinten.

En om 't hy by de mûrre siet,
 Hie 'r baes al tige oan 't rikken.
 De bysfeint, — lang net sunich — smiet
 Fordeald! de pong hast stikken.

It mantsje waard sa kjel, hy liet
 It hele pongkje fälle.
 Ho 'n folk dêr om to gnizen siet,
 Dat roan alheel yn 't malle.

Gjalt tochte, kaem sa elk en ien
 De holle 's op to stekken
 Om my, — ik krige 't wirk net dien,
 Dat hab ik yn 'e rekken.

Op 't lêst bitocht er: „Scoe men dat
 Foarút net leare kinne?
 Ik leau, fordeald! ik wit al hwet;
 Dêr wol ik mei bigjinne.

Hy woe yn 't bûthûs by de ky
 It pong-omhalden leare.

Sa wen ik my der oan, tocht hy,
Den kin 'k in set forneare.

Hy naem in lange foarke en bûn
In sliepmûtse oan 'e tinen;
Sa waerd it tsjerkepongkje fûn.
Wier 't moayer út to finen?

Sa gyng er by de stâllen lâns
Mei nîgen en mei bûgen,
Sa freaunlik, krekt lyk as se gâns
Hwet yn syn pongkje joegen.

Ek hie 'r by eltse kou omtrint
Hwet yn himsels to praten.
As feint hie Gjalt, — dat wier bikind, —
Soms nuv're kameraten.

Dêr hie 'r it net ûnfôech op stean.
As dy yn tsjerke wieren,
Waerd fêst for him it pong-omgean
Net maklik út to fieren.

Hy kaem by de alde reade kou
En sei: „Dou bist baes Douwe;
Dy piktriedlûker het, as dou,
De knepen yn 'e mouwe.”

De bûnte mûs wier Ealse knol,
De wytkop Haeye bakker;
De lekkenbûnte Oeds handsjefol,
It rier Klaes lapkepakker.

It trye-ûr wier Jan ferwers Lolk,
 't Geldrierke Stoffels Jetske ;
 d'Ald blauwe Wobbe skippers Holk,
 't Wythakje fine Gredske.

't Oerloper wier Jan Moallenbry,
 De swarte hospes Tamme.
 En sa joech Gjaltboer alle ky
 In wolbikinde namme.

Hy tocht dêr by, ho 't al dy ljuw
 Him oan to gapjen sieten,
 Dy 't altiid hjar al ridlik trou
 Yn 'e tsjerke fine lieten.

En do 't er de earste sneintomoarn
 Mei rûngyng yn 'e tsjerke,
 Foldie him dat bysûnd're skoan.
 Hy koe biskieden merke,

Dat leske-nimmen by de ky
 Hie holpen, o! sa tige.
 En elk hie nijs oan Gjalt, ho 't hy
 Sa gau der slach fen krige.

En mocht al hjir en dêr in snaek
 Om syn biweging gnûze,
 Hy halde flink him by de saek,
 Neat brocht him fen 'e wize.

Sa blykte 't wer oan Gjalt op ny,
 Dat kriget ien in postje,
 Dy kriget ek 't forstân der by,
 Al mei 't hwet moeite kostje.

IN GLÊS WETTER.

Foarútgong ! roppe hjoed de dei
Elkoarren alle roppers nei.

En by dat lûde roppen
Mient elk al tige hwet to dwaen,
Troch hwet him hindert op syn baen
Koartwei oan kant to skoppen.

Foarútgong yn de priis fen 't lân ;
Yn oerliz en yn snoad forstân,
Yn 't eigen-gloarje-kraeyen ;
Yn 't dragen fen in bulte bird,
Yn 't fieren fen in stevich wird,
By piken pas út 'e aeyen.

Yn krantebluf, yn swetserij,
Yn liepe jild-ynpakkery,
Yn easken en yn winsken.
Ek yn de minskemoardners-kiinst
En yn 't genezen net it minst,
Fen stikne wrakne minsken.

Hja witte langer altiid rie.
Hja meitse mar pompier fen strie ;

Fen alde fodden lekken.
 For soallear brûkt men boerdpompier,
 For bêpfear toerrebout en wier,
 En sels pompier for 'n tekken.

Jawis, yn alles gean de ljuw
 Foarút; just dêrtroch wit men nou
 Fen alles to bitinken.
 Men bie soms hûngers-need alear;
 Nou kry we noait gjin krapte mear
 Yn iten of yn drinken.

Hwent waechst der al fen dit of dat
 Ris minder as der wêze mat:
 Gjûn swierrichheid! ho folle
 't Ek skeelt, it bringt gjin lêst to wei.
 De snoade minsken meitse 't nei.
 Hja meitse hwet se wolle.

Hja meitse mar fen krytwyt moal
 En wyn út sop fen reade koal,
 En thé fen wylgenblêdden.
 Ut beambast brout men beyersk bier;
 Madeara-wyn is sikerwier
 Soms beisop for twa trêdden.

Neat, hwet men yn 'e mûle stekt,
 Dêr 't net in sprútsel oan ûntbrekt.
 Men wol ris pankoekbakke;
 Men hellet moal en mient men het
 Bokwitten blom, mar 't is sa net;
 't Is meast fen riesmoal makke.

Men hellet málke. Tsjin yens sin
 Is dy hwet al to bláu en tin
 Troch wol in trêdde wetter.
 Hwet gêst wirdt pankoeck bolder fen.
 Men hellet hwet: 't is ald en min
 En 't bakt nin grevel better.

Men wol der 'n stikje spek by ha.
 't Is djûr. — Ek bêst? — Och hea noch ta!
 't Is wiet en weak fen binne,
 Fen bûten hird en taei. Men het
 It broeid, mar droege 't net;
 Dat scoe gjin winst jaen kinne.

Den ljeaver woarst. Och, ljeave ginst!
 Dy wirdt ek makke nei de kinst.
 Men is de smaek hwet bjuster
 Troch sâlt en pîper; mar hwa wit
 Hwet oars der yn bihaksle sit?
 Dat leit for ús yn 't tsjuster.

Men keapet om to bakken turf;
 Ek prîzich! mar fen deugd hwet skurf.
 't Hjit alderbêste hirde,
 Mar 't het fen lichte bagler mear.
 Der giet in wazem ou, sa near,
 Men mat hast mislik wirde.

Men bakt yn suver oksefet,
 Sa 't hjit; mar talk is 't hwet men het,
 Of fet fen wylde bisten
 En fûgels út Amerika.

Men sei wollicht: ik wol 't net ha,
 As me alles mar ris wisten.

De wirkman, dy 't fen alles hwet
 By lytse bytsjes keapje mat
 Kryt sokke kinstneryen
 For 't jild, — en mael't dêr net folle oer.
 It echte dôch is fjirs te djûr
 En net for him to kryen.

Dat is for ljue dy 't rommer ha.
 Dy wolle net nei winkels ta,
 Der 't se earme ljue sa snye;
 Mar keapje yn 't great, al'tiid fen 't bêst,
 In magasinien, dêr 't se fêst
 It echte súv're krye.

Dat 's foardeal. Ja, mar dôch tinkt my,
 Dêr mat in goed gelove by;
 Omdat 'n hopen ljuwe
 Sa kinstich wurde hjoed de dei
 Yn alles, dat se jimmerwei
 De kinst al fjirder drjuwe.

Dy 't neat mear op fortrouwen leaut
 En dêrby fyntsjes rûkt en prjuwt,
 Kin lang sa'n wille n't smetse
 As ien dy 't leaut en stil forttrout;
 Nou 't se alles hwet natûr ús jowt
 Troch kinst biwirkje en meitse.

Der is by hwet men drinkt en yt
 In boel hwêrfen men 't rjuchte n't wyt.

It iene is licht hwet better
 As 't oare. — Mar hwet wier en wis
 Yet ûnferfalske en suver is: —
 Dat is in glês kald wetter.

Wy krye dat út 'e earste hân,
 't Sy út 'e loft of út it sân,
 't Sy dat it reint of wellet.
 Dat nei to meitsen troch de kinst
 Jout neat gjin aventûr op winst,
 Om 't elk forgees dat hellet.

Der binn' gjin falske stoffen yn.
 It smakket yen by toarst as wyn,
 Den wirdt me er troch forfrisse
 En blijuwt der sûn en helder by.
 Gjín dei, gjin healen kinne wy
 Kald wetter ommers misse.

Mar och, men telt it net in sier.
 It is by wyn en beyersk bier
 As skoarremoar by hearen
 En sljuchtwei ljue by de adeldom
 't Is nuttich, mar it is der rûm,
 En dêrom net yn eare.

Né, ljeaver slacht me er spillen yn,
 Jenever, bier of kleurde wyn,
 Hwêrfen men lêst het letter, —
 Of treksel, dat in baerch net mei,
 Of grûnich sop fen súkereij,
 As skjin en helder wetter.

Yenfâldich en natûrlík wei,
Dat giet oars meastentiïds der mei.

Dôch nimme folle minsken
Mar falske kinstnery for kar.
En snaken spekulêrje mar
Op alle dwaze winsken.

En fûn men yn 'e maetskippy
Gjin oare koalforkeapery
As yn de hannels-waren,
Al is dat mear as slim enôch, —
Wy wiene yn oare saken dôch
Mear feilich for gefaren.

Mar nim 'k de minsken troch elkoar,
Den komt it siker my sa foar
Dat hjir en dêr gûds rinne
Dy 't aerdsje nei in púksigaer :
In rôltsje gjin heel bêste waer,
Mei 'n deklêd dêr om hinne.

It kin net langer, op 'e klean
En 't uterlik to seil to gean ;
Dêr wirdt men mei bidragen.
En troch in hopen ljue hjar praet
Wirdt immen ek to faek mislaet
Yn ús forljochte dagen.

Jan Rap, ûntsettend liberael,
Dy siket elk mei krêft fen tael
Nei 't stimbureau to lieden.
Jan Smout, fen minskeljeafde fol,

Kreunt, dat men him net helpe wol
Om segen to forsprieden.

Jan Rap is omtrint yn 'e brân.
Hy wol for 't great bilang fen 't lân
Graech alle minsken noadsje
O kiezers! wês nou wol biredt.
It lân mat sinke, as jimme net
Jan Rap op 't kjëssen kroadsje.

Jan Smout giet redefierjend rûn
For fyftich gûne yn in jûn.
Dêrtroch seil 't folksheil bloeye.
Mar 't plak, dêr 't Jan oars wêze mat,
En dêr 't er traktemint for bart,
Dêr lit er 't gêrs oer groeye!

Jan Domper ropt mei lûd misbaer
Oer 't ûngelove en 't great gefaer,
Dat dêrtroch 't minskdom driget.
Mar 't is de freze, dy 't him drjuwt:
As him it folk net langer leaut,
Dat hy de koer op kriget.

Men het forienings by de fleet,
Men redenearret lang en breed
Oer 't echte, 't goede en 't wiere.
Men werft en stokelt tsjin elkoar;
Men skimpt en hûnt en elk foar oar
Wol 't folk nei Eden fiere.

Mar sjucht men dat by helder ljocht,
Den wirdt dêr ek wol koal forkocht.

Dy 't alderlûdste beare
 Fen folks-bilang en minskemin,
 Ha somtiids oars nen byt yn 't sin.
 As selsbilang en eare.

Al is 't yen aldermeast to dwaen
 Om goede baentsjes, dy 't hwet jaen,
 Dôch mat men 't sa bilizze,
 Dat dêr it folk gjin erch yn het,
 Mar kryt for moal en talk for fet
 Nimt, sûnder hwet to sizzen.

Sjen dêr in man, dy pielt en skrept
 Dei út dei yn; hy wart en rept
 Him, om oan 't brea to kommen.
 Hy lit him net mei dingen yn,
 Dy 't him to heech binne of to fyn;
 Hy telt him by de dommen.

Hy is yn alles deun en klôek.
 Hy draecht de selde sneed fen brôek
 En ien bistek fen baitsje
 As heite al as jongfeintsje drôech.
 Al hwet útwrydsk is en ûnfôech,
 Dêr kin hy smout om laitse.

Hy jout gjin spil út yn 'e wrâld.
 Hy wit, hy mat syn selsbihâld
 Troch flyt en îver siikje,
 Net troch gejammer en geskreau. —
 It komt my foar, dat sokke ljuw
 Hwet op skien wetter lykje.

Ho nuttich ek, — hja binne er râm.

Dus male follen neat der om

As sokken libje kinne.

Men brûkt se as men se brûke kin,

En makket ien 't yen net nei 't sin;

Men kin nei 'n oaren rinne.

Skien wetter brûkt men oeral by;

Ek by de waer-forknoeyery.

Sa wolle ek snoade mannen

It folk, wol earlik, from en froed,

Mar op 'e hichte lang net goed, —

Wol brûke for hjar plannen.

Men wol sa graech in leger ha

Dat for yen striidt, en brûkt dêr ta

De kinst fen merkeskreauwens.

En Breetfelt, Holloway en dy

Binn' yet mar hakkenkrukken by

Dy echte folk-opdrjuwers.

It folk, ienfaldich en hwet dom,

Al grynt en tinkt it nearne n't om,

Wirdt mar yn 't harnas jage

En stokele fol hate en niid,

Troch ien, dy 't for syn breakoer striidt

Mei godstsjinst yn syn flagge.

Wer oaren, al to mál en dol,

Dy blaze 't folk de holle fol

Mei falske nyichheden.

„De wrâld is uzes mei elkoar!“

Dat stelt men wirkljue earsling foar
En makket se ûntofreden.

Men wit ho 't somtiids barre kin,
Dat yn forskate dagen gjin
Goed wetter is to kryen.
Ho 'n bytsje men dat oars faek telt,
Den is 't al skielik min gesteld
En klearre bare lyen.

Nimt ûnder 't folk de goede trou
En de ienfald yn hjar libjen ou;
Stelle ek dy ljuwe in eare
Yn oars to lykjen as men is, —
Den rint it mei foarútgong mis.
Dy 't goed mient mat dat keare.

Dy 't grif om folksheil is to dwaen,
Mat echte waer, gjin kinstgûd jaen,
En net oerdédich fûrje.
Hwent komt de sucht nei greate steat
Ek dêr yn swang, dat kin oars neat
As ûngelok birûrje.

Né, lied se mei in scafte team.
It iten fen de kinnisbeam
Kin yet wol goede minsken
Forwiderje út it Paradiis
Fen ûnskild, — as se fjirs to wiis
Wirde yn forkearde winsken.

Wol immen 't graech hwet better ha,
Mar leit him hird op greatheid ta,

Den blijuwt it ommers lyen.
En dat leit yn 'e maetskippy
De grûn fer folle knoeyery
En falkske kinstneryen.

En dêrom wier 't wol goed, dat hja
Dy 't minskdom t' ûnderrjuchtsjen ha,
Hjar haeddoel *hjar* fen makken :
Om nédrichheid yn alle dwaen, —
Mei wurden en mei foarbield-jaen,
To preekjen fen de dakken.

YETTE IN DYAKEN.

In eintsje bûten Smellegea wenne Sjouke Bokkes op in gnappe boerepleats, dat syn eigen wie, to sizzen as syn mem kaem to stearren. Mar Sjouke wier in ienichst soan; syn mem wenne by him yn; dy moast er de kost jaen en hjar ûnderhald, en dat wier de hier dy 't er bitelle. Hy hie 't sadwaende allike goed as in eigenierde boer, hwet dat oangyng. Sjouke wier op dy pleats to wrald komd en hie dêr al syn libben forkeard. Do 't er twyntich jier wier hied er syn heit forlern, en sint dy tiid bûrken syn mem en hy mei in feint en in faem. — Sjouke bigûn er do ek al om to tinken om in wiif to siikjen. Mar hy wier in heel ûnsjuch persoan, dêrby, yn syn klaeyen en sa, hwet slobberdûshaftich. En den koed er him ek net to bêst mei de mûle rêdde, foaral net as er by 't jongfolk wier. Dêr troch kaem it, dat fammen fen syn stand net rjucht by him wêze woene; hja stieken him faek de gek oan en hiene him foar 't soaltsje, omdat er ûnbihelperich wier en myen. Hy hie sa foar en nei forskate blauwe skinen oproan. Dêrom krige er fen dat nei de frouljue rinnen syn meuch, en hy kaem op 't lêst mar ta 't bislût, om hjar tsjinstfaem foar to stellen: as hja syn wiif net wirde woe. Hja wier in handige fotse, en net op 'e mûle fallen yn de tiid do 't se praten leare moast. Sin oan Sjouke hie se gjin byt; mar syn skoan kaptael, in breed gouden earizer, moaye klean en in maklik rûm libben, — dat lake hjar sa

blier oan, — dat se hjar fêste fryer ouskipe en 't mei Sjouke weage.

Hja hiene sahwet oard'el jier trouw wêst. It wier tiisdeineimiddei. Sjouke siet yn syn wirkpakje by de tafel mei in skieppekeapman to haspeljen. Syn wiif roan ou en oan en praette mei de faem. De ald-frou siet by 't feinster to hoasstopjen en halde mei ien de widze oan 'e gong. Mar de boerinne liet it ear nei de mánljue hjar praet hingje en as se fornaem, dat Sjouke him forrifelje litte scoe, sloech se de mûle der mei yn. De keapman sei al ris gek-jevende wei: „'t Is bêst frou, dat jy jo mei jou eigen wirk bimoeye en lit ús mei de skieppehannel oanpiele.” Mar yn syn hert tocht er: ik woe dat dat divelske frominske op 't rêd siet mei 'n grou bolle. Hja sei: „It giet my mei oan en ik pas ek mei op. As 'k fornim dat jy Sjouke ûnder wetter troch helje wolle, dan hald ik my net stil.” De keapman woe greach de skiep ha, dêrom halde er him koelbloedich; dy pil wier him oars bitter genôch.

De keapman rekke njunkelytsen foart en do sei Tsjemk tsjin hjar man: „Dou sitst dêr mar yn dyn alde klean, krekt as 't dy net oangiet. Tinkst der net om, datst to fragelearen maste?”

„Jawis wol,” seit Sjouke. „Mar ik koe net bigjinne to forklaeyen wyls 't Wopke hjir sit; hwent dy haldt net fen ûs domeny, en as ik nou sei, dat ik to fragelearen scoe, dan hie hy licht smeulske praetsjes.”

„Hea, hwet hest dou aliid sleauwe streken! Wopke scoe him wol stil halde; hy mat it ek al fen alderhande ljue ha. As er dy de gek oanstekke woe, scoe ik him gau bistjutte dat er hjir net wer op 't hiem hœfde to kommen. Mar ik wit wol ho 't is: dou wo't wer sa lang omdreutelje dat it to

let wirdt. Hwent dat fragelearen dêr hest in akelike mier oan. 'k Woe hawn ha, dou scoest forline maitiid dyn bilidenisse dien ha, den hiest nyjier dyaken wurde kinnen. — Nou, hawar! dêr is dyn sljuchte broek. — Hest dy al wosken?"

"Dat dyaken-wirden dêr bin 'k sa hjit net op," sei de boer, en bigûn to forklaeyen.

"Wel ja, dat is al wakker hwet! Men komt suver nearne net by yn oanmerking, op sa'n menear. Dy Jan skroar kin nou alles bywenje. As der in earm minske steart, mei op 'e bigraffenisse en boppe oan sitte, en alles mei bi-oarderje en bistjûre. En bûtendat wirdt de tsjerkerie yet sa gau ris by in bigraffenisse forsocht; as de ljue ledemaet binne, omtrint altiid. Den is dy keale skroar sa greatsk, dat ik mei him mar just rinnen sjen. Sneins yn 't hek, den sit er dêr yn dat great bôek om to blêdsjen, en den sjucht er is wer omheech nei domeny: den barst er hast út syn fel. En den út 'e tsjerke wei wol gau ris nei dominy ta to thédrinken: it is in deftichheid, hear! — En dou bist nearne gjin tel; dou bist altiid hosk."

"Ei nou," sei Sjouke, "wy gean ommers ek faek enôch op bisiten."

"Nou ja," sei hja wer, "den bin 'k soms yn my sels sa mâl as in toarre. Den wirdt dêr praet oer earmesteatspillen, oer tsjerkfaudy en oer dyakeny. De iene wit der dit fen to sizzen en de oare dat. En dou sitst dêr altiid by mei de mûle fol toskan. Ast dou ledemaet wêst hieste, dan hie Jan skroar lang gjin dyaken wurden. Master het sels tsjin immen sein, sa 'n earne kearel lyk as Jan wier de beurs eigentlyk mar just tabitroud. Mar hja wisten ek hast net hwa 't se oars dyaken meitse scoene."

"Nou," sei Sjouke wer, "ast dou der sa hjit op biste dat k myn bilidenisse doch, my tocht, den moast it sels ek dwaen. Oars is 't yet mar heal spil."

„Ja, mar ik ha de lytse jonge oan 't boarst en ik kin der sa midden oerdei ek net bêst út rinne. Troch dat 'k net lêze kin is 't fragelearen mei my ek mar earmoed. For in frominske kin dat ek net safolle skéle. Homme Tsjaltsje is ek al gjin ledemaet, mar hja wirdt op nachtmiels-snein dôch mei Homme yn 'e bûrren forsocht to iten. En do 't Homme alderling wier gyng Tsjaltsje ek altiid mei op 'e bigraffenissen.”

De aldfrou naem it wird ek ris en sei: „Nou ha jy al in hele bulte reden opneamd, Tsjemkjen, hwêrom jy ha wolle, dat Sjouke ledemaet wurde seil. Mar my tinkt, as immen oars net op 't each het as dy dingen, den docht er syn bilednisse net út de rjuchte grûn.”

„Ja, dat tocht ik al,” sei Tsjemk, „jy scoene der ek wol wer hwet fen sizze matte. Jy koene niis wol hwet mei Wopke skieppepânse oer de goede domyns praten ha. Jy miene den ek al dat jy in bytsje fyn binne. Ik miende dat jy ek nei 't bûthûs scoene to kouwedeclapjen. Honear seil dat wêze?”

„Dat seil yn ienen wêze,” sei 't ald minske, en hja gyng nei 't bûthûs. Sjouke gyng ek ta de doar út.

„Ja, sje sa! dros mar ou!” sei Tsjemk, en gniesde de faem ris oan. Dêrop gyng se foar 't finster stean om de boer nei to sjen. „Hwet ha 'k my eigentlik al oan in soksis fen in kearel forhinge, net?” sei se tsjin 'e faem. „Sjuch him dêr nou ris wer sleau hinne sjaggeljen.”

„Jy binne mei dat al moai mei 't gat yn 'e bûter fallen,” sei de faem.

„Ja, sa tocht ik er sels ek oer; mar dat liket folle moayer as 't is. Ik wenne hjir for faem, krekt as dou nou, en den hie 'k soms ek sokke riten, lyk as dou soms ek, dat ik krekt safolle nocht oan arbeidsjen hie as de hûn oan bruyen, en den song ik: „O jou! wier ik in frou! Den hie 'k it mogelijk better as nou.” Mar gekheid is gekheid. Japik Sim-

mes hie syn kommen by my, en hy scoe, nei alle tinken, myn man wol wurden ha. Mar hy wier allike earm as ik; wy koene net folle mear by elkoar bringe as fjouwer neakene billen. Ik tochte, as wy trouwe en in restje bern krye, dan is 't gau earmoed mei ellinde omboerde. As 'k dy goede sulle fen in Sjouke ris biloere koe, den wier 'k er út, nei minske-each. En jawol, hear! dat slagge my. — Japik het in boerefaem troud, dy 't neat mear hie as ik. En nou tink ik wol ris, as wy mei de kapwein of de nye sjeas syn hús foarby ride: licht het hy 't wol folle better nei 't sin as ik. Hy is poldermûnler wurden, dêr het er hwet kouvelkery en genjirkery by, en ik hald 't der for dat hja aerdich hjar brea ha. 't Liket dêr allegeare sa himmel en skjin.“

„Ja,“ sei de faem, „mar syn wiif mat tige mei arbeidsje en simmerdei op 't lân gean en sa. En jy hoeve nou net mear to dwaen as jy wolle. Jy kinne moaye klean en moai húsrie keapje safolle as jo goed tinkt. Jy kinne ite en drinke hwet je swiet smakket. Jy geane mei op alle foarname bisiten, en mei de man út to riden, sa faek as 't jo yn 't sin komt“

„Ja fanke, dêr mat ik ek al myn wille yn siikje, hwent oan him ha 'k neat. Sels dy lytse jonge, myn eigen bern, mei 'k sa goed net lye, omdat er sa sprekking op syn faer liket. — Stel dy mar ris efkes yn myn plak. Mat in gnep jong frominske, dêr 't hwet hert yn sit, hjar net biskamje, as se mei sa'n sleauwe sjaggelbokse it paed lâns giet? As wy út to riden binne en foar in herberge steane, den sjucht er alle minsken flak oan, mei de mûle heal op. En as wy nei in bisite binne, den kin er der soms sa mâl nei ta eamelje, dat ik my ta de teannen út skamje. Den gnyskje fen dy eigenwize frouljue him efter de rêch út, en de boeren stekke him fyntsjes de gek oan, sûnder dat er 't sels merkt. Scoene men den net glean wirde? Ik sit faek enôch tsjin him oan,

om det hwet oars to kryen; mar dat helpt my ek gjin wealich. En den sa'n ald wiif altiid by yen to hebben, dêr is ek net folle oan."

"Ja, mar frou," sei de faem, "dat ald minske mochten jy oars wol hwet foar eagen halde. It kaptael is allegearre fen hjar oukomd. En hja is ommers sa goed as se heech is."

"Dat kin allegearre wol wier wêze, mar ik mei dôch net oer hjar. Hja kin my soms sokke fine berispingen jaen, as ik ris hwet siz dat hjar net noasket; en dat wol 'k fen hjar net ha. Ik bin wiis enôch om út myn eigen eagen to sjen, en ik bin hjir nou dôch ek de frou fen 't hûs. Ik doar 't net oan, om 't praten fen 'e ljue, — mar as 'k oars nei myn sin to wirk gyng, den woe 'k hjar by in oar yn 'e kost bistelle."

"Yn 'e bûrren yn in keamer wenje, mei in faem by hjar, dat koe ek wol," se de faem.

"Dat koe ek; mar dat naem folle mear; dat scoe my wol begreatsje. En hjir yn 'e bûrren het nou yn in skoft ek hast gjin keamer los wêst. — Mar dêr komt jimme moeike oan mei de bôllekoerren. Dou mast gau ris sjen as 't wetter siedt. Ik seil in krintebôlle keapje, dan scille wy in lekker potsje thé ha, mei 'n stik bôlle der ta. Mar hark ris! Ik ha my nou ris tsjin dy útpraet, mar dêr leiste nou net tsjin in oar fen to babbeljen!"

"Né, dêr hoeve jy net om to tinken!" sei de faem en fleach nei de fjûrhutte.

Do dominy mei Sjouke in kear twa trye it fraechboekje troch heukere wier, waerd er oardield, dat de man der klear for wier om syn bilidenisse to dwaen. Hy waerd oannomd ta lid fen de gemeente. En do 't safier kaem, dat er wer nye alderlingen en dyakens stimd waerden, do kaem master

op in sneintojûn by Sjouke en brocht him de tiding, dat er dyaken wurden wie. Nou, do koe de boer dôch fiele, dat syn earsucht him yet net alheel ta de boksen út sakke wier. — „Mar,” sei er, „do 't master foart wier, „dat bifestigjen, dêr sjuch ik al hwet tsjin oan.”

„Ja,” sei de aldfrou, „dou nimste in gewichtige bitsjinning op dy. Dat formulier, dat jimme dêr foarlêzen wirdt, dêr is fryhwet yn opsletten, en dêr maste *ja* op sizze. Dat is allike folle as datste in eed dochste.”

„Och ja,” sei de jonge boerinne, „dat giet ek al lyk as mei al sok soarte fen dingen, — der is nimmen dy dat opfolgje kin. Mar Sjouke, dou mast oppasse en gean net wer oan 'e forkearde kant foar de preekstoel stean, lyk as do 't wy de lytse jonge dope lieten. En dou mast ek sa ûnwtene lûd net balte fen *ja*! — lyk as do, — dat it de hele tsjerke troch klinkt en de bysfeinten der om bigjinne to gnyzen. As dominy 't mar hearre kin, den is 't foldwaende. En dat hoeft ek net ienris: aste 't sels mar hearste, den is 't ek al goed.”

„Ja,” sei de boer, „dat is in ding, dêr bin 'k mei ien set ou. Mar dat pong-omgean, dat wirdt in toer yn 't earste bigjin.”

„Nou,” sei Tsjemk, „dat scil wol leare. Dou biste 't earste jier yet fry en den mast mar goed yn dyn acht nimme, ho 't Jan skroar it het. Dy man stiet it dôch wol linich, dat mat 'k er fen sizze.”

— „Dou biste 't earste jier yet fry.” — Dêr treastge de boer him foarearst ek mar mei. Dêrtroch joech er yn 't bigjin, do 't er yn 't hek siet, der net folle acht op, ho 't Jan skroar it hie. Do 't Sjouke in wike seis, saun syn post bitsjinne hie, wier er der al sa goed yn biwend, dat er noch-

lik mei de rêch tsjin de léning fen 't hek oan hingje koe to sliepen, dat de alde tralien op 'e miet fen syn snoarkjen hinne en wer búchden. En den biet Tsjemk op 'e lippen en seach mei de reade holle stiif foar-dél, om hjar ergewasie foar de minsken to forbergjen.

Mar do barde 't ris op in sneintomoarn, dat Jan skroar de koarts krige en sadwaende net yn 'e tjerke kaem. De man miste er oars noait. It earste sjongen wier al dien en Sjouke tochte de hele tiid: hy seil yet wol komme. Sa faek as er de peidoarren kreakjen hearde seach er om. Mar den wier 't de kastleinske of dokters jiffer of inkele fen dy fêste letkommers mear. Jan skroar bleau wei. De boer bigûn op 't lêst to bigripen, hy scoe mei de pong omgean matte. Do wier er yn syn binnenste sa gesteld, dat er noait earder sa wêst hie. Hy koe 't net neyer forgelykje as dat er him in hispel dwersoer yn 't liif siet.

It kaem sa fier, dat er mei de pong ta 't hek út rekke. Earst by de frouljues-banken lâns. Dat gyng ridlik flot hwent dêr koed er sa oan ien tried by lâns gean, lyk as by de ky yn 't búthûs. 't Ienichste wier, dat de frouljue hwet op hjar hoede wêze moasten, om net in pomp tsjin 't hoedsje oan to kryen. Hwent as er de pong út de iene bank yn 'e oare oerbrocht, den naem er wol ris nuvere draeyen. Mar mei de mânljues-banken wier 't minder. Dy stiene mei de rêch nei de murre ta en wieren yn twa fekken fordeeld. Den moast er earst ta 't iene ein yn en den ta 't oare. Flak foar de preekstoel oer, dêr hiene men in fêste bank mei de foarname ljue fen 't doarp er yn, — en den dêr foar stiene de frouljuesstoellen. Dat gyng der jimmerwei mei opstappen omheech en omleech, en den hingen dêr in pear fen dy koperen kearskroanen oer de tsjerke, dêr 't men licht mei de stôk fen de pong tsjin oan slaen koene. Nou, wier 't net in tipelspil? Fen ûnderen en fen boppen moasten men oppasse.

It gyng mei Sjouke ek al sa 't gyng. Hy pompte al ris goed tsjin sa'n kroane oan en hy stroffele ek al ris hwet nuver by sa'n opstap del. En den wist er soms hast net, as er foarút moast of tobek. De bysfeinten diene hjar bêst mei, om him yn 'e war to bringen. De iene pompte sa fûl mei de hân yn 'e pong del, dat er Sjouke hast ûntfoel; de oare halde 't skiltsje beet en de trêdde sloech der ris tige tsjin oan. En den sieten se út en troch tsjin elkoar to gnizen en to giisgobjen, dat kin men bigripe. Dat wier allegearre al heislike lêstich, mar 't koe dôch yette slimmer. Dêr yn 't koer-ein fen de tsjerke, njunken de frouljues-stoellen, dêr laei sa'n greate blâuwe stien, dêr wieren alderhanne wapens en figuren op úthoud, mei 'n hele bulte hichten en lichten. En as 't den hwet damp waer wier, den slêech dy stien út, en den wier dat forheven wirk sa glêd as sjippe. Dêr kaem yet by, dat Sjouke krekt nye hakken en ballappen ûnder de skoen krige hie. Nou, do 't hy dêr op dy stien kaem en stie to rikken nei de efterste frouljue, — do glied syn iene foet út. Wie er de kûperinne net mei de earmtakke yn 'e skette fallen, den hied er plat op 't liif oer de tsjerke rekke; — nou stied er al gau wer op syn ein. Mar de bakkers dochter krige de stôk fen de pong tsjin de holle oan; in gat in hjar fyustrieën hoedsje en in fikse bûd yn 't earizer, — dat hie dy der fen. De kûperinne hjar bôek rekke oer 'e grûn, alle printsjes en pâuwefearkes der út. Us dyaken wier ta gelok oan de ein fen syn reis troch de tsjerke. Hy koe wer yn 't hek gean, mar hy wier sa fen 'e wize, dat hy forgeat om master en de alderlingen de pong ta to rikken. Do 't er wer to sit wier briek it swit him oan alle kanten út, en hy tochte yn him sels: „nou, ik woe wol, dat se my mar gjin dyaken makke hiene!” — Mar hy wier dyaken en moast it twa jier bljuwe

Tsjemk wier fen spyt en ergernisse oer de lompens fen hjar

man sa fen 'e streek, dat se net mei him ta de bûrren út gean woe, út freze dat de biisbâuwwers him op 'e strjitte yet efternei laitse scoene. Hja bleau dêrom by hjar nift, de skoemakker syn wiif, to iten. Dêr woe sê oars, sint hjar trouwen, pas in foet binnen doar sette, — omdat it geringe minsken wieren. De boer gyng oars út de tsjerke wei ek wol nei de iene of de oare handwerksman to koffi-drinken. Mar do dy kear gyng er rjucht-út en rjucht oan de dyk út nei hûs. Underweis tocht er: „Ik kom neimidei net wer yn 'e tsjerke, al seil 't pong-omgean der den ek oan stean.” — Syn mem sei oars altiid, as immen yn 't hek siet, hearde er gjin preek to forsúmjen, as er sún wier. Mar dat koe Sjouke for disse kear neat skéle, al hofolle it oardeel fen syn men oars ek by him oudie. Dat er tige ros fen 't wiif krige, do 't hja de jûns thús kaem, dat kin min omtrint fen tinken wol ha.

In deimannich letter hie Tsjemk hjar mem en hjar sister by hjar to iten. Dat barde yet al gau ris; dy wennen in eintsje dêr fen dinne yn in dykhûs. Hja sieten de neimideis mei hjar tryen yn 't milhûs to thédrinken. De faem roan ou en oan en krige twisken beiden ek in pantsjefol. De boer wier yn 't búthûs oan 't biezemmeitsen en de ald-frou laei yn 'e fjúrhutte op 'e knibbels to riftwaskjen. Tsjemk hie hjar dêr oergear set, hwent hja koe net bêst sjen dat it ald minske liddich wie. Hja hie se ek mar ljeafst hwet bûten ou, en 't goê sloof woe ek al sa ljeaf allinne omknûskje, as yn 'e hûs sitte, dêr 't se wol gau ris in grau en in snau krige. Dêr tsjin to tsieren en to tsjetterjen, — dêr halde hja net fen 't Foel hjar oars ek al hird, dat se op hjar alde dei yet for sa'n freamde ynkoming it plak rûnje moast en hast in forskoppeling yn hjar eigen hûs wêze. Dat wier Sjouke ek lang net nei 't sin; mar hy, goe-man, koe dêr ek al neat tsjin dwaen; hy doarst syn miening der net ienris

oer sizze. Dat doarst it ald minske yette better as hy, — as 't der op oan kaem.

De faem seach ta 't feinster út en sei: „Dêr komt Jan skroar oan.”

„Wel deales!” sei Tsjemk, „den seil dy nei Sjouke ta to thêdrinken. Siz gau tsjin 't ald wiif, dat se yn 'e hûs komt en hjar forklaeit. Oars sjucht dy baes nillesmoar hjar dêr ek, en den kin dy dêr yn 'e bûren tige de krante fen lêze.”

De faem die dat; mar de aldfrou kaem dalik net. Hja woe earst it riftwaskjen dien ha, hie se sein.

Do Tsjemk der sels hinne. „To, jy matte ophalde fen riftwaskjen, en jo forklaeye.”

„Och, ik woe earst mar gau dien meitse.”

„Né, dat kin de faem wol dwaen. Jy scille ophalde, yn ienen! Ik wol 't net mear lye. 't Is krekt as jy der net by hearre.”

„Nou,” sei 't ald minske, „dêr sizze jy hwet, dat is de planke alheel net mis, leau'k.”

Krekt stapte baes Jan op 'e strjitte en sei: „Goendei, frou! yet sîn?”

„Goên dei, baes! Ho giet it mei jo?” sei Tsjemk. „Beppe en ik kinne 't net rjucht lyk fine, baes! Hja het er sa'n sin by, hja wol altiid sels de ritten waskje; dat docht de faem net goed nei hjar sin. Mar dat is my oars to raer, baes; ik siz, hja kin wol fry fen arbeidsjen.”

„Ja, dat scoe 'k ek tinke, frou. Mar sokke alde minsken ha den soms sa'n sin, is 't net wier, frou?”

„Ja baes. En den is hja dôch bysûndere warber fen aerd; hja kin 't net liddich hirde. En hja is sa mâl mei ús lytse jonge; dêr wol se alles wol for dwaen.”

„Dat is den oars ek al tige plesierich for jo; is 't net wier, frou?”

Sa pratende kaem baes mei de boerinne yn 'e hûs, en do waerd Sjouke ek roppen.

Baes Jan wier in man, dy 't mear noed fen de breakoer stoe, as fen de wierheid. As in boer him, bygelyks, in stik wyt pompier sjen liet en sei: „As ik goed sjuch is dat pompier swart, baes”; — den sei baes: „Nou, op 't earste sjen scoene men wol sizze, dat it wyt is, mar as men 't goed bisjucht, den leau 'k siker ek, — it is swart.” — Baes Jan begriep al gau, dat er Sjoukeboer en foaral Tsjemk, in bysûndere eare oandie, as er om alle wysjewasjes, dy 't de dyakenye oangyngen, dêr oansjotteljen kaem, om 't mei 'n oar oer to lizzen. En den koed er mei ien de earmen foarsmite, as dy ris net to goed tofreden wieren; „Sjoukeboer het it goedtocht, dat it sa moast.” — Hwent for in rike boer hiene se dôch altiid mear ûntsach as for in handwirks-man, dy 't oars neat hie as er fortsjinne.

„Ik moast wol ris by jo sjen, boer,” sei baes. „Pytsje Sjoffel het by my wêst. Dy kriget nou wyks in fjirdepartsje brea; mar hja woe foart-oan gracie wyks in heal ha.”

„Nou 't de winter oer is,” sei Tsjemk, „nou mear ûnderhald?”

„Ja, hjar kostgonger wier foart rekke; nou koe se 't sa net mear rêdde, sei se.”

Tsjemke mem sei: „Dy Pyt Sjoffel klaget altiid as in mird; mar hja het it heel sa krap net, dat hoeft nimmen to mienen. Hja boadskip-rint altiid for de greате ljue, en fen de iene kriget se dit en fen de oare dat.”

Tsjemke sister sei: „Hja hoeft tominsten noait gjin oalio te keapjen; hwent for 't kears-opstekken yn 'e jûntsjerke kriget se de oerbleaune eintsjes. Dêr kin se altiid wol ljocht fen barne.”

„Hja kriget ek húshier en turf, net?” sei Tsjemk.

„Ja,” sei baes. „Hja het in went fen tweintich gûne en hja kriget for fyftsien gûne turf yn 't jier. En den wyks in fjirdepartsje brea, ont nou ta.”

„Nou,” sei Tsjemk, „as se dêr yette mear by ha mat, den kinne jimme hjar ek foardéliger yn 't earmhûs bistelle.”

„Ja, dat wol 'k ek hast al leauwe, frou,” sei baes.

„Né, dat scoe yette wol spanne,” sei Sjouke.

„Ei, hwet praetste, ju!” sei Tsjemk. „It liket neat! Baes, jy matte mar tsjin hjar sizze, as se net ta kin met 't jinge se kriget, den mat se yn 't earmhûs. En as se dêr gjin sin oan het, den mat se hjar sa rêdde.”

„Ja frou,” sei baes, „dat liket my ek it bêste ta.”

„Nou,” sei de aldrou, „my tinkt, dat is oars al hwet hird; sa'n minske 't mar to nimmen of to jaen sette: brek-lye of yn 't earmhûs. It earmhûs dêr is se bang fen, dat kin men wol bigripe. Eigen fryens is elk dierber, en foaral sa'n jier-rige widdou. As de gaven op 't lêst ek net for sokke minsken binne, for hwa binne se den? Wy lêze ek by Jacqbus, dat it de bêste godstsjinst is, om wezen en widdouwen op to siikjen yn hjar fordrukkinge. Dat is, nei myn ynsjen, sa folle to sizzen, dat men se helpe en bystean mat, sa folle as men kin.”

„Ja, frou,” sei baes, „it is wier, lyk as jy sizze.”

„Ja mar,” sei Tsjemk, „yn dy alde tiid wier 't oars as nou. De dyakens matte ek to rie gean mei 't jinge der kollekteard wirdt. En dat rint hjir om 'e donder sa hird net oan.”

„Né frou, dat koe wol better,” sei baes Jan.

„En den wirde hjir ek yet freamde húshaldingen yn helle. Sa lyk as Sibe timmerman forhiert ien fen syn wenten oan dy Hessel en Saep, — in pear ljue dy 't hjir beide net thús hearre. Dat moast sa'n borger lyk as Sibe ommers net dwaen. Wy kinne hjir ûs eigen koarsten wol bite. 't Is folle better dat hjir ljue mei kaptael komme to wenjen, dy 't hwet mei bitelje kinne ta 't earmejild.”

„Ja frou,” sei baes Jan, „forline jier, do 't baes weinmaker dyaken mei my wier, ha wy der al ris togearre mei baes Sibe

oer praet. Mar hy hie safolle reden for de sack, dat wy moasten ús op 't lêst mar stil halde."

"Dat wol 'k wol leauwe," sei Tsjemke mem. „Sibe is in earste stiifkop; syn hoanne mat altiid kening kraeye."

„Ja, witte jimme hwet er sei?" sei baes. „Hy sei: Hessel en syn wiif binne in pear laske minsken yn de fleur fen hjar libben, beide kloek en warber en tige kras en krigel. Hja habbe fiks hjar brea en bitelje my de hûshier op 'e tiid. Seil ik nou hinne gean en siz tsjin dy minsken: jimme meye hjir net mear wenje, hwent as jimme yn 't leech reitse wurde jimme in biswier for de dyakenye? Dat moast ommers sokke ljue krinke. En 't scoe sa bislaen kinne, dat hjar hele kostwinning bidoarn wier, as se needsake waerden om hjir wei to gean." Sa sei de man.

„Ja," sei Tsjemk, „dat binne krekt syn praetsjes. Hy is bysûndere wiis yn syn eigen eagen. Mar as Hessel en Saep in bytsje yn 't leech reitse, mei sykte en sukkeljen of sa, den binne se dalik oan 'e dyakenye ta. Sa stiet it mar."

„Ja frou, dêr is al hwet oan," sei baes Jan. Baes weinmakker lei der 'yet al hwet tsjin yn, mar Sibe sei op 't lêst: „Hark ris, baes weinmaker, jy binne foar in jier of tsien hjir ek al út 'n oar doarp oankomd, en jy wenje ek yn in hûs, dêr 't jy sels neat gjin eigendom oan ha. Den koene se jo ek wol needsaekje om hjir wei to gean, allike goed as Hessel. 't Is jo ek net ûnthjitten, dat jy altiid jou eigen brea ite scille. Der binne wol heger bergen daeld." — Do wier baes weinmaker lilk.

„Nou," sei Tsjemk, „dêr hie de man ek reden ta. Wieren dat nou ek praetsjes mei eare? Mar ik wit wol ho 't mat. Sjouke en jy togearre matte moarn ek yet ris nei de timmerman ta. En den mat Sjouke him mar fiele litte, dat er ús ginst wol kwyt reitse kin, as er him net hwet nei jimme skikke wol. Wy scille by 't simmer in nye gevel foar 't

binhûs ha en in nye flier yn 'e keamer. Dêr ha wy al mei Sibe oer praten, mar 't him dôch yet net for fêst ûnthjitten. Wy kinne de Friezegeaster timmerman dat wirk ek wol dwaen litte."

"Ja mar," sei Sjouke, "men kin de minsken wol forsiikje, mar net twinge. Yn ienen it wirk kwyd, dat is sa raer."

"Ja," sei de aldfrou, "dat giet net goed. Sibe het ús wirk hawn sa lang as er baes wêst het, en syn heit ek altiid; en wy habbe altiid tige goedskiks mei dy minsken wêst. Mar Hessels Saepke het forline jier ris hwet oer Tsjemkjen oan 't praten wêst; tominsten sa is 't hjar oandragen, en nou mat er mar wrake nomd wurde, sa 't liket. Mar 't kin wêze dat dy oandraechster wol folle mear skild hie as Saepke. Oandraechsters binne slimmer as rabsters, siz ik altiid; hja hannelje tominskens falsk. Hja ha sels mei rabbe, en hwet in oar sei, dat drage se oer, en hwet se sels der fen sein ha, dat halde se bynefter."

"Ja, 'k wit wol," sei Tsjemk, "as ik hwet siz, dêr ha jy altiid in hele bulte tsjin. As baes Sibe hjir jierren oan ien in bêst hûs hawn het, den het er wol reden om ús nei de eagen to sjen, en den mei er ek wol ris hwet dwaen om ús towille to wêzen."

"O fy!" sei 't ald minske. Wy binne nou allegearre leden fen de kristelike gemeente, broeders en sisters, sa 't dominyden seit. Der wirdt ús leard, dat wy yn ljeafde en iensgesindheid mei 'n oar libje matte, en ljeaver ûnrjucht lye as om in neatichheid elkoar neiride en skea biroerje. Seille jimme hjir nou elkoar mei drygeminten oanfalle, om in braef lid fen de gemeente — lyk as Hessel is — yn 't ûnleech to fieren? Mat alle billikheid en minskljeavendheid mar oan 'e kant smiten wurde?"

Tsjemk sei: "Ja, dat kin allegearre wol moai en goed wêze. Mar men kin op 't lêst ek alles net for súker op-ite;

den gean se mei hoazzen en skoene oer yen hinne. Mar ik ha 't yn 'e rekken: as Sjouke al by Sibe komt, den wirdt it yette neat; jy doare dôch it punt der net ou bite. Wy matte de timmerman hjir mar ris by ús oan hús ûntbiede, den seil ik him wol sizze hwer 't op stiet."

Dat like baes Jan ek al sa goed ta. En dy rekke njunkelytsen der wer op ou.

"Het Goffe Koal fen 'e moarn ek net by dy yn 'e skûrrewêst?" sei Tsjemk tsjin Sjouke. "Hwet woe dy?"

"Ei, dy kaem wer om dat slatten. Hy woe de sleat graech ha, mar for fiif stûren de roede den koe 't net, sei er."

"Nou, mar dou hest him fêst net mear ûnthjitten?"

"Né, ûnthjitten just net. Mar it is sikerwier to min. For fiif stûren krye wy dy sleat der net út; dêrfor sit der tafolle modder yn."

"Ja, nou hear ik al ho let as 't is, dou hest him al mear tasein."

"Ik hab sein, hy moast mar yn 'e sleat gean, en as fiif stûren to min wier, scoene wy 't op 't lêst wol hwet skikke."

"Ja, nou bist al forplichte om mear to jaen, dat 's fen sels. Mar dy sleat mat slatten wurde for fiif stûren de roede. Wy kinne alles net oan arbeidsleanen útpoelje. In oar jout ek net mear. As 't oars net kin, mat Goffe nou yn 't slopst fen de fortsjinst wyks in healbrea mear ha fen 'e dyakeny. En den mat er de sleat for fiif stûren slatte. Dat mast mar tsjin him sizze."

De aldrou sei: "As jimme op sa'n menear to wirk gean wolle, hwa kriget den ûndersteuning út 'e dyakenybeurs, — jimme of de earne minsken?"

"Nou," snaude Tsjemk, "jy habbe neimiddei it riftwaskjen net dien krige, wol? Dêr scoe 'k nou mar wer mei bigjinne; 't wirdt al ris tiid dat dêr in ein oan komt."

„It ald minske gyng wer nei de fjûrhutte en Sjouke nei 't bûthûs. Tsjemk bigûn wer mei hjar mem en hjar sister to rabjen, en makke wiles de koffie klear.

De earme ljue yn 'e bûrren seine mei gauwens tsjin elkoar: „Tsjemk is nou dyaken; baes Jan skroar giet sneins mei de pong om, en Sjouke folt in plak yn 't hek.”

Hwet tinkt jimme: hiene se gelyk of ûngelyk?

IS DE KOALRAEP SPEK,

of is de Kat in Hazze?

In ald Teltsje mei in Tapassing.

Hwet me út yens jonge bernejierren
Unthaldt, dat kin yen soms ta nut
Forstrekke ek as yen al de hierren
Forblikke en 't each yen skymrich wirdt.

Ik wenne as jonge by myn pake,
Dy tige smout fortelle koe.
'k Ha faken om syn grapkes lake,
Hwent grapkes wieren 't, miende 'k do.

Hy het my ienkear hwet forhelle,
Dat klonk ienfâldich my yn 't ear;
Mar 'k wol it jimme wer fortelle.
Al is 't in grapke, 't is ek mear.

In earne arbeidersjonge wenne
By 't healjier by in greate boer,
En hwet de stumper dêr fortsjinne,
Dat wier de kost en wyks in stûr.

De fauden, -- hwent hy hie gjin alden, --
 Dy halden Sjoerd hwet yn 'e klean.
 Woe Murk by 't winter him net halde,
 Den koe de jonge yn 't earmhûs gean.

Sa woed er net graech, mei men leauwe,
 Dêr praette er ek wol ris oer.
 Nou, for de kost den koed er bliuwe
 De hêle winter, sei de boer.

Dat waerd for Murk net skeadlik yette,
 Om 't hy for Sjoerd wol oanslach hie;
 Dôch moast er faek him fiele litte
 Hwet woldied as er oan him die.

It barde 's dat se rapen ieten;
 Die hie de faem hwet sleau biredt,
 Hwerom 't se hjar mei rjucht forwieten,
 Dat se altiid slieprich wier jûns let.

Do kaem der krekt yn Sjoerde panne, --
 't Kin wêze dat it ek sa moest, --
 In tige grou stik raep to lanne,
 In knoarre koalraep as in fûst.

De boer sei: „Kom, dat trefste tige.
 Sa'n hompe spek! kinst dat wol oer?”
 Mar Sjoerd dy woed er net om lige,
 Hy sei: „Dat mist jo ommers, boer.

't Is koalraep.” -- „Jonge, hald dyn snetter!”
 Sei Murk. „'t Is wis en wrachtich spek.” --

„Nou boer, dat witt' jy sels wol better,”
Sei Sjoerd, „ik bin alheel net gek.”

Murk sei: „Mast dou sa'n wize sjonge?
Dat wol ik lang net fen dy ha.
't Is spek, siz ik dy, dealse jonge!
En oars, brui dou nei 't earmhûs ta.” —

Nou, den moast Sjoerd ris efkes prjuwe.
Do sei er: „Nou is 't freamde bryk!
Ik woe de boer niis lang net leauwe;
Mar siker wier, jy ha gelyk:

't Is spek! — Dat kin 'k net op allinne.
Sa'n timpke is my tofolle mansk.” —
Murk sei: „Scoest dat net habbe kinne?
Yt op mar! 't is in bûtenkâns.” —

De simmer kaem wer mei syn drokte;
't Waerd ûngetiid en 't folk wier krap.
Mar as soms Murk op loaikers flokte,
Sjoerd halde en drôech him altiid knap.

De boer dy mocht him tige lye,
Omdat er flink en warber wie;
Mar koe der wol in mier oan krye,
Dat Sjoerd hwet folle grappen hie.

Hja wieren ienkear yn 'e skûrre
Oan 't weideleegjen op in dei,

Do roan der ûnder by de mûrre
In sipers kat; en Sjoerd dy sei:

„Sjuch boer! sjuch dêr ris efkes hinne;
Fordeald! in hazze! pak him gau!
Dy kin, sa 't liket, net hird rinne.
'k Woe dat 'k dêr ûnder wier by jo.” —

„Ei jonge! mealt dy nou de plasse?
Dat is in kat; kinst dat net sjen?
Dou mast mar op dyn saken passe,
En hab gjin praetsjes as in bern.” —

„Hou boer!” sei Sjoerd, „siz net tofolle!
Hab ik hjir praetsjes as in bern?
Ik kom yn ienen fen 'e golle,
Den wol 'k it yette better sjen.

„It is in hazze, siz ik yette.
Myn eagen binne wrachtich goed.
En woll' jy my dat ligen hjitte,
Den meitse ik Maeye, op steande foet.

„Den seil 'k dy weide net mei leegje,
Mar 'k gean nei bûrman Eable ta.
Dêr kin 'k net gau safolle freegje
Of Eable seit: ik wol dy ha.” —

„Né jonge, né, dou mast hjir bliuwe,”
Sei Murk, — „Ik seach it niis net goed,
En dêrom woe 'k dy ek net leauwe. —
Mar 't is in hazze!” — „Knap!” sei Sjoerd.

„Dat hie 'k oan jo togoede yette.
Fen 't winter wier de koalraep spek,
Do moast ik om my laeitse litte;
Nou hab ik efkes jo for gek.” —

Dat grapke mei ienfaldich lykje,
Der sit hwet yn dat wearde haldt,
Hwet ek foroarje mei of wykje,
Al wirdt it tûzen jier ek ald.

Yn maetskippy, yn skoalle en tsjerke
Wirdt faek it selde spil fornomd.
Men kin dat omtrint oeral merke,
Sa gau men efter 't rjuchte komt.

Men het soms ljue, — as se earst bigjinne
Mei 'n saek, der 't frjûnlikheid by past, —
Dy 't bjuster krûpe en flaeje kinne
En strike mei de huningkwast.

Hja priisgje for in gûne of trye
De wysheid fen in domme gek,
En yte, as hja mar foardeel krye,
Graech eltse koalraep op for spek.

Mar as se hwet om hégens kljuwe,
Dy deale! den foroaret dat.
Den mat men gau tsjin sokke ljuwe
Fen *hazze sizze*, al is 't oars *kat*.

In efterneef fen Murk ha 'k kinnen;
Dy seach men, ûnder lûd gerop,

Mei 'n karre by de strjitte rinnen;
Sa kocht er alde spillen op.

It folkjen, dat him bonken brochte,
Hie faek enôch mei him de gek;
Mar as hy mar foardélich kochte,
Den slökte er koalraep op for spek.

Mar 't fintsje hie in glêdde tonge
En wier ek yn 'e skrift net min.
Hy tochte: mei dit karresjongen
Wird ik net hwet ik wêze kin.

Hy wist gûds nochlik oan to kringen,
Dy 't graech him holpen op it paed,
Om 't ridlik gau sa fier to bringen,
Dat 'r evangeliepreker waerd.

In pakjen oan fen Joade-lekken,
In moaye sydne fiifkop op,
Sa reisge er om for 't folk to sprekken,
En krige al gau in greate rop.

Al preke er al hwet op in freamde
Menear, en skopte in nuv're tael;
Ien dy 't de kat gjin hazze neamde
Wie 'n greate ketter; — deale hael!

Yn foarspoed by de streek to bliuwen,
Yn tsjinspoed rjucht troch sé to gean,
Dat is in kinst dy 't alle ljuwe
Yet lang net yn 'e grûn forstean.

Men sjucht tsjinwirdich feintsjes rinnen
 Dy meitse gâns in bytsje spats,
 Omdat se djûr troch krapte binne;
 Dat makket gau in minske batsk.

Al is soms ien gjin hirde rinder,
 In hêle banjer is er mar;
 Hwent for in man yn 't plak stean kin er,
 Al is er 't net; — men het gjin kar!

Tsjinwir'ch is rop om leanforheegjen
 Sahwet oan de oarder fen de dei;
 Mar om dêrfor knap wirk to freegjen,
 Dat is in ding dat hast net mei.

In kat mat mar in hazze hjitte.
 Mar kry' we yn alles wer de rûmt,
 Den mjit men wer mei 'n oare mjitte,
 Den wirdt wer raep for spek oannomd.

Gjin ien mat al t' oermoedich wêze;
 't Kompas foroaret faek sa gau.
 Ien dy 't wy hjoed de wetten lêze,
 Dêr hingje wy faek moarn fen ou.

As Lomme Taens kaem op 'e lappen
 Stie 't feintsje bjuster op syn stik.
 Den wier de toan fen al syn snappen:
 In kearel fen geweld bin ik!

Der kaem in earme Joad by hjarres
 Oer 't hiem, dy frege 'm nei de wei.

Hy wiist de man út gekheid twaris
It selde lâns, en skimpt him nei.

En as dy stumper jeuzle en prott'le,
Omdat er amper in ketier
Forgees in smoarge reed lâns fott'le:
Och, dêroer tilde Lomme n't swier.

Mar hy kaem mei in goede wike
Ris mei de sjeas by 'n fanke wei,
Op moandei-moarn, en seach, sa 't like,
Net skerp, al wier 't al ljochtskyn dei.

Tominsten kaem it sa: hy wipte
By 'n tille del en yn 'e fearst.
En ho 't er spartle en ho 't er skripte,
Hy wier allinne net yn steat

Om 't spil wer op 'e wâl to kryen.
Hy wier dêr fry hwet op 'e rûmt;
Gjin minske seach him yn syn lyen.
Ja, ien! dy 't oer de brêgge komt.

't Sprekt, dat er dy om bystand frege. —
„So!” sei de Joad, „ben jou dat, friend?
Ben jou nou om mijn help ferleege?
Nou! heb je dat an mij ferdiend?

„Ik most je dhaar nou wurme late,
Dan dee 'k je niks geen onrecht an.
Maar 'k wil es efen anders prate;
Ik mot je beter make, as 't kan.

„Je mot me hier ronduit ferklare,
 Dat jou onlangs in jou ghedrach
 Niks as 'en smeerge rakkert ware,
 'En rakkert fan 't ghemeenste slach.

„Nou, wil je dat? dan sa'k mee trekke.
 En wil je niet, dan ghaan ik wech.
 Nou mot je mijn ghedult niet rekke;
 Ik heb gheen tijt. Nou, wil je? Sech!” —

Nou, Lomme moast him sizze litte;
 Hy waerd for 't Joadsje in lytse man. —
 En letter woed er 't sels wol witte,
 Hy waerd der aerdich better fan. —

In dagen fen de kiezerÿe
 Mat mannich lytse boarger wis
 Him nei de omstânnichheden flye
 En *spek* sizze as 't oars *koalraep* is.

Ek sjucht men, dat in rike domme
 Mynhear, as 't folk oan 't kiezen mat,
 Sabeare spilet for in fromme,
 En *hazze* seit al is 't oars *kat*.

Elk striidt for wierheid, rjucht en eare
 En mient wol op syn stik to stean;
 In hopen wolle for hjar leare
 De dead, as 't mat, wol ûndergean.

Foarsiker kin men wol gûds fine
 Dy ha for 't goede fry hwet oer.

Mar komt de kniper op 'e skine,
Den falle in hopen troch de koer.

It goede scoe wol hirder eine,
As follen, dy 't men koal opdist,
Net al to gau swietfleurich seine :
„t Is spek, en hearlik iten is 't.”

As mannich kearel, flink fen holle,
Gjin kat in hazze neamde, omdat
De domme ljue dat hadde wolle,
Dêr 't hy de man troch wêze mat :

Mar 't folk ynpleats goed ûnderrjuchte, —
Den wier in hele boel getsier
En hisp'lery al lang bisljuchte,
Dat nou mar dûrret jier oan jier.

IT SALT IS HEILICH.

In ald Teltsje mei in Tapassing.

Der wier alear in kening, dy trye dochters hie.
Mar hwa 't nou fen dy trye him 't leafst en dierberst wie,
Dat koed er sels net sizze. De man wie mál mei hjar,
Mei de iene krekt as de oare, hy naem gjin-ien for kar;
Dat laei ek yn 'e reden, hwent jonges hied er net.
Ien fen syn trye dochters koe, nei láns-wize en wet,
Yn 't ryks-bistjûr him folgje. Den laei de kar oan him,
Hwa 't hy dat foarrjucht ginde; mar dêrtroch waerd it slim,
Hwent de aldste fen de fammen hie neat gjin oanspraek mear
Dêr op as de oare beide. Dat brocht de heit yn 't near.
Omdat er se alle trye allike tadien wie;
Sa wist er mei syn kar net to kommen út de rie.

Mar lang om let bitocht er der dôch hwet op. Hy sei:
Nou mei in greate wike den ha wy wer de dei
Fen myn forjierjen; 'k hoopje, dat 'k dat bilibje scil.
Den is der, bern, for jimme hwet fen bilang op til.
Dy 't den fen jimme 't moaiste forearings-blyk my jout,
Oan dy achtsje ik de troane by foarkar tabitroud.
Dus soargje hwet to bringen dêr 't elk oan blike lit,
Ho 'n helder tinkend oardiel yn jimme holle sit.
En dy 't my den bisoarget hwet meast únmisber is,
Dy is fen jimme trye de tûkste, — dat is wis.

Dy 't dêr de priis mei hellet wirdt hjir de keningin,
As ik 't regearjen oerjou of as 'k er net mear bin.

Tink hwet in hollebrekken dat for dy fammen joech.
Hja wieren alle trye net stomp fen holle of slûch.
En do 't mei oardel wike de kening jierriich waerd,
Brocht him syn aldste dochter in kostber porp'ren klaed.
Hja sei dêr by: „In minske komt neaken yn 'e wrald;
It Paradys forlear er; dêr bûten is 't sa kald,
Nou is for him de klaeying ûnmisber, dat is wis.
En dêrom hoopje 'k, kening, dat dit jo welkom is.”

In moaye gouden biker fol wyn, en dêrop laei
In fine wite bôle: dêr kaem de twade mei.
„De minske is stof en yeske,” sei dat oannimlik bern,
„En ite en drinke mat er, oars giet er gau forlern.
En dêrom, heit, scoe 'k sizze, hab ik it lang net mis
Dat spize en drank op ierde alhiel ûnmisber is.”

Do kaem de jongste dochter, pas fyftsen winters ald.
Dy brocht in houten panne en dêr op in heapke sâlt.
„Hwent hout en sâlt,” sa sei se, „dêr kin 't net bûten gaen;
't Is alle beide ûnmisber for elts yn syn bistan.
't Aldnoarske folk hie earbied fôr 't hout yn 't heilich wâld,
En alle folken eardon as heilich ek it sâlt.”

De kening wier forbûke. Hy tocht dêr lang op nei.
Hy seach fen de iene op 'e oare, ta dat er einlings sei:
„Unmisber for in kening is wis in porp'ren klaed;
Eltse oare rang en greatheid wirdt dêrtroch set yn 't skaed.
It jout him eare en oansjen boppe alle minskebern;
Hwent dêrtroch is er kening. En het er dat forlern,

Hy is mei alle minsken allyk en algemien.
 Dêrom, myn aldste dochter, dou hest my goed forstien;
 Dy scil it kenings-porper forsierje, bern, nei my.
 Ik bin oer dy tofreden; ik jaen myn segen dy!"

Do sei er tsjin de twade: „Dou bist just ek net mis;
 Hwent spize en drank is nedich for minsken, dat is wis.
 Mar 't bringt ús allegearre 't gemiene fierst to nei,
 Hwerom gjin treflich minske der heech mei rinne mei.
 De greate rouwe kliber, earm, ûnbeskave en dom,
 Dy libbet meast om 't iten en wrot en wraemt dêr om;
 Mar wy stean fier dêr boppe, troch berte, rang en ear.
 For ús is iten, drinken in bysaek en neat mear.
 Dou mienst it goed, — ik wol dy net foar de holle slaen;
 Al wirdst gjin keninginne, myn segen kin 'k dy jaen."

Do draaide er nei de trêdde prinsesse 'm om. Dy hie
 De moed al sakje litten; hja hearde wol ho 't stie.
 „Dou sleau ûnnoazel fanke," sei de alde stroef en kâld,
 „Der op dy houten panne, dêr hest in heapke sâlt.
 Mar 'k merk, dat yn dyn holle gjin inkeld kerltsje sit.
 Dus kin in minske er bûten; dou ommers libbest yet.
 Nê, 't sâlt is net ûnmisber; hwet skeelt dy, sljuchte blei?
 Licht wol for 't folk, dat altiid gjin fetpot barre mei.
 Dyn hout en sâlt biwiist my dyn lompe boeresin;
 Sa'n houterige lompens stiet my tofolle tsjin;
 Sa'n bern kin ik myn segen net jaen. Gean by my wei!
 Dou mast dyn paed mar siikje; kom my net mear bynei.
 Gean nei dat domme soarte fen folk, dat hout en sâlt
 Forearet as ûnmisber of sels for heilich haldt."

De kenings-dochter skriemde, do 't hja har heit forliet,
 Dy 't sokke hirde wurden hjar nei de holle smiet.

Hja moast it hof forlitte en ek de stêd; hja koe
 Dêr net mear wêze, — al wist se net hwer 't se hinne scoe.
 Mar dôch mei moed en hope bijoech se hjar op wei.
 Sa kaem se njunkelytsen ris op in goede dei
 To lânne by in weardshûs, dat folle drokte hie.
 Dêr 't altiid for bitsjinders hast plak to finen wie.
 Dêr waerd dy kenings-dochter do tsjinstfaem. Mar de frou
 Wier frjûnlik en ynskiklik, en dy fornaem it gau,
 Dat fanke wie hwet skerper as mannich oare faem;
 Hwerom hja hjar bysûnder yn hjar biskerming naem.
 Hja hie hjar yn 'e koken en joech hjar rie en die
 Yn 't sieden en yn 't brieden fen al hwet hearlik wie.
 Dat slagge goed, — omdat se wol leare koe en woe;
 Hja learde 't wirk gau better sels as de frou it koe
 De hearen dy dêr kaemen, dy priisgen hjar den swiid;
 It iten smakke better, sei elk as foar dy tiid.
 En as se hjar den seagen, sa nêdrich, stil en froed,
 Sa frjûnlik en oannimlik, mei 'n kleur as mâlke en bloed,
 Den mocht elkien hjar lye. It nys klonk fier yn 't rûn,
 Ho kostlik yn dat weardshûs in reisger alles fûn.
 Sa kamen nye mingers dêr jimmerwei op ta;
 Hwent elk oansjenlik hearskip woe dêr de proef fen ha.
 Nou barde 't dat de kening syn aldste dochter kaem
 To boaskjen en scoe trouwe. In brilloft sa foarnaem
 En kostber en ûnbidich as 't op 'e wrald mar koe,
 Scoe dêr by halden wirde, 't moast kostje hwet it woe.
 Do waerd it nêdich achte, dat de earste kokenfaem
 Ut dat forneamde weardshûs oan 't hof to sieden kaem.
 Hwent sjuch, de keamerhearen, baronnen, greven en
 Stal- en sermoanjemasters, dy halden heel wol fen
 Hwet tige fyns en lekkers. Nei 't oars de kening sei,
 Den brocht dat sokke hearen 't gemiene fiers to nei.
 Hwent for biskaefde minsken fen hege rang en ear

Wier ommers iten, drinken in bysaek en neat mear.
 Fen sels, hja joegen Sire dêryn ek great gelyk:
 Mar as se oan tafel sieten, den seach men mannich blyk
 Dat se oars-om dêroer tochten. Bêst iten, goede wyn,
 Dêr fûnen fier de measten fen hjarren alles yn.

Dy brilloft² wird den halden. It miel wier tige bêst
 Elk sei, it hie tofoaren yet noait sa kostlik wêst.
 Ho'n danich boel gerjuchten der kamen op 'e dis,
 Neat foel der op to sizzen, wier mar it tsjûgenis.
 Der waerd ien kokkeraesje apart for Sire bret;
 Dat wood er altyd ite, al iet er oars ek net.
 Syn opper-tafelsnyer hie dêr 't resept for fûn;
 Dêr mocht neat oan ûntbrekke, den wier de kaert forjoen.
 Ek dat kaem op 'e tafel. 't Waerd alderearst mei swier,
 De kening presentearre, dy 't al nysgjirrich wier
 Ho 't him dat freamde fanke syn krouske gearbakt hie.
 Hy naem hwet yn 'e leppel, sa gau as 't foar him stie;
 Hy prjuwke al en hy prjuwke; — do seach er fiis en mâl.
 It stie forkeard, dat seagen de keamerhearen al.
 Ien stie der ûnderdanich lyk efter Sire stoel,
 Dêr sei er tsjin: „Dat iten is mis! bring wei dy boel;
 Yn ienen nei de koken; — en siz den ek mei ien:
 Dy faem mat hjir ris komme; dy het hjar plicht net dien.”

De kokenfaem forskynde dêr yn dy moaye seal.
 Do sei de kening gnoarrich: „Dou kinst dyn wirk net heal,
 Myn alderhearlikst iten hest dou my glêd bidoarn,
 En sa de hêle brilloft; ik hab dêr neat mear oan.
 Myn wille hest forpykle. Myn kost, dy 'k altyd yt,
 Hest sûnder sâlt ré makke; nou kry ik hjoed nin byt!”

Do foel se foar syn foetten dêr op 'e knibbels del.

„Forjow it my, hear kening! en kibje net sa fel.
 Ik ha 't opsetlik litten, omdat 'k net weagje doarst
 Sok sljuchtwei gûd to siedten yn jou útsochte kost.
 Hwent ommers fen to foaren ha 'k út jou mûle heard :
 It sâlt is net ûnmisber, it doocht sahwet ta neat.
 Licht wol foar 't folk, dat altiid gjin fetpot barre mei ;
 Mar ljue fen rang en oansjen dy tale dêr net nei.
 It teikent boerelompens, gjin echte kenings-sin. —
 Dus tocht ik : sâlt yn 't iten, dat 's Sire fierst to min.”

Do waerd de kening wekker! Dat kokenfamke wie
 Syn eigen jongste dochter, dy 't hof forlitten hie,
 Om 't heit hjar wreed forgraude. Nou sei er : „Kom oerein!
 'k Ha dy forkeard bihânle en fierst to folle sein.” —
 Do moast se nêst him sitte, en do forhelle hy
 Hwet fen tofoaren bard wier, en dêr forklearre er by :
 Syn dochter wier ûnskildich ; hy hie ûnbillik wêst.
 Dat woed er wer forgoedsje, dat stie nou by him fêst.
 Do waerd it feest yet fleurich, mear as 't tofoaren wie,
 Omdat de kening fleurich en rjucht fornôege wie.
 Hy sei : „It sâlt is heilich, ha 'k fen myn dochter leard,
 En dy 't it sâlt forachtet dy docht alheel forkeard.”

Jawis! it sâlt is heilich. Mar as 't ûnsmaeklik wirdt,
 Den is 't om wei to smiten en nearne mear ta nut. —
 En hwet is 't sâlt der ierde? It folk, dat mei forstân
 En arbeidskrêft syn bêst docht ta nut fen 't hiele lân ;
 Dat nearing en hantearing, keaphannel, lânbou drjuwt,
 Dat holle brâkt en hannen en dêrtroch tige bljuwt ;
 Dat lêsten het to dragen for 't algemiene bêst,
 Dêr 't mannich liddich-rinder fen libbet en him mêt.
 De kening, dy 't op 't porper sa 'n hege waerde hie,
 En 't sâlt en 't hout forachte, dy wist net hwet er die.

De ljuwe, dy 't wy neame de greaten fen de wrâld,
 Dy 't warber folk forachtsje krekt as de kening 't sâlt,
 Dy 't loai hjar dagen slite yn ydle weelde en pracht,
 En krektlyk as in flearmûs meast omskreppe yn 'e nacht,
 Dy 't al hjar dingen liede nei hwet de moade seit,
 Sawol yn godstsjinst-saken as yn hjar mallichheid:
 Dat binn' de rjuchte ljuwe net for 't bilang fen 't lân.
 Hja haetsje rûne flinkens bistjûrd troch sûn forstân;
 Hjar wet is de *etikette*, sa lang as 't deiljocht skynt,
 Wyls 't mannichien by 't nachtljocht gjin bien yn dingen fynt,
 Dy 't sljuchtwei minsken skandlik godloas neame en gemien,
 En dy 't for 't goede en 't wiere hjar kald meitse as in stien,
 En ek sa hird. Hja kreune gjin amery der oer,
 Ho fier as se ouwykt binne fen wierheid en natûr.
 Allike min bigripe se ek yn hjar dolle rûs
 Hwet plichten hja forsûmje, al libjend yn 'e sûs.

Der lizze yette fjilden for wyld, dêr 't fruchtber lân
 For wis fen wier to meitsen, mei jild en mei forstân.
 Der rinne ek yette minsken for wyld, en dêrfen wie
 Ek fêst hwet goeds to meitsen, as elk der war op die.
 Sjuch mar ris op ús merken hoe mannich bern dêr rint,
 Dat sjongt in smoarriich sangkje en biddelt om in cint.
 Dêr stiet ien op 'e holle of dûnset foar yen om,
 Of draeit in aeklik oargel, of búket op in trom.
 Men sjucht dat en men laket, of giet bidaerd yens wei;
 Mar hwet dat *is*, dêr tinkt men faek net genôch op nei.
 Dy bern binn' tichthûsboargers licht oer in jier of tsien;
 En 't koene mannen wêze — waerd mar hwet oan hjar dien, —
 Ta nuttich wirk to brûken. Mar leare en dwaen se neat,
 Hjar macht kin drigjend wirde — ta freeslik wirk yn staet.

Hie Nap de tredde dalik, by 't kommen oan 't regear,

Bistjûrd troch de echte fieling fen keizerplicht en ear,
 Him talein op forbett'ring fen 't nédichst ûnderwys,
 En 't lot fen earne jonges, dy 't omswerfje yn Parys,
 Him oantein en biskaefjend hjar yn biskerming nomd,
 Der wier yn ien-end-sauntich licht gjin kommune komd.

Sa lang der yet safolle for wyld forsloffte leit,
 Is 't kwea, dat immen libbet yn luye weeldrichheid.
 Né, yn in tiid as úzes, dy 't sa'n boel drokte jout,
 Hweryn it iene 't oare foarút fiert en fordrjuwt,
 Towyl men alle dagen hast saken kryt to sjen,
 Dy 't oars en better matte, sa gau as 't mar hwet ken, ---
 Is 't wis gjin eare, dat men yens tiid en jild forsmyt
 Oan flauwe beuzleryen, dy 't doge for nin byt.

Elk hoeft net oan 'e lodde, net daegliks wiet fen swit;
 Der is wol oare drokte; — dy 't mar to siikjen wit.

Né, boere- en boargerljuwe! forgapje jimme net
 Op 't dwaze fen dat libben nei 'n frânske moadewet.
 Bigjin mar gjin gelove oan dat falsk bigryp to slaen,
 As scoe der skande yn stykje om nuttich wirk to dwaen.
 Lang sliepen, flinterknippen, hast altiid yn 'e pronk,
 Bisytsjen, út to riden en selde mar by honk,
 Dat is gjin libbens-wize, dy 't flinke minsken past;
 Lit dat oan ljue, dy 't libje as yn 'e wrald to gast.
 Bljuw ljeaver kras en warber en oefenje 't forstân,
 En help for al hwet nuttich en goed is graech in hân.
 Dêr mat it lân troch bloeye. Mar as men nearne om tinkt
 As weelde, pracht en greatheid, den frees ik dat it sinkt.
 Ald Starum wier foarhinne oansjenlik, ryk en great;
 En hwertroch is 't forlern gien? Troch weelde en greate steat.
 It leit dêr earm forfallen, for elk ta 'n goede lear,

Dy 't mient, dat pronk en swéslaen in minske strekt ta'n ear.
Jim binne 't sâlt der ierde. As 't sâlt ûnsmaeklik wirdt,
Den is 't om wei to smiten en nearne mear ta nut.
Dat sâlt is siker heilich, sa 't ús it teltsje leart;
En dy 't dat sâlt forachtet, dy docht alheel forkeard.

UT TO ITEN BY DE BOER.

Nei lang blokken en hersenskrabjen, nei in bulte swalkjen en sollisietearjen, nei folle plûmstriken en biddeljen, by skoalle-opsjenners, skoallekomissies en riedsleden, hie Foppe Polkema einlings de skoalle to Wettermar krige. Nou sjucht men 't mear: as der yn in doarp in nye master komt, dy 't yette feint is, den bigjint er der al gau wirk fen to meitsen om in foarname boeredochter ta syn wiif to kryen. Dat is altiid in goed middel om by de doarpsljue yn oansjen to kommen en 't forstân, dat sa'n jongkearel mear het as in boer, de nédige glâns by to setten. Sa tocht master Polkema der ek oer. Mar by syn siikjen om sa'n frominske like er der net genôch om to tinken, dat foarname boeredochters altiid gjin *rike* binne, en dat wite hynders in bult struyen ha matte; faek mear as 't ynkommen fen mannich doarps-skoallemaster talit. Dat ien en oar ûnderfûn er do 't er 't fûgeltsje al in poaske yn 'e kau hawn hie. Syn Gelske wier ien út in team fen toalve en tige deftich en pronksk opbrocht. Hjar heit wier just net earm; mar stel, dat er fyftichtûzen gûne neilitte mocht, den waerd dat by 't ein-délen for eltse bern dôch gjin kaptael dêr 't folle spats mei útjown wirde koe. Master lykwol hie him dêr yet al fry hwet op forgappe, en as syn wiif oan de pronk en greate steat safolle

bistelde, dat er yn de deistige hûshalding altiid mar tige bisunige wurde mast, — foaral hwet de kost oangyng, — den joech hy syn lyts traktemint de skild Hy préke syn folk tofoaren, dat it neidélích for de sûndheid wier, as immen middeis safolle iet as er wol op koe. Folgens 't oardiel fen wyze ljue, sei er, kaem *plantenroedsel* better mei de natûr fen in minske oerien as *dierlijk voedsel*, — dat is op syn platboersk: spek en fleesk. Om syn wiif ris tofoaren to preekjen, dat se njunkelytsen en ûngemirken de steat wol hwet sakje litte mochten, om hwet fleuriger mei 't traktemint lâns to kommen; — dat kaem him noait yn 't sin, sa 't like.

Yn de neisimmer, as by de greidboeren de measte drokte sahwet oer is en de foarnaemste merken efter de rêch binne, den bigjinne se mei 'n oar to bisytsjen en to gastjen, — den by de iene en den by de oare. De foarnaemste ljue fen 't doarp déle dêr trochgeans mei yn, — ek dominy en master, as se by de boeren hwet yn 'e smaek falle.

Sa wieren master Polkema mei syn frou den ek ris op in dei by Linseboers noadge to *iten*. Sa neame de boeren it altiid, as se de ljue foarmiddeis by hjar forsikje. En der wirdt op sa'n dei meastentiids ek safolle iten en dronken as 't mar kin.

De moarns om tsien en alven bigûn masterske hjar to forklaeyen. Master hie dêr yet gjin haest mei. 't Sprekt fen sels, frouljue hadde langer klaeyen as mánljue, as jak en dôek en floddermûtse allegearre eptich en goed sitte scille. Master hie yet hwet oare beuzichheden. Earst moast er fet yn 'e koal dwaen, dy de faem en de bern de middeis ite scoene. Do gyng er nei de kelder en sette in merk op 't spek, telde de hin-aeyen en seach ris yn 't moalfetsje. Der wier yet al hwet yn, dêrom stompte er dat hwet sljucht en

skreau dêr mei de finger syn namme yn. Do moast er nei de spyskeamer; dêr makke er de twahâns stikken brea *) en de heale stuten klear, dy de thúsblijuwers de jûns ite moasten. Ek meat er de koffibeane en de reamme (?) ou, dy 't de faem dy deis forbrûke mocht, en do waerd op 't brea, de bûter en de tsiis elkmes ek in merkteiken set. Yn 't málk-poatsje sette er in prikke, dêr snyde er in kerntsje yn sa heech as de málke kaem en do birch er dy prikke op. De thébos, de klûntsjeпоат en de koffibeans-tromp waerden yn 't kaminet efter 't slot set. It bytsje brandewyn, dat der yet yn 'e fesse wier, sûpte master mar gau op, do wier dat grif biwarre. En ta bislút telde er de faem de turven ta, dy 't se dy deis to forbarnen hie. Dat alles waerd dien út foarsoarch, dat de faem hjar net misgripe scoe, en as se 't al ris die, dat it den dalik by de thúskomste ûntditsen wurde koe. As master yn noed wier oer de faem hjar sûndheid, of dat hja hwet slynsk en gnobberich fen aerd wier, — dat lit ik twisken beiden. Licht wurde wy 't op 'e bisite by Linseboers yette wol wys.

Master gyng do ek nei de keamer om him to forklaeyen.

„Ha jy ek dûbeltsjes?“ sei syn oare helt. „Ik hab oars gjin lytsjild as in fiifstúrstik, en safolle forfál to jaen, dat bigreatet my. Wy binne tsjinwirdich alle wiken út en soms twaris yn in wike; — den rint dat deales oan. As ik er hwet oan dwaen koe, den scoe dat forfál-jaen út 'e moade; dat is gjin spil allyk.“

„Né, dat siz ik ek,“ sei master. „Hja wurde for hja wirk bileanne fen de ljue, dy 't hjar yn tsjinst ha. En as eik er nou yet fry yn wier as er hwet jaen woe of net, den wier 't yet hwet oars. Mar hja gobberje der mar op, en dy 't

*) Gjin stikken fen twa hânnen tsjûk, mar sa tin, dat men se mei twa hânnen beet halde mat om se heel to halden.

neat jout of hwet to min nei hjar sin, dy kriget in klâdde efternei."

"Ja, sa giet it. Mar dêr moast men eigentlik mar neat om jaen. Dat gemiene folk wol yen dôch altiid birabje; dêr wirdt nimmen ek minder fen. Men mat de bern den ek yet wol hwet bringe. Ik hab hjir yet in mannich prûmen, dy ha 'k oerhalden, do 't wy langlêsten sels iters hawn ha; dy seil 'k it famke mar jaen, tinkt my."

"Dat kin wol," sei master. "En ik hab in pear heale cinten, dy binne al hwet ousliten. By de fiel yn 't tsjuster kin men se net fen dûbeltsjes ûnderskiede. Trjuw dy de faem of de arbeidster mar yn 'e hân. Den matte jy der hwet op libje, en doch it as se hwet yn 't tsjuster stean of as 't moai drok rint, dat se der dalik net nei sjen kinne."

Nou, dat like de frou sikerwier goed ta. Hja gyngen ta de keamer út en lûken de doar op 't slot; de went wier for dy dei yn 't efterhûs. De frou joech yet hwet oarders oan 'e faem, — hwer 't se de deis om to tinken hie, en do rekken de ljue op 'e reis. De beide bern, in famke fen in jier of acht en in jongkje fen in jier of fjouwer, roanen mei ta de doar út, en seyen op 'e strjitte: „Moarn heit! moarn mem!” — „Moarn Like! moarn Japik!” sei mem, en lústere it fanke yn 't ear: „Hja mat foaral hjoed hwet oppasse hwet Jissel docht, hear ljea!”

By Linseboer yn 't milhûs wieren twa fammen en in arbeidster yn 'e skrep. Der stie in greate briedpanne mei baergegûd op in komfoar to protteljen en dêr nêst in hólpanne mei stoafparren. In greate koperen thêtsjettel fol wetter hinge oer 't fjûr to sieden dat it rattele; dêr stie in greate koffiekanne by, mei in bûk as in boargemaster. De lytsfaem siet to ierappelskilen, de greatfaem koffimealde dat it raesde. De

arbeidster stie to klûntsjeknippen en de boerinne kaem út de molkenkelder setten mei in greate kop fol reamme, sa tsjûk dat men se mei 't mës snye koene. De rook fen flesk, fen siedende prûmmen, fen koffie, fen pypkeniel, fen piper en nagelgrús, fen nutemuskaet, — en hwa wit fen hwet gûd al mear? — kaem immen dêr tomjitte waeyen as er de doar op die.

Yn de greate foarkeamer stâlde de frou de boel foar elkoar. Dy keamer wier just fortimmere en opferwe, en nou scoe dy hjoed ynwyd wirde, om sa to sizzen. De boer syn pake wier foar in great healjier stoarn. Dy wier eigener fen de plaets, en woe altiid alles krekt sa halde lyk as 't wier do 't hy der sels yet op wenne. De bernsbern hiene al in jier mannich mei tsjinsin yn dat „ald nêst” (sa hja 't neamden) omheukere. Do 't pake kald wier, en 't by 't eindélen sa útkaem dat hja de pleats halde koene, makken se wakker gau tarissing om de boel oars to kryen. It mûrwirk wier yet sa geef; dat omfier to smiten en dêr in ny flinterhûs for yn 't plak to setten, — dat bigreate de boer, howol de frou dêr oars wakker sin oan hie. Mar fen binnen waerd it hûs fikswei gromd, en alles ny makke, fen ûnderen ta boppen. Dêr 't pake en beppe yn foarige jierren jûns efter de griensarjeze gerdinen krûpten en elkoar hjar plannen meideelden ho 't se bêst de stûrkes by 'n oar halde scoene, — dêr seach men nou in moai bitimmere bedsket mei lange doarren, sa glêd dat de frouljue de mûtse der wol yn forsette koene. For de alde draeifinsters mei lytse rûten, mei middendrompels en heale blinen fen bûten, — hiene men nou skúframten mei tige greate rûten, mei bréde ûnderdrompels, en mei blinen fen binnen. Ek de alde souder mei spekdeizen en in hêle bulte spiker en krammen oan 'e balken, om der fen alles oan ophingje to kinnen, hie plak makke for in nyen. Dêr 't men foarhinne op lytse giele estrikken trape, stapte men nou

op in glêdbrune houten flier, mei tapiten en karpetten bilein. De blâuwe mûrre, dêr 't men by pake tiid in thêkas, in *Warelds-Loop*, in *Eewigdurende Almanach* en seis skilderykes fen de *Verloren Zoon* oan hingjen seach, — dy wier nou biside efter sierlik goud-bihang. En dêr mochten gjin skilderyen oan hingje, hwent dat wier gjin moade mear, sei de frou. De moade die by hjar alles ou; kinst-smaek hie se gjin bigryp oer. For de alde wide skoarstien, dy alear winters fol spek en ljerre hinge, dat, nei pake sizzen, it bêste hûsrie wier dat er komme koe, — wier in moaye nis yn plak komd, dêr 't oars neat yn koe as in kagchelpiip. Dêr 't foarhinne de ald stoeltsjeklok hinge, mei 'n stekje ûnder om 'e wichten hinne, — dy 't pake moarns fjouwer ûre út it bêd skille, — dêr stie nou in steand ûrwirk mei in mahonyhouten kas, mei in forsilvere wizerplaet en in spylwirk der yn. Dêr 't alear de alde yken kas stie, oer en oer mei snywirk oumakke, — dêr 't pake en beppe de skiven yn opgarren, dêr 't de bernsbern nou sa'n wille fen hiene, — dêr stie nou in mahonyhouten sekreteare mei ivoren slotgatten, mei in sigare-stel en in prachtige lampe der op. En dêr tsjin oer, twisken de finsters, hinge de sierlike greate spegel fen slipe glês yn in swier-forgulden list, mei kinstich snywirk. Yn dy spegel koe immen him sels fen kop ta teannen bisjên. Om koart to gean, de alderwetske went fen geriif wier foroare yn in pronkseale, dêr 't immen sikerwier hast net binnen gean doarst as op hoasfoetlingen en mei de bleate holle.

Men seag dêr nou, yn 't midden fen in ring spegelglêdde stoellen, de greate rûne skûftafel mei ien poat, en dêr oer in brún swilken kleed mei sierlike flammen en bronskleurige figuren der op, — dat mei de fjouwer hoeken hast op 'e grûn hinge. De greate koffikanne stie dêr al op, yn in koperen tryehoek; ûnder de kanne stie in wyt komfoarke, biskildere mei blâuwe blommen, — lyk as se to Makkum gûds meitse.

De opfolde klúntsjeboat, it presenteartrompke mei fyn súker-gûd, it blêdsje mei stikjes kôeke, it wyt forgulden thégûd yn 't ûnbîdich greate forlakte skinkblêd, de lange pîpen en 't kistje mei tabak, — alles stie en laei al op 'e tafel klear, en like mei allike folle smert nei de komste fen de gasten to wachtsjen as de boerinne sels. Hja koe oars neat mear bitinke as yn 't rûn to sjen of 't der ek yet 't ien of 't oar wier dat hwet oars moast.

De boer hie him yn 't milhús forklaid en kaem ek yn 'e keamer. De keakelbûnte pet stie him skeef op syn great bosk hier. Yn 't wyt ingelsk himd, sûnder boppinging, in streekjes festje, mei 'n gouden halskjetting der oer, in ljocht-skiere bukskinen brôek, dêr de swiere gouden singenetten op ombingelen, — in pear nye swartbûnte foetsokken oan: sa gyng er nêst de boerinne sitten. Hy stiek de lange piip oan, wyls 't er syn wiif fortelde dat der al gûds op 't paed oankamen.

In heal-ûre letter stie 't spil al yn syn krêft. Fjouwer boeren en boerinnen, in tsiiskeapman mei syn wiif, master mei syn frou en dominy mei syn jiffrou sieten dêr om 'e tafel. De mânljue mei hjar lange pîpen diene hjar bêst om de keamer fol reek to kryen, dêr 't de wazem fen de hjitte koffi mei mank gyng. De frouljue sieten îverich to naeyen, to breidsjen of to haekjen. Twa hern hingen by de frou fen 't hûs om en twongen en grynden om klúntsjes, of yette mear to hebben fen de prûmmen, de koekjes, de nuten en de súkkerslakken, dy 't de frouljue hjar jown hiene. De boerinne hie dy spillen yn 't laed birgen, nei 't se de bern der elk hwet fen ta-part hie. It oare scoe sparre wirde ta letter, tochte mem. Mar hjar bifel om nei 't milhús to gean holp net; Júst en op 'e hûd en knipen yn 'e earmen ek net. De bern gyngen net earder as do 't se hjar sin krige hiene.

It selskip rekke drok oan 't praten, omtrint allegearre ta

gelyk. As men 't op in oustand hearde, koene men der kop noch stirt oan fine. Hjir sieten bygelyks in pear boeren to praten oer in aksie mei in dimpich hynsder; der in pear boerinnen oer bittere bûter en oustekkers. Dominy en master hiene 't oer toalf- en seistallen en oer fette en meagere traktaminten. Foart dêr by waerd hannele oer nye jakken en oer goede en forkearde skroarren. Hjir gyng it oer lân-forkeapingen en skriemerige tsiis; — dêr oer luiwagens dêr 't de boarstels útfoelen en lichte turf dêr 't gjin brân fen to kryen wier. Hjir hiene se de bakker en de kûper by de kop; dêr waerd de priis fen thé, koffibeane en klûntsjes bispritsen. En ûnder wilen gyng it trompke mei streekjes kôeke en sukergrûd rûn.

„Ho giet it mei jou skiep, dominy?” sei Haeyeboer, dy 't mei ien sahwet biste-kwânseler wier.

Dominy, matte jimme bigripe, brûkte sels in stik fen 't pastorye-lân en pielde hwet mei skieppeboerkjen. Dêr hiet er hwet forstân fen to habben, troch dat er in boeresoan út Grins-lân wier.

„'k Weet niet,” sei dominy, „se groeie niet veel, dunkt me.”

„Né, dat het my ek sa talike. Ik leau net dat se yn in goede hûd sitte.”

„Soo? denk je misschien dat se gallig benne?”

„Ja, dat binne se ek, sa grif as hwet.”

„Der leau ik nin byt fen,” seit Linse.

„En ik leau it for ús beide wol,” seit Hessel tsiiskeaper. „Om mar rjucht út to praten, dominy, hja binne sa gallich as podden.”

„Als 'k dat wist mogt ik ze wel verkoope,” sei dominy.

„Dat matte jy dwaen, ho earder ho better,” seit Hessel wer. „Kom oan, hwet seil ik er mar for jaen? Seis ha jy, net?”

„Ja, 'k heb zes. Maar ik kon er zelf ook wel een van slachten.”

„Ja,” seit master, „en as je er alleen te veel an hebbe, dominé, dan kan ik er de helft wel van neme.”

„Dat matte jimme net dwaen,” seit Harke. „Dominy en master gallich skiepflesk ite, — dat rint yn 'e pompieren.”

„Ja,” seit in oaren, „dat is ek neidelich for de sûndheid.” En hy gnysket efter de rêch syn bûrman oan.

„Dat koe wol wêze,” seit master; „mar hwet seil Harke den mei sokke skiep opjeye?”

„O!” seit Harke, „in keapman wit for alles plak, matte jy tinke. As jimme togearre in skiep slachtsje wolle, den hab ik wol in bêsten ien for jimme. Den matte dominy en ik mar hannelje.”

Dominy woe dêr net rjucht oan. Mar in oar sei wer, de skiep koene mei fiertsien dagen allegearre wol dea wêze, wyls 't in trêdde wer stiif en strak steande halde, dat se net gallich wieren.

Mar dôch, dominy en Harke kamen ta in akkoart, en 't kaem sa út, dat dominy for in ûnnôazel bytsje fen syn skiep ou rekke. En dat fette (tominsten it hjitte fet), dat er dêr oan krige, dêr koed er allinne mei oanpiele; hwent it kaem master to heech om de helte der fen to nimmen.

„Ho foldocht jou nye faem?” frege Gelske, keapman Hessels wiif, oan Linseboers frou.

„Nou, ik wit net; it is in bigjin. Do 't wy se winne scoene waerd ús sein, dat se danige boas yn 'e mûle wier. En dêr is, leau 'k, ek wol hwet fen oan.”

„Ja, dêr ha 'k ek fen heard,” sei in oare boerinne.

„Hja het ek by Sytse Melles op Bûterterp wenne. Dat wiif is sa bjistere sindlik, dat der omtrint sokke net mear fûn wirde. Nou, dêr hie disse faem gjin nocht oan. Hja sei op in moarn: „Jimme miene hjir, dat jimme sindlik binne; mar dat seil ik jimme ris oars leare. De skoarstien mat ommers ek alle wiken útspield wirde.” — En do hie se

in pear amerfollen wetter yn 'e skoarstien op bruid, sa keech as se 't krye koe. Húsrie en alles waard alheel end al mei roetwetter bispat. Do moast se foart, út de tsjinst."

"Nou, dan is 't al ien dy der wêze doar," sei Harkeboers wiif. "Den moast se ek mar ris by ús boerman Klaes Kolder wenje. Dy frou kin 't ek wol bitinke. Dêr is 't ek himmeljen en griemen hwet de klok slacht, fen moandetomoarns ou ont snjûntojûns ta. De foarkeamer, dêr ha wy allegearre wol ris yn wêst. Dy spyskeamer dêr, lyk as jimme witte, sit fen ûnderen ta boppen stiif fo'i moai paslein en alderhanne oar gûd. En den op 'e sekreteare stiet ek yet in rêst. Nou, dat mat alle wiken alwer-oan fen 't plak en ôfhimmele wurde, — ôfgriemd, mat 'k mar sizze; hwent smoarch is 't net. De matten matte alle frêden ta de doar út. It bêdsket yn 't milhús wirdt om 'e fiertsien dagen mei sjipsop ôfbiend en mei reinwetter delspield. En sa mar foart."

"Se vertelden laast bij ons," seit dominys jiffrou, "dat de landheer had die lui 'en mahoniehouten dongkret present stuurd, met kopergoed der op, soo mooi bewerkt, dat et 'en lust waer om te sien. Dat musten se tot menheer syn andenken in 'e pronkkamer sette. Su dat waar weze?"

"Ei né, jiffrou" seit in boerinne, "dat habbe de guten op-tocht. It is ek om de gek der mei to hebben."

"Dêr kinne ek gjin fammen dûrje," seit in oar. "Hja ha fen 't jier tominsten de trêdde al wer."

"Ja," seit Linse Japik, "dêr is eigen skild by. Ik ha der in heislike mier oan om midden yn 't jier maeye to halden; mar 'k hie nou sa'n smoarch trôchs-ein, dy koe 'k net mear ha. Ik ha yet al fierst to lang mei hjar oanhoaid."

"Nou," seit keapmans Gelske, "as uzes hjar net foroaret, den rêdde wy 't ek net mei 'n oar ont takomm' maeye ta. Hja is sa slynsk as in kat; hja sit altiid rûnom yn to fretten en to skoerren."

„Dat is ek in tige lêstich ding,” seit masterske. „Dêr is ûzes ek lang net fry fen; dêr ha wy lêsten al ris in rare stoarje mei hawn. Do scoene wy mei de beide bern nei Bolswerdermerke, mei ús heit en hjars reau. Nou, as wy út gean, den passe wy al wakker op, dat se neat útsette kin; mar do hie hjar der earder by wêst. Master wier alhiel oan-klaid, op 'e jas nei, en de hoed dy hied er den ek yet net op. Do scoed er sýn learzen fen 't skoenboerd krye, dat ha wy op 't ein fen 'e gong. En mei 't er de learzen dêr ou lûkt, komt dêr in stalpântsje mei bisleek fen boppen. En — jy scoene sizze, ho bislacht it sa mâl! — dat kaem him krekt omkeard op 'e holle del. Hy bisearde him just net, hwent it kaem net mâlle heeg wei, en hy hie ta gelok gâns hier op 'e holle. Mar it bisleek roan him oan alle kanten ta 't hier út op syn nye klean del. En dat pântsje stuitte op 'e grûn, do wier dat oan flarden. 't Wier allegearre diggels en bisleek op 'e grûn, en dêr trape master op hoasfoetlingen yn om. Hy koe ek neat sjen; hwent it roan him ek al oer de eagen, matte jimme tinke. Jonge, jonge! hwet wier dat in raer ynsjuch!”

„Jawol in raer ynsjuch!” sei in oar. „Scoene men net poer op sa'n faem wirde? Do scoe der pankoek bakt wirde as jimme foart wieren.”

„Ja, of roer-om, — hwa wit it? Ik wier sa lilc, dat ik skriemde er hast fen, en master wier sa mâl, dy woe de faem yn ienen der út jeye. Mar ik tocht der dalik by: den bin 'k ek al wer oanklaud. Men het faek sa gau net wer ien, midden yn 't jier. Dat do is se yette bleaun. Mar 't kaem sa út, dat wy bleauwen thús fen Bolswerdermerke; hwent wy wieren fen ús saken. Master syn skoander beste klean moasten allegearre útspield wirde. Wier 't net in griis?”

De boeren sieten tsjin elkoar to gnizen, dat se skodden, en master biskamme him ta de teannen-ein út.

„Nou,” sei Harkeboers wiif, ús faem is ek al sa 't se is; mar slynskens dêr ha 'k gjin lêst fen. Hwent ús boaden krye alle mielen it liif goed fol iten.”

Dy pripper fielden masterske en Gelske beide wol. Gelske sei: „Ja, as men mei sokke fretoppen fen fammen opskipe is, den het men dy kládde der yette op ta, dat men se gjin genôch iten jout. Mar ik siz dit: as der sa'n aerd yn sit, den litte se 't net, al ha se 't noch sa goed. Uzes het it fen bern ou leard; hjar mem yt ek by de dei lâns swiet gûd út 'e bûse, — dêr stiet se wol for bikind.”

Dat stimden de oare boerinnen hjar ta; hwent hja seagen wol, dat masterske al hwet read om 'e holle waerd.

It koffidrinken wier dien. Do krigen de mânljue in bitterke en de frouljue in slok bramboazebrandewyn mei súker. Do 't se dat op hiene kaem it iten op 'e tafel, en do wier 't as der in stoarm foel, hwent it praten waerd hwet staekt. Linseboer en syn wiif spoarden de gasten oan om hjar to bitsjinjen út de greate readstiennen briedpanne mei bargegoed, — dy 't midden op 'e tafel stie. Dominy en master fûnen dat wol net rjucht nei de smaek; mar hwet der yn dy panne wier foel wol yn hjar smaek, — dat biwiiden se mei dieden.

De tafel wier bilêstge en biladen. Bûten de stiennen spekpanne stiene dêr twa kûmmen mei ierappels op, in berch rys en in heap prûm-en-bôlle. Hjir en dêr kûmkes mei appelsmods en stoofparren, en platte pannen opheappe fol snyd kald flesk. Yettichkantsjes, pypkenieltrompkes, súkerpotten en yet al mear dingen, dy 't men sa troch in dei op in boeretafel net sjucht, wieren dêr to finen. Dat der fen alles bihoarlik ynpakt waerd, seil elk wol leauwe wolle. De boeren praetten twisken beiden ek al wer ris hwet. Mar dominy en

master, dy dat hirde skobjen sa net wend wieren, hiene gjin praten oan 'e tiid, as se net by 't krapper ein komme woene. — Do 't elk it iten al sa hwet birëdden hie rekken der yet in pear boeren tsjin elkoar om kriich oan 't appelsmods-iten, en dêr bruiden se mar by de bult sûker oer. Al de oaren fûnen dat rjucht grappich.

Nei iten waerden de lange pipen wer oanstitsen. Do roanen se allegearre, frouljue sawol as mânljue, ta de doar út, om 't hôf en de tún ris troch to kuyerjen, de ky en 't oare fé ris to bisjen, — en sa foart hinne. Dy twa appelsmods-itsers gyngen yn de smoutte fen de skûre plat op 't liif yn 't lange gërs lizzen, om hjar hwet út to pûsten. Dêr kaem Harkeboer njunkelytsen by rinnen en foel dêr ek del. — It sizzen is, dat de baergen bêst dye as se by de trôch wei dalik lizzen gean. — Alle boeren witte dat, en der binne ek wol stêdljue, dy 't by ûnderfining witte.

„Mar Harke,” sei ien fen dy boeren, „jy leauwe der gjin dûvel fen, dat dominy syn skiep gallich binne.”

„Ja, hja binne al gallich,” sei Harke. Mar oan syn grys-kjen koene men wol sjen, dat er oars praette as er tochte.

„Ja, ik ha jo wol bigrepen,” sei de iene boer. „Jy woene net ha, dat dominy dêr sels ien fen slachtsje scoe; hwent den waerd er wys, dat se net gallich wieren.”

„Ei nou,” sei de oare boer, „der mei ek wol ris ien in goed deihier oan dominy fortsjinje. Nimmen topt hjir oars folle fen him. Al hwet der yn 'e húshalding nédich is komt út de stêd. Klaeying fen desgeliken. Gjin ien yn 't doarp dy 't hwet oan him slyt, of 't mat wêze for 'n inkelde kear, as se ris earmeneed oan 't ien of 't oar ta binne. Myn dochter en sweager, lyk as jimme witte, hadde in winkel. Mar dêr komme dominy en hjarre mar heel komselden om gûd. En den ha se meast altiid yet praetsjes, dat se dêr in cint twa tofolle for jaen moatte nei hjar sin. Ik siz mar, sokke

meye wol ris efkes knypt wirde."

"Ja, dat mei neat gjin kwea," sei de earste boer wer.
„Master moast hjoed ek al ris snapt wirde kinne."

Harke sei: „Doch mar efkes tiid. Master het niis al efkes by my allinne wêst. Hy woe wol ien fen dominy syn gallige skiep ha, as er 't om skik krye koe. Dat woed er slachtsje."

„Mar dominy syn skiep binne ommers net gallich. Dat ha 'k jo niis al sein. Dy skeelt oars neat as dat se to krap iten ha."

„Ik seil wol meitse dat master in gallich skiep kriget; hab dêr mar gjin need nei," sei Harke.

„As master den sels ek mar net gallich wirdt!" sei in oar wer. En hja laken mei smaek.

Dat wieren nou alle trye leden fen dominy syn gemeente. En dominy, goeman, hie de foarige sneins yet preke oer 't stellen. Dêrby hied er oanwiisd: as immen alderhanne listige streken brûkte, om op in ûnrjuchtfeardige wize efter in oarmans jild of goed to kommen, — dat wier ek allike folle as stellen. As dy boeren dêr ek oan leauden! Wieren dominy syn beestlike skiep al net gallich, syn geestelike wieren net to suver, seoe 'k sizze.

Mar út it boppesteand petear kinne wy ek opmeitse, dat dominy 't net rjucht goed oanlaei, om de achting fen syn dorpsljue to winnen. En dy achting is oars for 'n dominy in ding fen bilang, tinkt my, as er fruchten op syn arbeid sjen wol. Dat er by de boeren to gast noadge waerd is yet gjin biwys fen de wiere heechachting. Dat komt mear omdat it sahwet moade is, en omdat de frouljue ek wol ris nei jiffrou ta wolle.

Mannich dominy sjucht mei leedwêzen, dat syn skiep him ûntrinne. Mar as dy mannen hjar der op útleien om net allinne mei de fornaemsten, mar mei alle ljue fen 't doarp frjûnskip to halden, en mei hjar to libjen as in bûrman, —

net as oerman, — dat scoe wol goed wirkje. 't Scoe mear fortuten dwaen, as dat se dêr sneins op 'e preekstoel stean to kibjen op de ljue dy 't nei oare tsjerken rinne, en dus dat kibjen net hearre.

De trye ljue gyngen oerein en nei de oare mánljue, om Linseboer syn fé ek ris to bisjen. Yn de hoeke fen 't hóf stiene trye frouljue to laeitsen om de grap fen master mei 't bisleek. Hja fûnen 't moai sleau fen masterske, dat se dat sels sa mar yn 't folle selskip fortelde. Twa oare frouljue kuyeren 't hûs yn 't rûn en namen alles naukeurich op. Hja bileannen de frjûnskip fen Linseboer en syn wyf, troch der ris tige oer út to gean, dat hja 't dêr allegearre sa def-tich en heechskeeps hiene, wyls 't hjar pake en beppe, dêr 't hja hjar rykdom fen erfdien, sokke deune ienfâldige mins-ken wêst hiene.

Njunkelytsen roanen se allegearre wer drippende wei yn 'e hûs, en do wier 't oan 't thédrinken ta. It praten gyng al wer yn de alde trant syn gong. It earste pantsjefol dat opdronken waerd joech oanlieding om to redenearjen oer de forskate soarten fen thé, koffiebeane en sa foart hinne. Dominys jiffrou laei 't fen stikje ta bytsje út, hofolle goedkeaper alles yn 'e stêd wier as yn 'e bûrren. Forskate frouljue wieren 't mei hjar iens, dat de winkelljue yn 'e bûrren tofolle fortsjinje woene. Hja sinden der dalik net op, dat de boerinne yn 't selskip wier, hwaens dochter yn 'e bûrren in winkel hie. Hja kaem tsjin dat praetsje op, en brocht de frouljue ûnder 't each, dat se der ek om tinke moasten hwet kosten der ou gyngen for in winkelier: skippersfracht, boarch fen arbeidsljue en hwa wit hwet mear. Ek dat in hopen greate winkels yn 'e stêd oan ljue dy 't fry hwet nimme, for 't selde jild forkochten as oan de winkelljue. „Dat is ge-

mien fen dy stedljue," sei se, „mar hja dogge 't. Den mat in winkelman soms jier en dei op biteljen wachtsje, en as 't dêr einlings oan ta komt, matte de ljue op bisite noadgje wurde. En den mat der mar beard wurde dat it nearne op oan komt, oars is 't net goed. Sneins út 'e tsjerke wei rint it hûs fol. Den nimt it faek yn ien kear mear koffi en thé en klûntsjes en tabak as se mei hjar eigen hûshalding yn in wike forbrûke. Dat mat allegearre mar fen de fortsjinst ou. As se den it gûd omtrint sûnder winst omsette scille, hwer matte se den bidarje? Ik siz rûnút: dy 't in knap boarger fen 't doarp hjitte wol, mat syn eigen doarps-ljue biginstigje, al is 't den dat er dêr in cint twa mear jaen mat as yn 'e stêd."

Krasse tael, oars net? Licht komt it sommige lêzers ûnwierskynlik foar, dat dy boerinne sa hird útfoel yn 't bywêzen fen ljue dy dat gou. Mar 't is dôch wier, dat er op boerebisiten soartgelike parren wol ris rûndeeld wurde.

Nou, dat gyng sa mar foart fen 't ien yn 't oar. De mánljue hiene 't ek wer allike drok as de moarns. Der yet mear fen mei to délen scoe licht gau forfêle. It thédrinken dûrre al hwet lang, en dêr nei kaem de slok op 'e tafel. Dy makke de boeren yette hwet lûdrûftiger as se fen de hele dei wêst hiene; hwent it bleau nou net by ien bitterke. Hja myden hjar mei gauwens net mear om yn 't bywezen fen dominy ris goed to flokken en tige grouwe útfallen to dwaen. Och ja, de jenever drjuwt op 't lêst alle skeamte en ûntsach út in minske. Mar ho swiet it hjar smakke, dat pimpeljen moast mei de tiid dôch ek wer ophalde. Do moast it wer op in iten gean. Forskate soarten fen bôle, brea, bakken, bûter, tsiis, ljiirre, seane skinke, sûker en moster wieren nou de foarnaemste saken, dy 't op 'e tafel brocht waerden. Elk waard oanmoedige om dêr safolle fen to nimmen as him lêste.

Nei 't iten waerd der yet koffie dronken mei in read klúntsje der yn, — en dat wier 't bislút.

It wier in stik hinne middernacht, do se tarissing makken om to skieden. De mánljue stieken de koarte pípen oan, en de frouljue gyngen nei 't milhús om de slingerdoeken om to dwaen en hjar hoedsjes op to setten. Underwiles joegen se de faem of de arbeidster elk in gave. Allegearre bitanken se Linseboer en syn frou heel frjúnlik for 't jinge se *genoten* hiene, en forsochten hjar om „de skea ris werom to heljen.”

„Ja, jimme hadde neat to tankjen; jimme matte mar ris wer sa dwaen.”

Dat wier 't antwird, dat se op syn minst in kear twa, trye sizze moasten.

Der wieren al in stik of hwet ta de doar út, do kaem de arbeidster by masterske rinnen. Hja krige hjar stil by de earm en sei wakker kliemsk en únderdanich: „Sjuch frou, dat ha jy, tink ik, sa net miend.” — Mei ien liet se de frou twa beale cinten sjen.

Masterske waerd oan de earen ta read, en master, dy 't ek mirk hwet der geande wier, trille fen mállens om de únbiskoftens fen dat wiif.

„Hab *ik* jo dat jown?” lústere masterske.

„Ja frou, hwent ik hie op dat amery oars neat yn 'e hân, — dêrtroch wit ik it.”

„Nou, den ha 'k my forsind,” sei masterske, en hja moast sjin wille en tank wol in fyfke jaen.

Do rekke 't selskip ta de doar út. — By de hiemshikke moast de iene dit út en de oare dat út, en do wie 't: „Nou, tank for jimme selskip!” — „Wol thús!” — „Goê jún!” — „Thús de groetenisse!” — „Jimme matte hast ek ris by uzes komme!” ens. ens.

In ûre letter laei master by syn wiif op bêd. Mar dat grûzemoes fen iten en drinken, dat er dy deis binnen slein hie, en foaral net to min spek en jenever, — billette him yn 'e sliep to fallen. Hy krige mei gauwens sa'n toarst as in fisker. Do waerd de faem út it bêd balt om him in kopfol kald wetter to bringen. Yn 'e moarntiid rekke er yet hwet yn 'e sliep; mar hy kaem op mei tige pine yn 'e holle. En de frou die ek neat as rekken en gapjen, hja wier alheel forsutere. Sa wier 't altiid as se nei de boer wêst hiene to gast. Mogelik kaem dêrút masters redenasje foart, dat folle iten forkeard wier for de sûndheid. Dat hy sels dat nou en den ris die, dat kaem om 't er hast wol moast om 't fetsoen.

Do 't Like wekker waerd, wier 't hjar earste wirk, mem in breed forslach to jaen fen 't jinge de faem de foarige deis dien hie en net dien hie. Dat kaem allegearre lang net út nei 't goedfinen fen de frou. As dat fanke dêr faek ek hwet by floude of de dingen skeef en fordraeid foarstelde, — dêr waerd gjin ûndersiik nei dien. Oan de oprjuchtens fen hjar bern to twifeljen, dat koe net yn in moerskert opkomme. De faem hie in leksum to goede. Hja waerd yn 'e hûs roppen om brea, bûter en tsiis op 'e tafel to bringen. Do dat foar 't ljocht kaem sei master forheftich: „Hwa het dêr oan west?” — Hwent it wier klear to sjen dat dêr fen fike wier.

„Ik net!” rôp Like, en skeat in tige reade kleur.

„Ik ek net,” sei de faem. „Mar nou kin 'k it dalik bigripe ho 't kaem, dat Like jister neimiddei bûter oan 'e jaks-mouwe sitten hie.”

„Ik ha 't net dien!” rôp Like wer, en bigûn to gûlen.

„Né, dat hja dat dien het,” sei masterske, „dêr wol 'k neat fen leauwe. Sokke dingen ha 'k noait oan hjar bifûn. Hald sy hjar mar stil, ljea!”

„Né, dat leau 'k ek net,” sei master. „Mar de iene of de oare het it dôch dien.” — En hy seach de faem stiif oan.

„Wol fordomd!” sei de faem, „wolle jy my de skild der fen jaen?”

„Dou hoefst sa lûd net to roppen,” sei master. „Dat pântsje mei bisleek is my yet net forgotten.”

„My ek net,” sei de faem. „Mar as men altiid mei de hûnger yn 'e hals rint en arbeidsje mat, den kin men wol ris ta dingen oergean, dêr 't men oars noait om tinke scoene. Dy 't hjir forkeart mat wol dûbeld stiif yn 'e skoen stean, om gjin dief to wurden. Ho 'n striid as ik soms hab om hwet to kryen, dat haldt net op, en sa seil 't dat fanke ek wol gean. Sokke bern binne roppich; dy fiterje altiid om en hja matte der fen waechse en dye. Mar ik seil der my, hoopje 'k, for wachtsje; hwent ik wit wol, dat alles mirken wirdt as jimme út geane. Jister ha 'k yet al for 'n stûr bôltsjes kocht for myn eigen einten. Mar as 'k dêr mei bigjin kin 'k bêst myn heale lean opite, en den kry 'k de klâdde yette nei, dat 'k slynsk en snobberich bin.”

„Ja, dat bist ek,” sei de frou, „dêr stietst wol for bikend.”

„Ja, dat tink ik al,” sei de faem. „Der seil jister wol wer oer hannele wêze. Sa folle ear krye wy dôch yette mear as jimme: wy wirde op greate bisiten birabbe, en jimme — op hoeken fen strjitten. Mar jimme stean der ek al for bikind, dat jimme in faem gjin iten ginne. Dy ljue, dy 't op 'e bisiten moaist mei jimme hinne prate, hadde dêr meast oer to babbeljen, as se by jimme wei binne. Mar wy scille koarte metten meitse. Ik sny der út, — yn ienen!”

Dêrmei kearde hja hjar om en makke tarissing om hjar to forklaeyen. Master en masterske gyngen hjar beide efternei om hjar del to bêdsjen en to bopraten, dat se mar wer bliuwe scoe. Mar dat koe nou net bate; de faem gyng der op ou.

In lange tapassing hoeft hjir net by. Allinne dit: Lokkich de man, dy 't yn eigen hûs mei eigen folk syn measte

wille fine kin, — en net greater man wêze wol as syn omstannichheden talitte. Sa 'n ien bliuwt biwarre for 'n hopen lêst, dêr 't faek sokke ljue mei to kampen ha, dy 't nei minske-each yn 'e wrald to gast binne.

De Dîvel yn 't Bêdsteed.

Forfoallen yn 1876.

Der stie oan 't modderdykjen in húske lyts en plat;
Mei 'n plakje tún, in blikjen, in hok en al sa hwet.
Dêr wennen woltofreden Jan Abes en Mary,
En Klaes, hjar ienichst soantsje, brocht sines dêr ta by.
Hy wier in bêste jonge fen acht of njuggen jier,
Hwet hean en bleek fen tronje, mei slúk, wytlokkich hier.
Hy krige gau ris sûker en folle sjerp op 't brea,
Mar 't like net to helpen, hy halde swakke lea.
As heite deis nei 't lân wier, den wier dy brave soan
For mem in aerdich selskip, dêr hie se fry hwet oan.

Hja gyngen sneins nei tsjerke en Klaes moast altiid mei.
Net nei hjar eigen doomny, dy wier net op 'e wei;
Hja hiene omtrint in ûre om 't sieleheil to gean.
Dat koste wol skûchsoallen en 't joech faek wiete klean,
Hwent wier 't ek waer, dat hûnen en katten bûten doar
Mei skik net bankje koene, — hja stiene nearne foar, —
As 't tiid wier om nei tsjerke, den moasten se altiid gean.
Ho swjirder as se 't hellen, ho' greater carelean
Se neimiels dêrfor krigen, — sa tocht Maryke er oer.
Jan grynde wol ris efkes en sei: „Ik mat sa sûr
Us daegliks brea fortsjinje en faek yn kjeld en rein

Stean for in lyts deihierke, den wol men oars op snein
 Wol yn 'e droechte bljuwe." — Mar as Maryke sei,
 Dat dat wearspannich praet wier, den kroaske Jan wer mei.
 Ek Klaes moast altiid folgje, al wier er licht en tear.
 Mei waerme stoven, dassen en sokke dingen mear
 Koe men him for biklûmjên biwarje troch in dei,
 En nachts hie 'r yn 'e krêbbe twa waerme kântsjes mei.

Deis moast er ek nei skoalle. Dy hien se tichte by;
 Mar master wier hjar al to lichtsinnich en to ny.
 Der koe de jonge n't hinne; den waerd it nye ljocht
 Sa'n stumper ommers daegliks der yn 'e holle brocht.
 Dat like mem der neat nei; al wier dêr 't learen fry,
 Hja sei: „Ik scoe 't net wolle, al krige 'k jild der by."
 Hjar soan moast oars net habbe as kristlik ûnderwys.
 Dêr moast er ek om swalkje. Dat wier al wer in griis
 For 't meagre swakke jongkje. Mar 't wier syn eigen bêst,
 En Klaes scoe dêr net earder om stjerre, dat stie fêst.

Sa libben hja der hinne. Hie heite 't altiid swier,
 Moast mem faek ek mei bodsje, as 't simmers bânich wier,
 Hja hiene mei hjar tryen hjar brea; al wier dat meast
 De sobere kant it neiste, — dit wier Maryke treast:
 Hia krige 't ienkear better. Hja wier for fêst bikeard
 En hie troch geastlik ynsjen de wierheid kinnen leard.
 Sa slieten hja hjar dagen al pielend, stil en froed
 Yn 't lyts ienfaldich wentsje en wieren wol to moed.
 Hwa scoe nou sokken frede forsteure wolle, siz?
 'k Scoe tinke, dat fen minsken soks net to wachtsjen is.
 Né! mar de boaze dêvel, dy 't omgiet as in ljuw
 Om sielen yn to pakken, en alle from bidrjuw
 Graech yn 'e bulten jaget, en as er 't lappe koe,
 Wol alle frede en wille fen de ierde banne woe, —

Dy koe net ûnforskillich dat froede libben sjen
Fen Jan en syn Maryke, mei Klaes hjar ienichst bern.

Dy minsken sljepten alle trye
Yn 't selde bêdsteed. Heit en mem
Op bêd, fen sels, en Klaes moast him
Yet altiid yn 'e krêbbe flye.
Al waerd dy oars to koart en near
For 'n greate jonge fen syn jierren, —
For Klaes, bihindich, licht en tear,
Koe 't gean. En memke tocht, den wieren.
Se nachts ek altiid by elkoar.
Hwent as der soms it ien of 't oar
By nacht to rêdden kaem, den hie
Se ljeafst dat Klaesman by hjar wie.

It koe wol waeye dat it gûnze
En 't keizel op 'e souder bûnze,
En ek wol reine dat it geat
En tige troch de souder lykte,
Dat hjar net iens de sliep ûntwykte;
As 't net op bêd kaem, den wier 't neat.

Mocht somtiids ek de bûtenmûrre
Fen swakkens út de naden skoere,
Sa dat se op bed it firmamint
Oanskôgen: dat waerd mei in troppe
Pompier of hjidde gau wer stoppe.
Hwet koelte wie'n se wol oan wend.

Swier waer, dat koe to slim oan komme.
Hja laeyen net yn swiete slomme

As 't waerljocht troch de finsters slûch.
 Den koen' se net koelbloedich bliuwe
 Allyk as ljue, dy 't nearne oan leauwe,
 Al wieren se oars ek net ûnfôech.

Dat binne dingen allegearre,
 Dy 't alle ljue faek sjugge en hearre.
 Mar ienkear kaem der Jan en hjar
 Hwet oer, dat wier sa frjemd en bjuster
 En for 't natûrlík each sa tsjuster,
 Dat nimmen wist der reden for.

't Wier ienkear op in nacht; hja hiënen
 In poaske sljept; — der kaem yn ienen
 In felle pomp mei lûd geraes,
 Dat mem der fen to wekker skrille,
 En sei, towyl se freeslik trille:
 „Dochst dou dat jonge?” — „Né,” sei Klaes.

It like oars wol in slach to wêzen
 Tsjin 't foetsket oan. Hia hiene glêzen
 En thégûd op it kasboerd stean
 Oan 'e oare kant, — en oan 't gerinkel
 To hearren, like 't yn dy winkel
 Wol op in diggeljen to gean.

Mar Klaes die 't net. Hwet koe 't den wêst ha? —
 Hwa koe sa 'n nacht nou fierder rêst ha?
 Jan wol. Klaes ek. Maryke net!
 Al wier 't ek wêst om noch sa folle.
 It sûze hjar yet yn 'e holle
 En bjuster wier se fen 'e set.

De moarns fen 't bêd, do 't se ûndersochte
 Ho 't wier, kaem 't oars út as se tochte;
 Hwent alles yn 'e kas op 't boerd
 Stie op syn plak; — neat wier der britsen.
 It minske wier der fen bilitsen,
 En tocht, dit spil is lang net goed.

Licht tinke jimme: Klaes scil 't dien ha;
 Hy koe bigripe, min scoe 't stien ha
 As yn dy kas hwet britsen wier,
 En dêrom woed er 't net bikinne. —
 'k Leau graech, dat jimme gochem binne,
 Mar dit is mis, hwa wit ho fier!

Hwent koart dêr nei, do barde 't selde
 Al wer ris. Ho 't Maryke ûnstelde
 Dat wit gjin minske. Kear op kear
 Sa 'n freamd gebûts, dat wier bysûnder!
 Dêr skûlen oare kreften ûnder
 As minskekreften, — dat wier klear.

It kaem mei gauwens sa fier hinne,
 As Klaes wier yn 'e krêbbe allinne,
 Den kloppe 't mar oan ien tried wei.
 Dat waerd hast alle dagen slimmer;
 It kloppe en bûke en tikke jimmer,
 As yn in kûpery bynei.

Men kin der net to mâl fen beare.
 Men koe dat fûle klopjen heare
 Op de oustand fen in fôech ketier.
 Men stiene er net mear oer yn twivel,

It wier gjin ien oars as de divel,
Dy 't yn dat bêdsteed dwaende wier.

Dêr kaem fen dy storie mei gauwens in rop,
En elk harke like forheard dêr fen op.
Gjin nîget! men heart fen sa 'n nuvere saek,
Sa ticht by yen om, yn ús dagen net faek.

Men het fen de divel syn kinsten faek heard.
In hele boel spotters dy telle dat neat;
Nou koene men hearre dat sok ding bistie,
It sprekt dat dêr mannich nysgjerich ta wie.

Dêr kamen by hûnderden minsken op ta.
't Wier krektlyk as scoen se dêr sindingsfeest ha.
Dêr swalken gûds om wol twa trye ûren fier.
Fen Ingjum en Bitgum, fen Berltsum en Wier.

Fen Ritsumesyl en fen Boksumerdaem;
Fen Marsum en Deinum, de Ryp en Menaem;
Sint Japik, Sint Anne, Froubûrren, d' Alddyk,
De Syl en de Leye: ho 'n minsken! 't wier bryk.

Fen Wanswerd en Jislum, fen Janum, Birdaerd,
Fen Genum en Reitsum, fen Raerd en Lichtaerd;
Fen Holwerd en Brantgum, fen Mêdwerd en Spriens;
Fen Jelsum en Koarnjum, fen Britsum en Stiens.

Fen Ferwerd en Beintum, de Farbûrren, Bly;
Ek Marrum en Nytsjerk dien hjarres dêr by.
Fen Wîns en fen 't Tichgelwirk kamen gûds op.
It klopjen klonk fier, mar yet fierder 't gerop.

Hja kamen dêr swalkjen troch modder en slyk!
 Ut de Hállumerhoek, fen de Fiihfústerdyk,
 Fen Hállum, de Mieden, ter-Grêft en de Iewâl.
 Ho 'n tarin fen minsken, dat wier alheel mâl!

Ek spotters, dy 't habbe mei alles de gek,
 Sels fryende pearen fornaem men dêr ek. —
 Dêr kaem ris in inkle goefrjûn binnen doar;
 Mar de oaren dy bleauwen der allegear foar.

Dy sochten troch 't finster to sjen yn de went.
 Dêr waerden gûds deilis en fochten omtrint.
 Mar de straffe komt gau soms it kwea efternei;
 Dêr kamen ek inkelden smoarrich wer wei.

Dêr binnen dêr wier hjar gjin gekheid om 't hert.
 Bitink mar, ho 't immen to moed wêze mat
 Sa ticht by de divel, dy 't kloppet en slacht,
 En spot mei de minsken hjar neatige macht.

Hja seagen dat jongkje, sa meager en bleek,
 Hja seagen de mem dêr, alheel fen 'e streek;
 En hearden se 't klopjen mei freeslik geweld,
 Den wieren de measten forbaesd en ûntsteld.

In meager ald wiif joech forstânnige rie,
 En frége ek as 't kjêssen al iepen snyd wie;
 Oars moast dat mar wêze. — Jawol! — Do wier 't klear.
 Dêr fûnen se in krânse fen hjidde en fen fear.

Mar hjidde yn sa 'n kjêssen! ho deale koe dat? —
 Der wier yn 'e murre fen 't bêdsteed in gat,

Dêr siet oars in stoppe yn; mar dy wier der wei:
In stoppe fen hjidde! — Klear wier 't as de dei.

By sokke forskynsels, — dat fettet men gau, —
Binn' minsken mei daegliks forstân der al ou.
Den matte er gûds komme geleard, bistudeard,
Bilêzen en kindich en eksamineard.

In dokter, dy 't *net* op 'e stûdsje wêst hie
Mar lykwol yn 't dokterjen kindiger wie
As mannich studearde, en foaral tsjoendery
Omfier wist to smiten, — dy hellen se er by.

Dy joech medisinen. De tastand fen Klaes
Foroare net folle, en dat bêdsteedgeraes
Bleau geande. Gjin ien hie bigryp oer dat spil.
Wier Klaes út de krêbbe, den wier 't altiid stil.

De dêvel hie Klaes yn 'e rekken, oars neat,
De moed fen sa'n jongkje wier sikerwier great!
Hy gyng yn 'e krêbbe koelbloedich as oars,
Laei restich to wekker of sljepte as in roas.

De minsken, dy 't kamen fen fier en fen hein,
Dy stiene forbaesd en dy wieren forslein.
Mar Klaesman hie nearne neat ûnder to dwaen;
Hy wier net forfeard fen dat bûtsen en slaen.

„Dy jonge die 't sels!“ sizze jimme licht wer,
Wês net to foarbarich yn 't sizzen, mar hear
Hwet immen forklearre dy 't ûndersiik die;
In kindige man, dy 't eksamens dien hie.

Dy man hie 'n tige skrand're holle,
 En wier hwet knapper as sljucht wei.
 It wier omtrint allike folle
 Hwer 't oer to praet kaem : hy die mei.

Hy koe de bibel hast fen bûten,
 En hwet dêr yn stie leaude hy.
 Dat meye nyerwetske guten
 Unnoazel neame of dwépery,

Unnoazel koe dy man net hjitte. —
 Ho 't siele en ligchem yn elkoar
 En troch elkoar bitypke sitte
 Wist hy sa goed wol as in oar.

Sa goed as Sible rêdsjeknoeyer
 In stûltsjeklok fen binnen koe,
 Sa goed as Ealse hagesnoeyer
 De hêle *botanie* forstoe, —

Sa goed koe hy de sinen, spieren
 En 't spantwîrk fen ûs ligchem ek.
 Hy wist fen sappen en fen klieren.
 Jawis! dy man wier lang net gek.

Karakterkinde wier bysûnder
 In fak, dêr 't hy it fier yn brocht.
 Hy koe, — dat wier bynei in wûnder! —
 Soms riede hwet in minske tocht.

Oan noas en earen, eagen, mûle
 En kin en wangen koe hy sjen

Hwet aerd der yn in minske skûle
Binammen koed er dat mei bern.

Nou, troch him dêr op út to lizzen
Hie'r Klaes ek grûnich kinnen leard.
Hwent Klaes, om 't jimme krekt to sizzen,
Hie fen dy man it lêzen leard.

In man, sa skerp troch alles hinne,
Sa kindich en geleard dêr by,
Scoe dy yn ús tiid leauwe kinne
Oan spoekjen en oan tsjoendery?

Dat sei er net. Men wit allinne
Hy het de saek goed ûndersocht,
Mei oare ljue en ek allinne,
Sawol by tsjuster as by ljocht.

En hy en oaren ha forklearre,
Dat Klaes dat bûtsen sels net die.
Dat liet him ek natúrlík hearre,
Om 't Klaes dêr fjirs to swak ta wie.

Mar om 't him de oarsaek fen de dingen
Dy 't barden nearne fine liet,
Wist hy gjin oar biskie to bringen:
Hy wist net hwet der efter siet.

't Wier bûtenwenstich, ûnbigryplik,
't Wier freamd, — dat sei er kear op kear.
Dy útspraak wier wol hwet bihyplik;
Mar sjuch, de man dy koe net mear.

En brocht, nei 't algemiene mienen,
 De diivel sels dat spil to wei,
 Hy stimde dat net ta yn ienen,
 Mar smiet it ek net rûnút wei.

Hy wist dat yn 'e bibelskriften,
 Fen sok spil ek to lêzen stie,
 Mar wist, sa 't like, net to skiften
 Hwet klopgeast dêr yn 't bêdsteed wie.

Troch al dat gerop en dat folle pohei
 Bimoeide er him ek ris in fjildwachter mei.
 Dy wist him gau tichte by 't bêdsteed to jaen;
 Hy woe nei dy boel ek ris ûndersiik dwaen.]

Do 't dy yn 'e krêbbe dy diivelery
 Fornaem wier hy gau mei de lampe der by.
 Hwent hy wier in man fen 't nymoad'rige ljocht;
 En het, sa 't er seit, dêr ris echt ûndersocht.

En dy het der dalik mar útspraak oer dien:
 „Dy jonge docht sels dat geklop, oars gjin ien.
 Hy liket in stumper, sa froed as in skiep,
 Mar is hjir jim allegear fjirsten to liep.

„Dy jonge fortsjinnet in wântsje; dat seil
 Him better geneze as dat lapsalvers-spil.
 Brúk kindiger dokter; brui dat yn 'e sleat.
 Hwet praet jim fen tsjoenen! 't is allegear neat.” —

Nou wier 't net in skrik, sa'n geweldige tael?
 En dat fen sa'n kearel! 't wier ommers brutael!

By hûnderden minsken fen fier en neiby,
Dy wieren dus allegear dommer as hy.

Forskate persoanen, dy 't dagen oan ien
Dêr kamen en 't rjuchte net fine kind hien,
Mei de man fen de eksamens der by, — wieren nou
Stompsinnich forklearre, sa dom as in kou.

Wie dat nou gjin skande? Der waerd al oer skreaun
Mar sjuch, by de wrâld waerd de fjildwachter leaun.
De nyljochters ha mei de wierheid de spot,
Dat is hjir op ierde de frommen hjar lot.

En hwet yet it haetlikste wier fen de saek, —
De dûvel, altiden sa'n haetlike snaek,
Forsterke dy frytinkers yn hjar geloof,
En makke for wize ljues reden hjar doof.

Hwent nei dy tiid pielde er mei klopjen net mear.
Do wier by syn oanhang de saek ommers klear:
„De jonge joech fêst for de sabelman krimp.”
Do wier der gjin ein oan 't gesmeul en geskimp.

Hjoeddeiske liberalen, dy 't rûmje op disse tiid
Fen ljocht en geastbiskaving, en miene dat de striid
Tsjin 't alde bygelove hast nei syn ein ta giet, —
Sprek net fen greate dingen! dat kin net lye yet.

Mien net, dat magnetismus en elektrisiteit
En stomery de dûvel for goed oan 't ketting leit,
Sa lang ien, dy 't eksamens die, him der tsjin forwart.
DIT IS YN ACHTTSIENHÛNDERD EN SEIS-EN-SAUNTICH BARD!!!

Sa 'n kearel, sizze jimme, moast wizer wêze. Ja!
 Hy moast de domme minsken dêr ûnderrjuchte ha;
 Sa hied er nut dwaen kinnen. Hy kaem dêr as in frjûn
 Hwerop se wol fortrouden: hja hiene him wol leaun.

Gjin dokter of profester, bikind as liberael,
 Koe mei dat folk hwet wirde, al spriek er sûne tael.
 Hie hy foarsichtich útlein hwet meast wierskynlik wie,
 Licht dat dy hele storie gjin opskoer makke hie.

Hy tsjinne dôch to witten: al hwet men hearre kin
 Of rûke, prjuwe of fiele of mei yens eagen sjen,
 Dat *mat* natûrlík wêze; al wit men dalik net
 Dêr de oarsaek fen to finen, 't is dôch in fêste wet.

Ei, fergje net tofolle fen immen, hwaens bilang
 It meibringt om to bliuwen by de alde koekûtsang.
 Al mear faek as him ljeaf is mat hy yn disse tiid
 Him skikke nei rjue dingen hwertsjin er ljeaver striidt.

Wy binne wol foarút gien sint Bekker libbe het.
 Ien dy 't hwet oanspraek makket op kinnis weaget net
 Yn 't iepenbier it leauwen oan tsjoenen foar to stean,
 Al lit er ek stilswyend it folk dêryn bigean.

Mar liberale ljuwe, hald yn 'e rekken mar,
 De mannen fen de domper binne altiid yn 'e war.
 Dy 't ljeaver ûndersûkje by tsjuster as by ljocht,
 Dy habbe wol ris faker de boel yn ûnstjûr brocht.

Wês net to gau oermoedich, en sleau allike min. —
 Dy 't tinkt: wy gean yn alles sa moai foarút as 't kin,
 Der is gjin noed, hofolle de tsjinparty ek skrept:
 Dy liket op in nachtwacht, dy 't yn 'e spoorwein sljept.

TAHEAKKE.

In hele bulte fen myn lêzers scille wol witte hwa 't Balthasar Bekker wêst het, de Amsterdamske dominy, dy 't yn 1691 in bôek yn 't ljocht joech ûnder de namme fen „De betoverde Weereld, zynde een grondig ondersoek van 't gemeen gevoelen aangaande de Geesten, deselver aart en vermogen, bewind en bedrieff: alsook 't gene de menschen door deselver kracht en gemeenschap doen.” — Yn dat bôek wiisde er oan, dat alle gelove oan tsjoenen, spoekjen, dûvelskinsten en al sa hwet, oars neat wier as bygelove. Dat brocht in danigen opskoer to wei, foaral ûnder de domyns fen dy dagen. Hja bigûnen Bekker yn iepenbiere skriften to bistrîden, forklearren him for in ûnrjuchtsinnige ketter en wisten to biwirkjen, dat de preekstoel him forbean waerd. Mar syn bôek brocht ek in bulte minsken oan 't neitinken oer dy dwaze mieningen, dêr 't Bekker tsjin op kaem, howol dy yn syn tiid, sels by gelearde ljue, algemien for wier halden waerden. Dat het to wei brocht, dat by minsken fen kinnis en forstân, ek ûnder de folksklasse, it alde bygelove stadich oan 't útsliten rekke is. Wy wieren nou al sint jierren wend for fêst to mienen, dat gûds, dy 't bihoarlik hwet leard hiene, net mear leauwe koene oan dy aldwife-fabels, dy 't yn sommige efterouhoeken en ûndêr domme minsken yet oanhingers hadde. Dêr waerden wy fen to wekker, do der yn Februari 1876 in rop kaem fen in storie, dy 't folle oerienkomste hie mei in forhael, dat Bekker meideelt yn 't fjirde bôek fen de *Betoverde Weereld*, oer in bitsjoende jonge to Kampen. Hwer 't wy 't freamdste fen opharken wier dit: dat in man, dy 't yn 't iepenbier him

der op birôp dat er *eksamens* dien hie, de klopgeastery yn biskerming naem en de ienfaldige minsken yn hjar bygelove foarsterke. (*) Dat in wittenskiplik man yn ús tiid in geklop tsjin in sket oan yet in oare as natúrlke oarsaek taskrjuwe scoe wolle, dat koene wy ús net near foarstelle. Ja, seil men sizze, in rjuchtsinnich man, al is er wittenskiplik, leaut oan alles hwet yn 'e bíbel stiet, en dêr lêst men ek fen toveners, wiersizzers en divelskinsteners, en fen minsken dy troch de kweade pleage waerden. — Jawol; mar ik fyn dêr neat fen klopgeasten. Fen minsken dy 't hjar yn bisten foroarje kinne, lyk as de tsjoensters dogge, sa 't sizzen is; — fen krânsen yn 'e kjêssens; fen bern, dy troch 't iten fen in apel of in wirtel in pôd of in kikkert yn 't liif krye, — hab ik yn dat alde bôek ek net lêzen. Né, it folksbygelove yn disse streken is net út de bíbel komd, mar hjir yet altiid oerbleaun út it alde heidendom, howol it kristendom hjir al tûzen jier bistean het. My tocht dat moasten de wittenskiplike ljue ûnder de rjuchtsinnigen ek foar 't forstân ha. Oars rinne se alteas gefaer om heidenske *superstitie* as bíbelwierheid yn biskerming to nimmen.

Net út nocht om persoanen to hinderjen, mar om it freamde fen de saek, yn de lêste helte fen dizze ieuw, krige ik der sin oan om it foarfal for 't forjitten to biwarjen.

(*) Yn de *Bildtsche Courant*, dy 't útjown wirdt by Kuiken to Sint Anne, — fen Februari en Maert 1876, kin men dêr hwet fen lêze.

IN SPREKWIRD OMKEARD.

„It is mei sizzen net to dwaen”
Sei greate Wâtse alear.
Ik plicht dy man gelyk to jaen,
Mar 'k leau, dat hoeft net mear.
'k Sei altiid „*Dwaen!* dat is in ding,”
En *praetsjes* achte 'k heel gering.
Mar gean ik alles tige nei,
Den mat dat sprekward út 'e wei.

Alear do wier 't in tiid fen *dwaen*,
Do moast de died by 't wird,
En laei 't oan 't nimmen of oan 't jaen,
Den lôek men gau oan 't swird.
Ien dy 't hwet folle *praetsjes* hie,
Hwernei 't er faken lang net die,
Dy siet men handich op syn lear.
Mar hjoeddeis giet it sa net mear.

Dy 't nou mar bêst to nîgen wit
En 't moaiste strykt en flaeit,
En dy 't syn hoedsje hingje lit
Al nei 't it wyntsje waeit;

Dy 't gau foroarje kin fen kleur
 En soms in greate steur of leur
 Hwet moaye praetsjes wit to jaen, —
 Dy leit it net safolle oan dwaen.

Dy 't steunt op rjucht en deugd en ear
 Komt follentiids to let.
 Mei jild komt immen ek wol klear;
 Dôch stel, dat het er net,
 Mar wol de mûle op 't rjuchte sté,
 En is dêr op 'e tiid mei ré:
 Den praet er 'n soksis út syn plak
 En giet dêr sitten mei gemak.

Is hjir of dêr in baentsje los,
 Dêr skreppe follen nei.
 De liepste gút, de slimste foks,
 Dy giet der faek mei wei.
 Net dy 't yn knappens boppe stiet
 Of for in bêste kearel giet:
 Dy 't prate kin is 't measte mânsk
 En het op goede posten kâns.

Libje as forgotten man yn 't lân,
 Gean stil ienfaldich om,
 En sykje witnis en forstân
 En hannelje altiid from.
 Dy 't mient, dat dit it middel is
 Om hwet to worden, — dy is mis.
 Hy is net thús yn disse wrald,
 Dêr 't elk him for in sulle haldt.

Mar meitse aloan in lûd gerop,
 Al witste in ding mar heal.

Jaen heech fen greate saken op,
 Al biste noch sa keal;
 Den wirdt der sein: „Dy fint is gear!
 Yn alles wol fen seizen klear.”
 Dat praet gau de iene de oare nei,
 En dou bist op 'e rjuchte wei.

Rjucht-út krekt as de bargesnút,
 Dat woll' de ljue net ha;
 Hja stjûre dy de doarren út,
 Leist dêr it meast op ta.
 Spylje: „Aep, hwet heste moaye bern!”
 Den scill' se frjûnlik dy oansjen.
 Unthald mar, dat de huringkwast
 By 'n hêle bulte saken past. —

Der is sa mannich greate gek,
 Dy 't steunt op jild en goed;
 Dy mat men prate nei de bek,
 Oars' het er min syn moed.
 En mannich liepert sûnder splint,
 Dy 't graech de swierste sile ûntrint,
 Het dêr in bulte foardeel fen.
 Dat kin men faek en folle sjen.

De lapkepôep, dy 't lân trochrint
 Mei waren tige djûr,
 It wyfke mei hwet bân en lint
 Of mei de bôllekoer,
 Sawol as banjers fen it lân,
 Ja ljue fen hêge en lége stân,
 Sels ta de merkegekken ta:
 Fen praten mat elkien it ha.

In bidler fréget om in cint;
 De measten stjûre 'm wei.
 Hy klaget dat er neat birint
 Hast yn sa'n hële dei.
 Mar nimt er boekjes yn syn koer
 Fen 't alde ljocht, en praet er oer
 De sûnde en oer fardommenis,
 Den komt er oan 'e kost, dat 's wis.

Al is in iv'rich abbekaet
 Sa knap as oare twa,
 't Is net syn kinde dy 't him baet:
 Fen praten mat 't er ha.
 Biwiist er soms, as 't wêze mat,
 Dat wyt is krekt as roet sa swart,
 En makket flink in leugen wier, —
 Den bringt er yn syn fak it fier.

Hans Pof, dy 't saekwaernimmer is,
 Praet mannich-ien foarby.
 Bitrou him saken ta, — leau wis,
 Den docht en hannelt hy
 Mei alles, — as 't syn eigen wie.
 Meast altiid wit er tige rie
 Ho 't mei fardraeide saken mat,
 En kriget trochgeans goed syn part.

Men tinkt dat Hans in bulte wit,
 Omdat er oer de wet
 By alle ljue to swetsen sit. —
 De kinnis dy 't er het,
 Dy kin wol yn in fingerhoed.
 Mar prate kin er dealse goed.

Hy palmet jild for oaren yn,
En haldt se den mei praetsjes blyn.

Jan Orks, in bêste brave fint,
Het sin oan Ulbe Tiet.
Howol hy soms dêr hinne rint,
'k Leau dôch net dat it giet.
Dy feint is sêdich en bidaerd
Mar het in bjuster bytsje praet.
Hy poft fen greате dingen net,
Howol syn heit wol skiven het.

Mar Japik Sybes rint dêr ek;
Dy het wol praten leard.
Hy het in héle bult gesprek
Fen dingen heech en great.
Hy 's altiid op syn wird biredt.
By him forfeelt it Tietsje net;
Mar by de stille Jan falt hjar
De tiid soms lang, dat is sa mar.

Jan Orks bimint it fanke tear,
Al seit er hjar dat net.
Mar Japik het in boel gebear,
Ho ljeaf hy Tietsje het.
Jan wit fen neat as boerkery,
Mar Japik wit fen ald en ny.
Hy kriget Tiet, dat leau ik wis,
Omdat er knapst yn 't praten is.

Klaes Eiles docht for 't hûsgesin
Safolle er kin syn bêst;

Dôch het er mar in lyts gewin
 En noait net folle rêst.
 Al stelt er priis op deugd en ear,
 Hy is in wrotter, sûnder mear.
 Hy sparret noait syn sûne lea,
 Dôch het er lang net rûm syn brea.

Syn neiste bûrman, dominy,
 Komt better oan syn ein.
 Hy rint de hêle wike fry
 En wint de kost op snein.
 Al praet er den syn measte skiep
 Heel seaft en nochlik yn 'e sliep;
 Al binn' syn praetsjes droech en toar:
 Hy kryt der goed bileaning for.

Dus *wirk*, dêr 't elk bilang by het,
 Dat nuttich is en goed,
 Biwarret for de earmoed net,
 Al kost it swit en bloed,
 Wyls 't *praten* sûnder folle nut
 Unfôege djûr bitelle wirdt.
 Dit, ljeave frjûnen, sjucht men klear
 Oan Klaes en oan de preekmynhear.

Poatskipper Ruerd, — de man is fyn! —
 Dy docht sa goed as neat.
 By ginstich waer en goede wyn
 Jout Ruerd him yn 'e feart;
 Mar oars den leit er oan 'e wâl.
 Faek wirdt der sein: „It is dôch mâl,
 Dat sa'n ien mei syn húsgesin
 Op sa'n menear yet libje kin.”

Mar hwet just elk en ien net wit
 Hab ik wol op 'e loer.
 As Ruerd by 'n fromme widdou sit
 Of by in fine boer,
 Den is er gâns in bytsje klear.
 Den praet er dêr fen alles gear;
 Den kryt er iten by de râs
 En follentiids hwet mei nei hûs.

Mar Wybren, krigel fen bistan,
 Skoan gau ris fen 'e baen,
 Fortsjinnet meast in sober lean.
 Swier wirk kin hy net dwaen.
 Dy minsken habbe 't folle krap,
 Mar 't wyfke haldt de spillen knap.
 't Is Wybren, dy 't yn stilte lyt,
 Dy 't selden jowne stikken kryt.

De luye, dy to praten wit,
 Dy wirdt fen alles jown.
 De krygle, dy 't forgetten sit,
 Dy wirdt mar selde fûn.
 Dyn dwaen, dêr fréget nîmmen nei,
 Mar praet fen dyn bikearings-wei,
 Den binn' de ljue mei dy yn 't skik.
 Rin den mar op 'e frye slik.

Hab gâns to sizzen oer 't bistjûr
 En rop tsjin elk en ien:
 „'t Bihear is wrachtich hjir to djûr;
 Hwet nuttichs wirdt der dien,
 Dêr 't elk en ien bilang by het?
 Fordomd! dat kin sa langer net.

'k Kaem oars as ik der baes fen wie." —
Den komste op 't kjessen yn 'e Rie.

Mar libje er warber stil nei ta,
As borger fen de steat;
Siz: „Minsken, woll' jimm' 't better ha,
Wês den hwet minder great.
It lêst der 't me oer to kleyen leit,
Komt fen jim eigen weeld'richheid.
De heechmoed knoeit de maetskippy." —
Den haidt men net in byt fen dy.

Wês *filantroop*, stel boekjes op,
Forflok de sterke drank;
Den komt der gau fen dy in rop,
Den krigest lof en tank.
Sels hoefst net folle mei to *dwaen*;
Mei *praten* — rie en die to jaen —
Helpst lichtwol yet yn 't einbeslút
Dy sels in aerdich ein foarút.

Mar wês mei 'n stille froede sin
For alle minsken klear;
Wês nuttich yn dyn húsgezin,
Mei foarbiel en mei lear;
Lit elk syn wei yn frede gean.
Licht fynst den by dy sels it lean,
Mar 'n echt moderne folksman slacht
Dy yn syn îver net folle acht.

Dus sjucht men klear, it is mar wier:
Dy 't net goed prate kin,

Dy bringt it selden malle fier,
Al is er oars net min.
Mei swetsen, poffen en geblaes,
Mei koalforkeapjen en geraes,
Komt faek in keale, domme hâns
Der maklik troch, mei eare en glâns.

En sei nou greate Wâtse alear,
Dat praten wier mar neat, —
Wy leauwe hjoeddeis dat net mear,
Wy habbe 't better leard
Syn alde spreuk mat út 'e wei;
Hwent siker, praten giet er mei.
Dat helpt foarút, men wit net ho:
Mar 't wirk is for de domme ljue.

FORNIMSTIGE HANS.

In ald Teltsje.

Der wier yn alde tiiden ris in keizer, dy 't hwet woelich en ûnrêstich útfallen wier. Hy koe net bêst lang stil op ien en 't selde plak wêze. Rom en eare bihelje yn 'e oarloch, dêr wier er glean op, en as der gjin gelegenheid wier ta fjuchtsjen en slaen, den halde er jachtpartyen en oare pretten.

Foart by it slot, dêr 't de keizer meast syn thús hie, wenne in abt, de oerman fen in kleaster, dêr ek net fier ou. Dy man halde nearne mear fen, as fen in lui en lekker libben. De rom en eare fen in krychshelt dêr hie hy in tsjinichheit yn; hy achte dat for neat oars as wyn en fearren. — De keizer lykwol wier in krychshelt op en út; hy hie folle mear yn 't fjild forkeard as twisken fjouwer mûren. Hy hie faek op 'e hirde grûn sliept, kjeld en hjitme trochstien, hûnger en toarst lit, en maunich kear syn miel dien mei droech brea en kald wetter; en dêr hied er neat ûnder to dwaen. Mar al sokke dingen, dêr wier de abt nou krekt sa bang fen as de hûn fen bruyen. Hy sliepte altiid op in seaft plûmmen bed, dêr 't er alhiel yn wei sakke; hy iet en dronk fen 't alderbêste, hy moast alles eptich en grif op 'e tiid ha. Hy wier in tsjûkke rûne kearel, mei in glânsige reafallige troanje, sa fet as in slak. It wier fen bûten wol oan him to sjen, dat de striid tsjin de fleskelike bigearlikheden him net malle swier foel.

Dat de keizer, dy 't sels sa libben op 'e tried wier, en safolle ûngemakken trochstien hie, — sa 'n luye mestling lyk as dy abt net lye mocht, — dat lit him gau bigripe. Ja, hy wier eigentlik sa fûl op dy grouwe kearel as in foarke, en mocht him wol graech ris to fiter ha.

It barde ris dat de keizer op in neimiddei thús kaem fen in reedsje, dat er makke hie. Hy koe út syn wein wei yn de tún fen de abt sjen, en dêr seach er de alde grouwe yn 't simmerhúske sitten to sliepen.

„Hou!” rôp de keizer, sa forheftich dat de abt der fen to wekker skrilde, en do 't de wein stil stie, spriek er de kleasterhear oan: „Ho giet it jo, fader? It liket my ta, dat it lange festjen jo yet net folle let; jy habbe in tige bêste skouwing.”

„'t Is wier, Sire,” sei de abt, „ik bin altiid tige by tige sún.”

„Dat liket my sa ta. Mar my tinkt de tiid mat jo sa heislik forféle, altiid sa dodzich der hinne to libjen; dat wier for my net fol to halden. It griist my ek om jo, en dêrom ha 'k hwet wirk for jo úttocht. My tinkt dêr seil 'k jo in tsjinst mei dwaen. It is yn 't minst gjin leabrekend wirk; jy hoeve der gjin switdrip om falle to litten; mar 't komt hwet op 'e holle oan. Dat is for jo lykwol sa slim net: hwent jy binne tige snoad, en sa geleard, nei 't der fen sein wirdt, dat jy 't gers waechsen hearre kinne.”

„Dêr kin wol to heech by opsjoen wurde,” sei de abt heel demmen; „mar kin ik mei myn lyts bytsje kinde en forstân myn keizer fen tsjinst wêze, dêr seil 'k in eare yn stelle.”

„Wel ja, jy matte jou talenten net forrûskje litte of yn 'e grûn bidobje; dat scoe to bigreatsjen wêze. Ik seil jo trye fragen opjaen. dêr matte jy hjoed oer in feansjier de ant. wurden op klear ha; my tinkt den jow 'k tominsten goed tiid. De earste frage is: „As ik op myn troane sit, mei

myn keizerlike stasieklean oan, mei de kroane op 'e holle en de scepter en de ryks-appel yn 'e hân: hofolle bin ik den wirdich, op in cint ou?" — De oarde frage is: „Hofolle tiid hab ik krekt nedich om de wrald yn 't rûn to reisgjen?" — En den de trêdde: „Hwet ik tink, as jy dêr sa foar my steane, en as ik in misbigryp yn 'e holle hab of net."

„My tinkt dat is nou krekt in útfynsel om jo hwet beuzichheid to jaen yn jo ienlik libben. Hwent dat sa'n knap man as jo de rjuchte antwirden op myn fragen wol fine kin, dêr stean 'k net oer yn bistân. — Mar as my dat nou ris ûntsjitte mocht, as jy my oer in feansjier gjin goed biskie witte to jaen: wol 'k jo ris sizze ho 't den komt? Den set ik jo út jou bitsjinning en stel in oaren yn jou plak oan as abt oer 't kleaster; en den seil ik jou troch 't hêle lân to pronk ride litte mei in giele mantel om, 't efterst foar op in ezel, mei de ezel syn stirt yn 'e hannen."

„Foart!" rôp de keizer, en der gyng de wein wer hinne, mei kôegelsfeart op nei 't slot. En de abt stie dêr sa biteutere, krekt as er in slach mei de moalsek hawn hie. Hy wier yn 't earst-oan alhiel fen de wize en wist sels net hwet er die. Do 't er wer in bytsje ta bisinnig kaem, seach er yn, dat it de keizer der om to dwaen wier om him út syn plak to wippen; hwent hwet minske scoe nou op sokke fragen antwird jaen? Hy gyng al ris nei de studearkeamer, krige den it iene boek út 'e kas en den it oare, en blêdde dêr hwet yn om: mar dat holp him ek al neat. Hy mimere en hersenskrabbe fen de iere moarn ta de lette jûn, en syn nochlike rêstige libbenswille wier glêd bidoarn, dat wier mar sa. De ûren foelen him sa lang as dagen en de dagen as wiken. It iten en drinken smakke him net mear; faek koed er in hele nacht net sliepe, en as er al sliepte, den wier er ûnrêstich en woelich en den droomde er tige mâl. De man forlear alhiel syn glâns, hy foel by dagen ou en forgyng

as stof yn 'e sinne. Mar al ho lang 't de tiid him soms foel, dy gyng dôch syn gong; de dei, hwerop de abt foar de kening forskine moast, kaem al swietwei neyer, en hwet dy neyer kaem, ho slimmer as 't de alde dwêrs yn 'e mage bigûn to sitten.

Sa gyng er den op in dei, út kleare bare forlegentheid it fjild ris yn, om him mar ris hwet to fortraepjen, lyk as er wol ris mear die. En do kaem er ûngemirken by de alde skieppehoeder Hâns Diktus, dy 't de skiep fen 't kleaster oppaste. Dy hie de earwaerde hear yn in hêle poas net sjoen, dêrom bisoude er danich, do 't er seach, dat de alde sa meager wurden wie. En do de abt mei Hâns bigûn to praten, frege hy al gau: „Skeelt der hwet oan mei jo, fader? My tinkt, jy sjugge der sa fleurich net út as jy wol plichten.”

„Ja Hâns,” sei de alde, „der skeelt my al hwet. Dou seist my net helpe kinne, tink ik; mar ik wol 't dy dôch sizze. As immen in swier pak to sjouwen het, wol er 't wol graech efkes delsette, al sjucht er him needsake om it dalik wer op to nimmen. Sa giet it my ek: as ik my ris útpraet, is 't krekt as my dat for in amery hwet forrûmmet. De keizer liket in pik op my to hebben: hy siket my mei in listige strêek út myn plak to wrotten. Hy het my trye nuten to kreakjen jown' sa hird, dat de diivel en syn moer se net bite kinne; ho scoe ik 't den dwaen? Om 't better to sizzen, Hâns, hy het my trye fragen opjown, dêr mat ik hjoed in wike mei op 't slot komme, om der antwird op to jaen. Mar dat binne sokke rare fragen, dat gjin minske der goede antwirden op fine kin; en as ik dat net dwren kin, den wird ik ouset. Dêr hab ik nou hast al in feansjier mei ompakt en dêr bin 'k sa meager fen wurden.”

„Mei 'k ek witte, fader, hwet fragen dat binne?” sei Hâns.

„Jawol!” — En do sei de abt se him.

„As 't oars net is,” sei Hâns, „den is 't dôch sa mâlle

slim net, tinkt my. Hawar! ik wol in beantsje wêze, as ik dêr gjin smeeet op wit. Hark ris! ik seil jo wol gau sizze ho 't wy 't ha matte. Ik mat jou stasieklean oan ha, en den mat ik for jo nei de keizer om antwird op syn fragen to jaen; it seil my ny bikomme as ik dat net rêd. Ik hab net yn 'e boeken studearre; ik kin latyn noch hebrjuwsk; lêze en skriuwe kin 'k net ienris. Mar ik ha fen myn alden in goed natúrlík forstân en oerliz erfd, en dat binne dingen dêr 't de greate gelearden wol ris hwet to min fen ha."

De abt liet Hâns nauwerneed útprate, sa bliid wier er, dat er mar hwet op fûn wier. Hy wist wol dat Hâns in alde liepert wier, en 't wier him al in hêle forrûmning, dat er sels mar net nei de keizer hoefde

Do 't den de tiid der wier, kaem Hâns Diktus yn de abt syn klean foar de keizer syn troan. De keizer koe Hâns net en hy hie 't al heard, dat de abt sa meager as in prikke wurden wier; dêrom hied er der gjin ereh yn, dat er fornifele waerd.

De keizer frege den: „Siz my nou ris: hofolle bin ik wurdich, sa 'k hjir nou sit, mei scepter en kroane, mei al myn diamanten en myn hele liifdracht?"

Do sei Hâns: „Sire jy witte wol, dat de hear Jezus forkocht is for tritich ryksdaelders; en nou scille jy der fêst net tsjin ha kinne, dat ik jo ien ryksdaelder léger skat as de soan fen moader Marye."

„Ei!" tocht de keizer by him sels, „dat is in stikel, dy 't my al fyntsjes prippet." Mar hy liet him net skine, dat dy pil him eigentlik hwet to bitter wier. Hy sei: „Nou, dat antwird is moai, dat kin 'k net oars sizze. — Hwet ha jy to sizzen op myn twade frage: Hofolle tiid hab ik nédich om de wrald yn 't rûn to reisgjen? Krekt sizze, hear! dat mat sa'n snoade kearel as jy dwaen kinne."

Hâns sei: „Sire, den matte jy reisgje nei 't súd-easten,

den matte jy meitse dat jy op in moarn tsjin sinne-opgong krekt op it plak binne dêr 't de sinne opkomme mat, en as er der den oankomt stappe jy der gau op. Gean den mar plat op 't gat ep 'e sinne sitten, den reisgje jy op jou gemak de héle wrald yn 't rûn, yn de tiid fen fjouwer en twyntich ûren, der stean 'k jo for yn."

"Dat antwird kin 'k ek neat op tsjin ha," sei de keizer, „howol it my eigentlik ek neat helpe kin. — En nou myn lêste frage: „Hwet tink ik op dit amery, dêr 'k mis mei bin? Pas op! nou lit ik my net mei útflechten ouskypje."

"As ik 't net goed siz," sei Hâns, „den matte jy my mar yn oalje siede litte. Jy tinke, dat hjir op dit amery foar jou stiet de abt fen 't kleaster fen *Lintz*, en dêr benne jy sa fier mis mei, dat it is Hâns Diktus, de skieppehoeder fen 't kleaster, mei de abt syn klean oan."

"Hwet dûvel, kearel! matte jimme my sa forrifelje?" sei de keizer, „dat noasket my net." Mar do 't er him efkes bitocht hie, sei er: „Nou Hâns, dou hest der net folle skild oan; dou bist in liepe fernimstige kearel, dat ha 'k nou al mirken; mar dyn hear abt is in stumper op en út. Hy het net folbrocht hwet ik fen him easke hab, dêrom het er de straffe fortsjinne. Hy seil ouset wirde, en ik seil him troch 't hele lân to pronk ride litte, mei in giele mantel om, it efterste foar op in ezel, mei de ezel syn stirt yn 'e hannen. En witste Hâns, hwet ik mei dy yn 't sin ha? Dy wol ik abt meitse fen 't kleaster fen *Lintz*; dou mei dyn snoade holle bist der folle better to plak as dy domme luye tsjûk-iter."

"Sire!" sei Hâns, „it is tige bêst fen jo, dat jy my sa 'n eare oandwaen wolle, mar 'k mat jo earlik sizze: ik hab der gjin sin oan. Ik bin fen bern ou it ienfaldich skieppehoe-
derslibben wend, en nou op myn jierren yet yn sa'n hege steat to kommen, — dat liket my tige forkeard ta."

"Nou, dat moeit my," sei de keizer; „mar 'k wol oars ek

wol leauwe datst gelyk heste, Hâns. Bitink den ris hwet oars, dêr 'k dy mei forearje kin."

„Nou sei Hâns, „den forsiikje 'k jo, Sire, dat jy myn hear, de abt fen Lintz, yn syn bitsjinning bljuwe litte en him fry skatte fen straffe."

Nou hear ik," sei de keizer, „dat it hert dy ek op 't rjuchte sté sit. Allinne om dy to wille to wêzen, Hâns, scil ik sa dwaen lyk ast dou 't ljeafst ha woste. Gean hinne en siz dat tsjin dyn hear abt."

IT FLUITSJE.

In Teltsje fen Franklin.

Do 't ik in jonge wier fen saun jier, krige 'k op myn jierdei in hele bulte cinten en ek al dûbeltsjes, fen myn alden en fen hjar goede frjûnen. Ik gyng dalik de doar út om in winkel op to siikjen dêr 't boarterguod to keap wier; mar op 'e strjitte mette 'k in jonge, dy hie in moai fluitsje. Hy spile dêr op, op syn menear, en dat klonk my sa sierlik yn 'e earen, dat ik der dalik sin oan krige om dat fluitsje to habben; ik bea de jonge al myn jild der for, en do krige 'k it. Ik kaem thús; en do die 'k oars neat as fluitsjen. Ik roan de hele dei it hûs op en del en fluite en tûtere mar oan ien tried wei. Ik hied der yn 't earst-oan in danigen nocht oan; mar it bigûn heit en hjarre al gau alderheislikst to forfêlen. Do 'k myn broerren en sisters fortelde hwet ik for myn fluitsje bitelle hie, bigûngen se bjuster to bearen, en seyen, dat ik hie der fjirsten en fjirsten tofolle for jown; fjouwer sokke fluitsjes wieren it jild net wirdich dat ik for ien jown hie. Do bigûn ik to bitinken ho'n bulte moai gûd ik yette for dat oare jild krye kind hie; en ik waerd om myn domme set sa danich útlake, dat ik bigûn to skriemen. En de ergewasie dy 'k dêr fen hie wier folle greater as de wille, dy 't fluitsje my jown hie.

Mar dit brocht ek to wei, dat ik dit foarfal altiïd ûnthalden hab, en ik hab der efternei in hele bulte nut fen hawn.

Faek en folle, as ik ris yn forsiking kaem, om dit of dat to keapjen, dat ik eigentlik net nédich wier, den sei ik tsjin my sels: „Jow net tofolle for in fluitsje!” en den halde 'k myn jild yn 'e búse.

Do 't ik greater en alder waerd en hwet fjirder yn 'e wrald op kaem, en myn oandacht festige op it dwaen en litten fen de minsken, miende 'k oeral in héle bulte ljue oan to treffen, „dy tofolle jild for hjar fluitsjen jowgen.”

As ik immen kinnen learde, dy 't der al tofolle mei skripte om by minsken yn eare en oansjen to wêzen, en dêrom gau ris gûds by him hie to smoken en to wyndrinken, en folle foarname selskippen en pretten bywenne, en sadwaende mear jild útjoweh as him barre mocht, en syn rêst, syn fryheid, syn deugd, en sels syn bêste fjirnen forspile, wyls 't er him sa warde om in hele bulte frjûnen to hebben; den sei ik faek en folle tsjin my sels: „Dy man jout fjirs tofolle for syn fluitsje!”

As ik wer in oaren opmirk, dy 't wakker hjit wier op idele rom, en altiid yn 'e skrep wier om yn forskate dingen út to blinken foar 't each fen 'e wrald, en alhiel yn 'e wolken wier mei hwet lofspraak yn 'e kranten, en om al de dingen syn dagelikse saken yn dis-oarder brocht, en syn húshalding bineideelde; — den sei ik: „siker wier, dy man bitellet syn fluitsje fjirsten to djûr.”

As ik yn kennisse kaem mei in gjirge taeye népert, dy 't jild by de bult hie, mar him sels gjin sêd iten ginde, dy 't der gjin nocht oan hie om oaren to helpen en goed to dwaen, dy 't de achting fen de minsken, en sels de wille fen goede frjûnen to hebben opoffere, om mar in hele bulte jild by elkoar to skrabjen; den tocht ik: „Earme stumper! jy jouwe wrachtich fjirs tofolle for jou fluitsje.”

As ik immen oantrof, dy 't oars net yn 't sin hie as út-litten nocht en formeits, dêr in hele bulte for oer hie en der

net om tochte om ris hwet wizer en better to wurden, om nuttige dingen to learen en de maetskippy fen tsjinst to wêzen, mar 't sa oan lei, dat er yn de bêste fleur fen syn libben, it libben hast al sêd wêze moast; den suchte ik: „och, ûnnoazele bloed, hwet rekkest dou bidragen! Yn plaets fen nocht hellest dy sels ûnnocht en fortriet op 'e hals; dou joust tofolle for dyn fluitsje.”

Sjuch ik immen dy 't alhiel gek is nei moaye klean en pronk, goud en silver, dat yen wit ho fier tomjitte flikkert, kostlik húsrie, moaye hynsders en prachtige weinen, dy 't syn steat úthellet fier boppe syn ynkomsten en him dêrtroch yn skilden stekt en himsels sadwaende yn in hele boel bikommernisse helpt, ja licht yn 't einsluten wol yn earmoed: „Fy, fy!” siz ik den, „hwet het dy man syn fluitsje alderfreeslikste djûr bitelle.”

As ik sjuch dat in deugdsom en bistindich jongfaem forslingere rekket oan in losse wan-oppassende slânsfet fen in fint; of as in braef, kloek en deun jongfeint him forgappet op in sloffe, wylde melappe fen in faem, dy 't foar 't each wol moai is, mar neat kin en neat wol as pronkje en ite: den siz ik: „och, hwet is 't al ûngelokkich, dat sokke minsken hjar fluitsje sa djûr keapje”

Om koart to gean, ik hab it al wit ho faek opmirken dat de minsken de measte lêsten en rampen, dy 't hjar komme to treffen, hjar sels op 'e hals helje, omdat se fjirs tofolle moeite, tiid en jild bistelle oan dingen, dy 't yn hjar each in bulte wearde hadde, mar yn 'e grûn eigentlik neat wirdich binne; mei oare wurden: „dat se fjirsten tofolle for hjar fluitsjes jouwe.”

GRIET SNIP.

Griet Snip wier lang gjin bêsten ien,
Mar wol in krib der kribben.
Net folle goeds hie 't minske dien
Hjir yn hjar ierdske libben.

Der wier gjin bekstik hjar allyk ;
Hja myde suver nimmen,
Mar draefde troch om earm en ryk
It hier mar út to kjimmen.

Do kaem op 't lêst de dead, en dy
Wier net fen 't stik to kryen.
Hy brocht, al die 't hjar bare ny,
Griet Snip for goed ta swyen.

Dat stiek hjar danich yn hjar krop,
En oan 'e himelpoarte
Dêr spûn se wer ûnbidich op,
Wyls 't se oan 'e doarren hoatte.

„Hui, hui !” rôp Adam, „hwet is dat ?
Hwa steurt hjir sa de frommen ?” —
„Ik bin Griet Snip ; kom, help my hwet
Om binnen doar to kommen.” —

„Né, wrachtich net, ûndogens nêst;
 Wy kinn' dy hjir net halde.” —
 „Ja, hwet ik bin, dat wit ik bêst;
 Mar hwet bist dou den, alde?

„Bin ik ûndogens, dêr hest dou
 De skild fen, apelfretter!
 Hiest dat net útfierd, den wier nou
 It minskdom fry hwet better.

„Hwerom scoe ik net like goed
 As dou in plak hjir krye?” —
 Dêr hie de aldbaes him net for hoed,
 Hy tocht, ik seil mar swye.

Mar fader Japik sei: „Jy matt'
 Jo net nei bliuwen sette.” —
 Griet sei: „Forhip dou, om myn part!
 Scoest dou my dat bilette?

„Och heden, maet, ik kin dy skoan,
 Dou mei dyn bokkefellen.
 Wier dat nou earlik, brave soan!
 De segen God t' ûntstellen?” —

Dêr kroste Japik ek mei op.
 Mar Noach sei: „Gean hinne,
 Griet Snip, sa'n dronkenmansgerop
 Dêr binn' wy net mei tsjinne.”

„O fy!” sei Griet, „jy habbe fêst
 Op dronkenskap in hate.

In man as jo docht fierwei bêst
Oer dronken net to praten." —

Hy hie syn meuch. En Judith sei:
„Gean foart, yn ienen, fekke!" —
„Is dat frou kop-ousnyster? Ei!
Dy woe 'k wol efkes sprekke." —

Frou Judith waerd sa read as bloed,
Hja woe dat lang net hearre.
Mar kening David wier sa goed
Dat hy 't mei Griet probearre.

Hy sei: „Dou gietst den heislik ta.
Dat kinn' wy net fordrage." —
Griet sei: „Wier ik mar Bathseba
Den waerd ik net forjage. —

„t Wier fêst sa malle ûdogens net,
De man yn 't fjûr to stjûren,
Om sûnder hinder en bilet
It wyfke to biloeren.

„Dat het men fen dy fromme ljuw
Dy 't altiid psalmesjonge.
Bin ik ûdogenser as dou?
Sprek op mar, alde jonge!" —

Do kaem dêr Salomon op ta.
„Griet, bist net by dyn sinnen?
Hwet skeelt dy, tsjin in kening sa
Skandalich op to spinnen?" —

„Och hearskip, sjuch mar net sa fiis
 Om 't ik hwet heftich kibbe.
 Ik wit, jy wieren tige wiis,
 Mar ha je er ek nei libbe?

„Ien dy 't wol tûzen frouljue hie,
 Ek heidens-frouljue yette,
 As dy bidaerd en sédich wie,
 Mei ik wol heilich hjitte.

„Dy 't offerjend foar hout en stien
 Gyng op 'e knibbels lizzen,
 Dat wier in wysheid om der ien
 Op ta to jaen, scoe 'k sizze.” —

„Swy stil!” sei Jonas, „ek mar gau!” —
 „Hwet hest my to forwiten?”
 Sei Griet, „ik bin noait, lyk as dou,
 Om falskens 't skip útsmiten.” —

Dêrop spriek Thomas: „Hwet men sei
 Op ierde, docht hjir bliken,
 Dat frouljues-tongen faek bynei
 Op lammestirtsjes liken.” —

Griet sei: „Dêr harkje 'k mâl fen op.
 Der scoe me 'n stik fen skrjuwe.
 Ho kin sa'n dwarse twifelkop
 Sa 'n grouwe fabel leauwe?” —

Marye Magdaléne sei:
 „Lit ús forstânnich prate,

En meitse net sa 'n great pohei.
Hwet kin sok skelden bate?

„Bitink ris ho 't jy libbe ha.
Hast as in divelinne;
En sokken lit men hjir net ta,
Dat moasten je ynsjen kinne.” —

„Nou kom, jy bin der ek ien nei
Om my hjir to biletten,”
Sei Griet: „Jou eigen libbens-wei
Is fêst jo glêd forgotten.

„Ik hab wol mâlle riten hawn,
Krekt as 'k de divel yn hie;
Mar 'k leau, dat ien mei 'n stik of saun
Dôch oars yet yn trewyn wie.

„Né, om jou deugden binn' jy wis
Hjir ek net binnen kommen,
Mar holpen troch forjeffenis
Hjir yn biskerming nommen.

„Jy moasten dêrom net sa hird
My hinne stjûre wolle.
Wit as ik ek net oannomd wird
As jy en wit ho folle.” —

Dêr kaem de apostel Paulus oan;
Dy sei mar koart en bûndich;
„Frou, spylje net sa 'n hege toan,
Jy binne fjirs to sûndich.” —

„O fy! is dat nou praet mei skik?
 't Is jo dôch ek al slage,”
 Sei Griet. „En om 't geloof hab ik
 Gjûn kristenminsk forjage.” —

„Nou kom,” sei Petrus, „hald mar op.
 Griet Snip hoeft net to mienen
 Dat wy hjir om hjar lûd gerop
 Hwet jowe. — Foart! yn ienen!” —

„Seaft hearskip! woen je my mar gau
 Hjir efkes wei ramaeye?
 Ik skrilje net — allyk as jo
 As moarns de hoannen kraeye.” —

Do kaem der 'n boade, dy 't bidaerd
 Oan Petrus die to witten,
 Dat him by dissen oansein waard
 Om Griet mar yn to litten.

„Kom, wyfke,” sei er, „kom mar mei,
 Ik seil to plak jo liede.” —
 Griet waard dêr oandien fen en sei:
 „Ik, sa forachte op ierde?”

„Mar as 'k nou hwet forsiikje mei:
 Fensels jy matte 't witte,
 Mar 'k woe wol greach net al to nei
 By fine Sipke sitte.

„Ik hie 't net op dy kearel stean
 En hy mocht my net lye.

Nou daegliks mei 'n oar om to gean!

Wy scoene rûzie krye.

„Ik kaem der wol ris hird mei del

Om 't wird him út to lizzen.

Ik wie 'n stik barnhout for de hel,

Wier den altiid syn sizzen.” —

„Né frou, dy kearel is hjir net.

Al koed er kliemrich prate

En died er mannich lûd gebed,

Dat mocht him hjir net bate.” —

„En as Jan Stimpel my hjir sjucht,

Dy seil ek nuver kypje

En tinke: hwet Griet Snip hjir docht,

Dat kin 'k my net begrypje.

„Hy wier sa wiis altiid en woe

My net in wird tasprekke.

Hy wier by doomny great, en koe

Net yn 'e tsjerke ûntbrekke.

„Fernimt dy man dat ik hjir bin,

My tinkt den kin 'k wol gisse,

Den het er 't hjir net mear nei 't sin,

Fen spyt en ergernisse.” —

De boade sei: „Wês jy mar stil.

Jy scille 't lang net tinke,

Mar Jan is ek hjir net; hy seil

Jo hinderje noch krinke.” —

„Wel deales! binn' dy ljue hjir net?
 En do 't dy beiden stoaren,
 Do sei ús doomny by hjar fet,
 Hja wieren útforkoaren.” —

„Ja, dominy dy miende 't goed,
 Mar wier troch skyn forblinde.
 It bynn' de oprjuchten fen gemoed
 Dy 't hjir in oanhald fine.”

Forline winter mei dy kjeld
 Do wier 't mei Sjouk en Sye,
 Lyk as jo witte, min gesteld,
 Hja koen' gjin iten krye.

En do woe fine Sipke hjar
 Gjine heal kop earte boargje.
 Hy sei: „It griist my tige, mar
 Ik kin for elk net soargje.”

„Jan Stimpel wier dyaken en
 Dêr gyng do Sye hinne.
 Jan sei: „kom moarn ris wer, ik kin
 Gjine útslach jaen allinne.”

„Mar boer, wy kinne ús lytse bern
 Net for de kjeld biwarje.” —
 „Den matt' jim simmers foar jim sjen
 En for de winter sparje.” —

„Sjuch Griet, jy ha dêr net oer tocht,
 Mar sûnder fromme wurden

Hjar 'n amerfol ierappels brocht
En ek yn sekfol sjudden." —

„Dat hab ik ek, dat 's wier," sei Griet,
„Mar 't wier my al forgotten." —
„En dus, jy ha jo sels dy died
Net rûm en breed tametten.

„Jan Stimpel hie fol hope op lean
Syn deugden krekt ûnthalden,
Mar mocht hjir dôch net binnen gean
Mei al syn fromme falden.

„En Sipke, dy 't in hekel hie
Oan deugd en goede seden,
En miende dat er útkard wier,
For héger sillichheden,

„Dy staette hjir ek fiks de noas;
Hy fûn gjin plak hjir boppe.
Dy 't dêrop tiidget mat hwet oars
As „Heare! Heare!" roppe.

„Dy 't sels hjar achtsje 't heechst en 't meast,
Dy scill' de lêste wêze,
En folle lêste komme er earst,
Lyk as we yn 't tsjerkboek lêze." —

Dat is in bjusterbaerlik stik,
Scil lichtwol immen sizze.
't Kin wêze, mar der scil, leau ik,
Doch wol in leare yn lizze.

Foarearst: Gjinn minske is sûnder kwea.

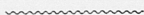
Dat ha jim lang wol witten,
Mar dêrom docht it nimmen skea
Om 't yet ris nei to mjitten.

Dat draecht der mooglik wer ta by
Om ta 't besef to kommen:
It stiet gjinn sûndich minske fry
Syn neisten to fordommen.

Ho wier as dat nou wêze mei,
Dôch hoeft gjinn ien fen jimmen
Griet Snip hjir op 'e libbenswei
Ta 'n foarbieldd oan to nimmen.

It Heechdútsch fen BÜRGER fen fierren neifolge.

SLEEPJAPONNEN.

Al hwer 't men yn ús dagen komt,
En dêr 't men frouljue sjucht de rûmt
Mei klean ûnbidich fen bistek,
Dêr sjucht men ûnder allen ek
Forskate greate slépen.

By eltse feest of greate pret,
Dêr 't folk by bulten hinne set,
Lyk as de Harnser sylparty,
De Snitser Lânbou-maetskippy
En sok spil mear, dêr 't lyts en great
Graech útblinkt boppe rang en steat, —
Dogge altiid frouljue tige mei.
En stellich met men op sa'n dei
Ek fry hwet greate slépen.

In tsjerke dêr 't men komme mat
Mei 'n nédrich en ienfaldich hert,
Tominsten nei de apostellear, —
Of jildt dy yn ús tiid net mear? —

Dêr hearsket ek al weelde en pracht.
 En as me er 't each op frouljue slacht
 Fornimt me er ek al slépen.

Sels op in kristlik sindingsfeest,
 Dêr 't folk komt, dat de Heare freest,
 En ek al strafprekaesjes haldt
 Oer de idelheid fen dizze wrald, —
 Dêr hie 'k sa'n pronkery net socht
 As by de ljue fen 't nye ljocht.
 Mar klean fen 't allernyst fetsoen
 Ha 'k ek by fromme dames sjoen;
 Dêr fynt men ek al slépen.

Hja feye trou de paden skjin,
 Dêr 't ek soms wol hwet lizze kin,
 Dêr 't wy net ljeafst yn traepje woen'
 Mei dûble soallen ûndr'e skoen.
 It is de moade; mar 't is klear,
 Tinkt my, — der komme, op sa'n menear,
 Ek gau ris smoarge slépen.

It is in nye frânske dracht,
 En ljue dy 't halde fen de pracht
 Dy binne yn Fryslân ek al sa,
 It nye freamde matt' se ha.
 Mar 'k hoopje dôch fen herten nou
 — Oars giet it wrachtich my to grou, —
 Dat net in minske mei forstân,
 Hjir yn ús fryske boerelân
 Syn achting jout oan slépen.

Sjuch, jiffers, mei jim frânske klean,
Ik wit net as jim frysk forstean, —
Mar as soms ien der hwet fen wit,
Den siz ik hjar ienfaldich dit:
Lang ear 't in sleep yn eare wie
By deftige en foarname lie,
Ha frouljue lang net braef en bêst
Yn Fryslân al bistimple wêst
Mei de earenamme: slépen!
Bigrepen?

DE FRYSKJE TAEI.

LIET.

WIZE: *'t Krijgsgerucht doet luid zich hooren.*

Jimmer mat ik smeulend hearre :
Fryslâns sprake mat forgean
En oan forfal fen kreften stearre ;
Hja is to 'n ein en kin net mear bistan.
 Mar ik seil strîde
 Sa lang ik strîde kin,
 For Fryslâns tael
 En frye fryske sin.
Fryslâns tael, Fryslâns tael,
Fryslâns tael hald ik yn eare ;
Fryslâns tael, Fryslâns tael,
Fryslâns tael, sa fol fen kreft en prael.

Ja, ik sjuch it, by de Friezen
Nimt de sucht for 't freamde ta ;
Dat docht my hast de moed forliezen
It bastre skaci wol 't rûne fryske net ha.
 Mar ik seil strîde, ens.

Al hwet ienkear wêzen krige
Mat ek wer forsinke yn 't neat.
Dy stielen wet, — ik fiell it tige,
Wirdt troch gjin kreft, gjin îz'ren wille keard.
 Mar ik wol strîde, ens.

Mat ús alde sprake stearre,
 Frye Friezen! help net mei
 Om hjar moedwillich to bidearren.
 Smyt al t' oerdwealsk jimme alders erf net wei.
 Né, ik wol strîde, ens.

Lit jim dôch net dronken meitse
 Mei forfalske frânske wyn,
 Né, lit for eigen tael ús weitse,
 Al spuit in pest-dier dêrop syn fenyn.
 Ja, ik wol strîde, ens.

Is den nei for-rin fen ieuwen
 Ek ús alde tael forgien :
 Sa lang der earne Friezen bljuwe,
 Hja scille 't witte en priisgje hwet wy dien'.
 Ja, ik wol strîde
 Sa lang ik strîde kin,
 For Fryslâns tael
 En frye fryske sin.
 Fryslâns tael, Fryslâns tael,
 Fryslâns tael hald ik yn eare ;
 Fryslâns tael, Fryslâns tael,
 Fryslâns tael, sa fol fen kreft en prael.

LYKME ALLINNE.

Wize : *Es bliket so still der Mond mich an* (Das Rütli, no. 227).

It moantsje kipet blier my oan,
En stil is 't op 'e mar.
Yn 't boatsje stiet Jan fiskers soan,
Allykme allinne sa mar.
Ik sit hjir; 't moed dat wirdt my fol.
Ik mien dat 'k breidsje seil,
Mar 't is as 't wirk net flotsje wol,
Allykme allinne sa stil.
Wierst dou by my, wier ik by dy,
O, feint fol deugd en ear!
Ik woe 't sa jern! Den wieren wy
Sa lykme allinne net mear.

Ek Jelmer mymre jimmerwei
Oer Tet, syn ljeafste skat.
Hy stjúrde in stille trien hjar nei,
Den hie se tominsten hwet.
Hy kloettet nei hjar wentsje ta,
By de igge fen de mar.
Wol hja nou dwaen mei Jelmer ha,
Dy 't hjar sa nimt for kar?
Wier ik by dy, wierst dou by my,
Myn alderljeafste Tet.
Ik woe 't sa jern. Den wieren wy
Allykme allinne dôch net.

Slútwird.

Dit is in bôek for de praetstoel en for de hirdshoeke, lyk as jimme op 't foarste blêd lêzen ha. De *Praetstoel*, dêr mien ik de *catheder* mei. Der komme geandewei mear ljue, dy dêr wol ris yn wolle om hwet for to bringen yn in selskip. En ik mien dat men sokke ljue in tsjinst dwaen kin, as men ris hwet yn 't ljocht jout, dat hjar dêr for tsjinje kin.

Mar der binne ek yet wol ljue dy mei sok wirk net piele, en ek selden of noait op sokke jûns-by-ienkomsten binne, dêr iepenlike foordrachten halden wirde. Sokken wolle faek, as de jûnen lang binne, yn de hirdshoeke wol hwet ha, dat hjar hwet nocht jout, en — as 't kin — ek hwet nut.

Nou, dêrom hab ik mar set, dat dit boek is for de Praetstoel en de Hirdshoeke. Dy 't ek yet oars brûke wol, mei dat fry dwaen, — dat hie 'k net hoeft to sizzen.

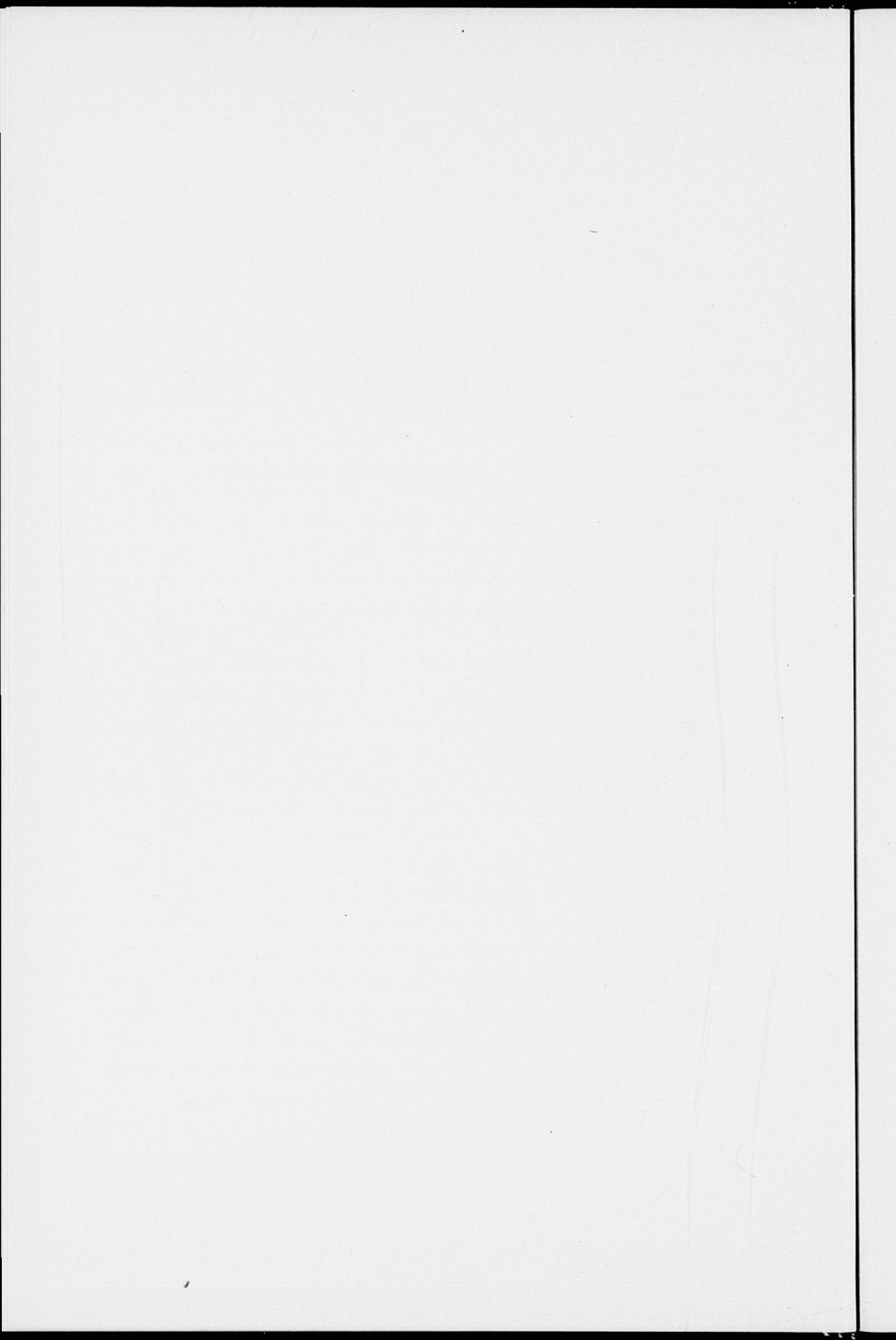
De measte fen disse stikken habbe tsjinne by 't *Fryske Winter-jûne-Nocht*, — inkelden net. Der binne ek gûds by, dy 't al earder printe wêst ha; mar dy wieren net mear te keap, en ek al wer sa fier yn 't forjitten, dat se wol wer ris ûnder de oandacht fen de fryske lêzers brocht wirde mochten, tocht my. Ik hoopje dat se allegearre mei 'n oar wer hwet nocht en wille jaen kinne.

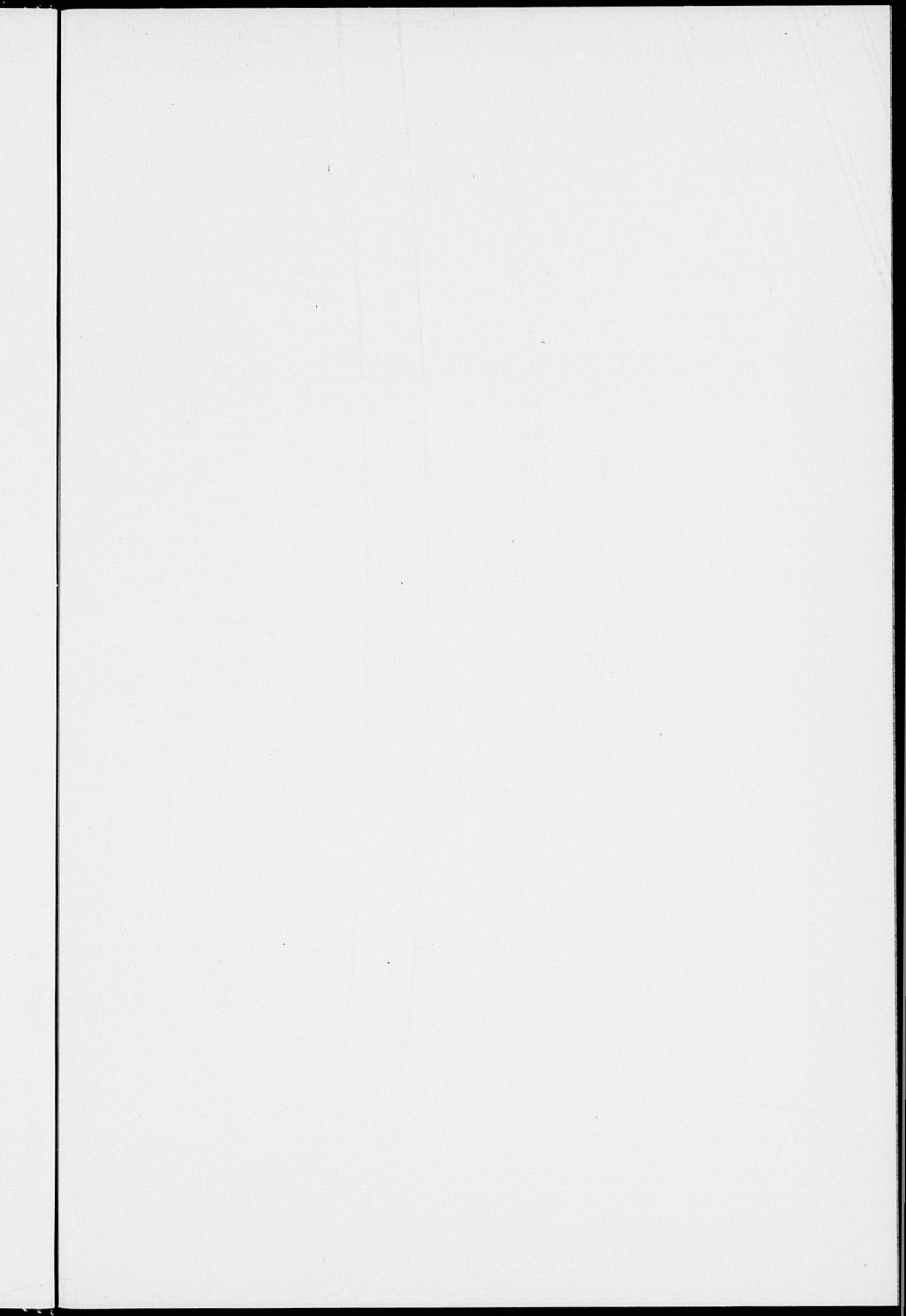
Hjerstmoanne 1876.

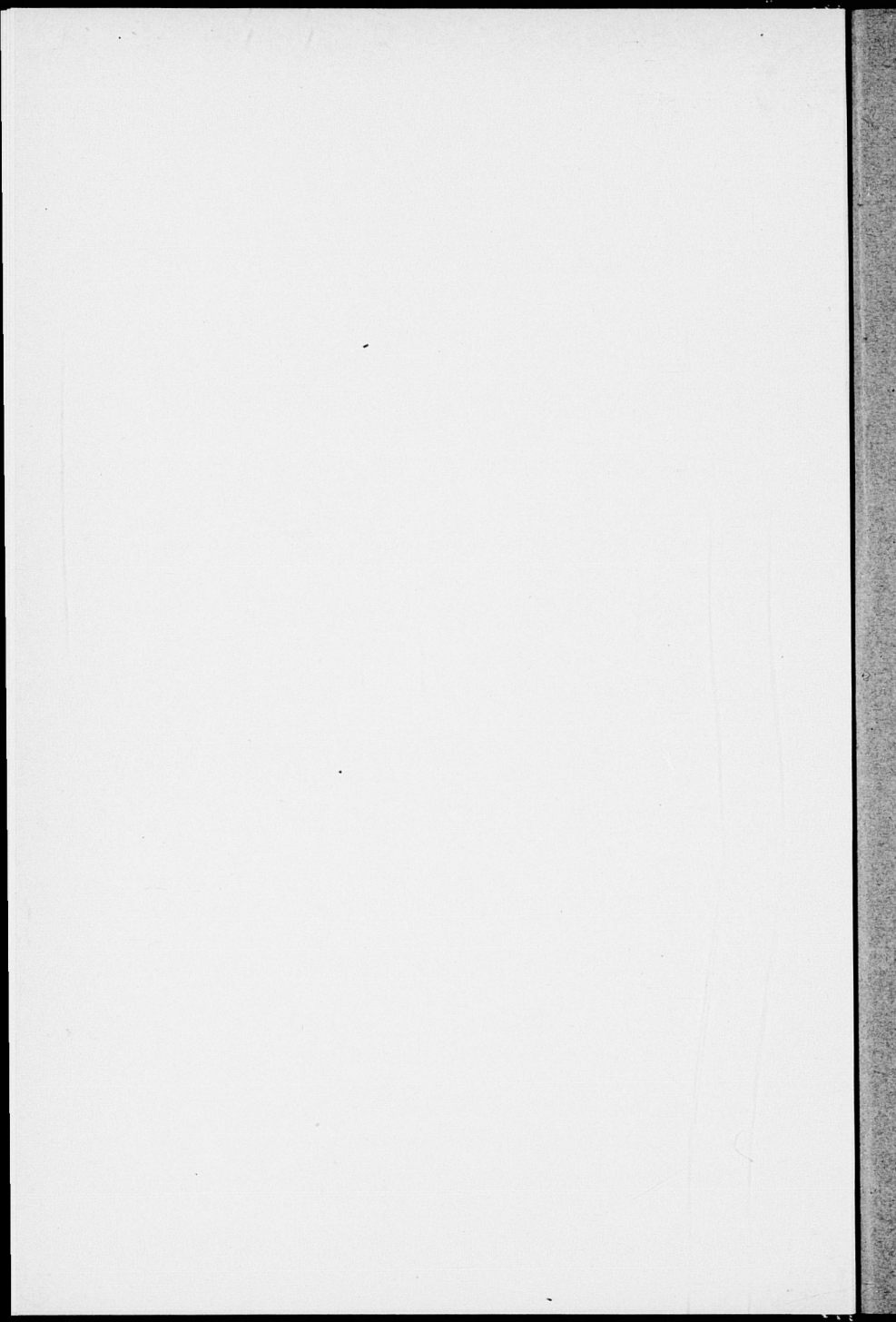
W. D.

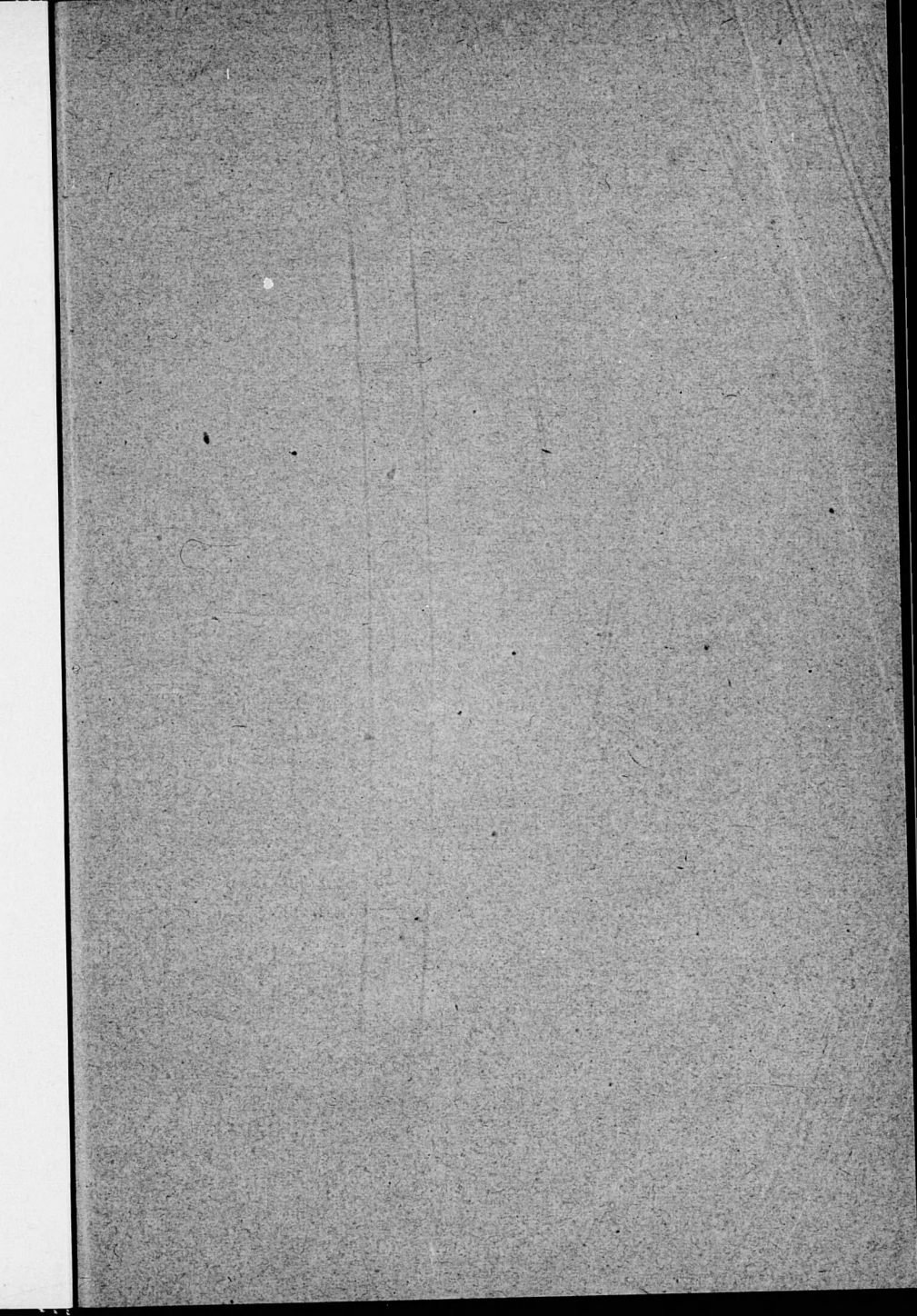
YNHALD.

	Blêdsiden.
Fen in Nyboer, dy 't in kampke lân mei weet siedde	3
In Dyaken	17
In glê's Wetter	23
Yette in Dyaken	34
Is de Koalraep Spek of is de Kat in Hazze? .	51
It Sâlt is heilich	61
Ut to yten by de Boer	70
De dêvel yn 't Bêdsteed	90
Tabeakke	103
In Sprekwird omkeard	105
Fornimstige Hâns	114
It Fluitsje	121
Griet Snip	124
Sleep-japonnen	134
De Fryske tael	137
Lykme allinne	139
Slútward	140

Bij den Uitgever dezès zijn mede verschenen:

**HET FRIESCH MUSEUM VAN OUDHEDEN
TE LEEUWARDEN.**

Groot 40. formaat, 56 bladz., 25 cts.

De Ontvluchttings-geschiedenis

VAN EEN ZESTAL ZWARE VEROORDEELDEN
UIT DE GEVANGENIS TE LEEUWARDEN. 47 bladz. — 10 cts.

FRIESLAND

van den Waterkant bekeken door Vreemdelingen.

136 bladz. — 50 cts.

FRIESLAND

VAN DEN WATERKANT BEKEKEN DOOR EEN FRIES.

72 bladz. — 30 cts.

Jouke Rommerts út Gaasterlân op 'e reis nei Amsterdam,
hinne en werom. 51 bladz. — Prijs 30 cent.

Wierd en zijne Historie.

DE MERKWAARDIGE GRAFKELDER, DE GESCHIEDENIS DER LABADIS-
TEN EN HET LEVEN VAN ANNA MARIA VAN SCHURMAN.

105 bladz. — 25 cts.

Wandelingen in den omtrek van Heerenveen,
w. o. ORANJEWOUD, ENZ. 129 bladz. — 50 cents.

WANDELINGEN DOOR GAASTERLAND.

77 bladz. — 40 cts.

HET LEVEN VAN SIMON LANTINGA,

BEROEMD BUIKSPREKER TE ORANJEWOUD. 32 bladz. — 25 cts.

Harmen Schraa,

VOLKSENUMER, TERDOODVEROORDEELD EN VERGESPROKEN.

48 bladz. — 25 cts.

EENIGE JAREN IN AMERIKA.

Medegedeeld door JOHN. 224 bladz., groot formaat. Prijs f 1,—.

JAN HUT en drie andere misdadigers,

OMSTREEKS 1800 AAN DE GALG TE LEEUWARDEN GEHANGEN.

114 bladz. — 50 cts.

Lean nei Wirken of De Skatkiste mei Geheimenissen.

Oarspronkelyk blyspil mei sang yn ien bidriuw, troch WATZE WATZES.
Prijs 40 centen.

NEI ROASELÂN.

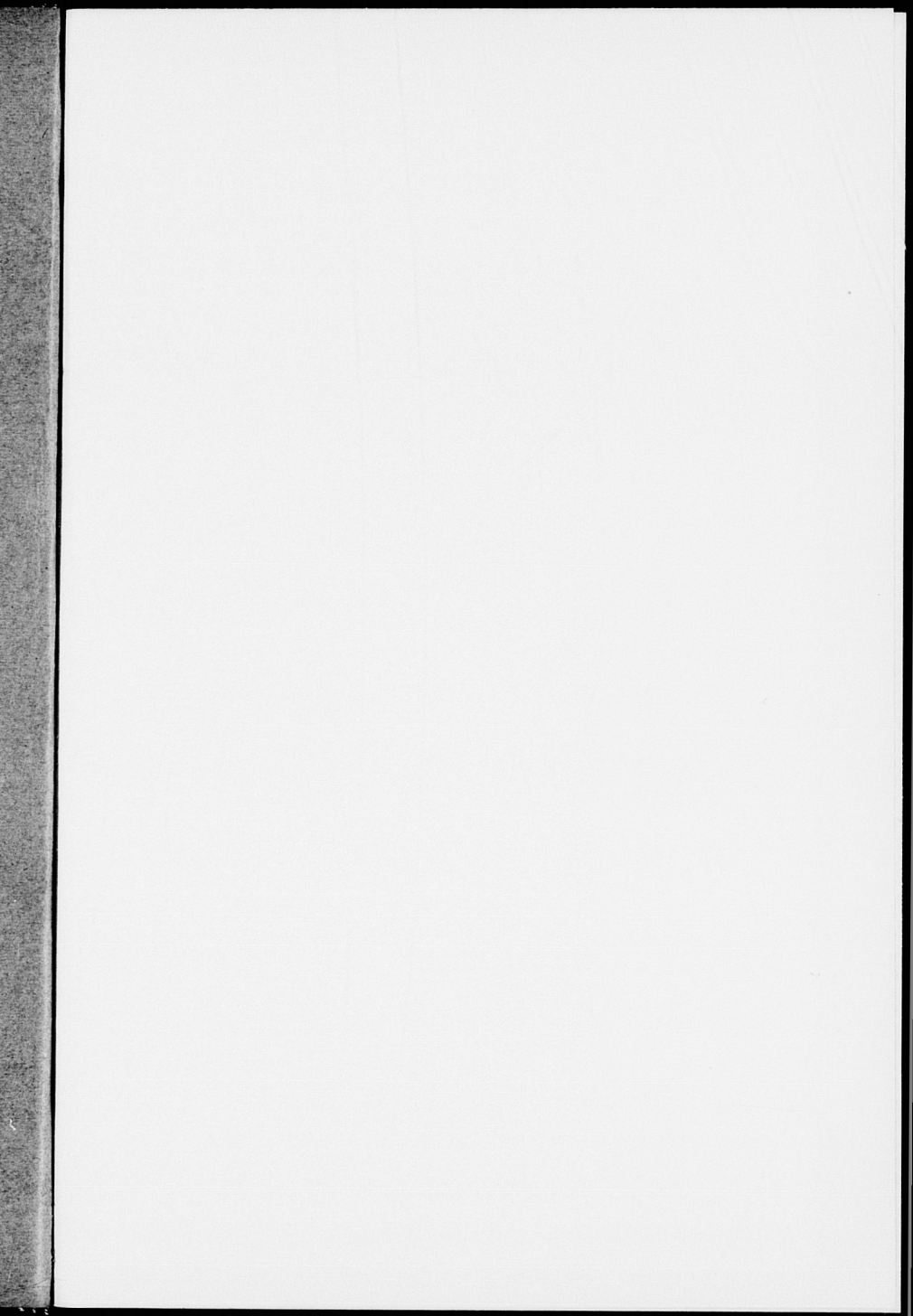
Kluchtspil yn fiif bedriuwen, fen T. G. v.d. MEULEN. Prijs 30 ct.

DE READE FLAGGE.

Toanielstik yn fiouwer útkomsten, troch DOITSE SIBBLES fen
Warstiens. Prijs 50 cent.

DOARWAERDER SONSIEMAN, of SLUCH-SLIMME LOMME.

Klucht yn fiouwer útkomsten. Prijs 30 cent.

 Bij den Uitgever dezès zijn mede verschenen :

**HET FRIESCH MUSEUM VAN OUDHEDEN
TE LEEUWARDEN.**

Groot 40. formaat, 56 bladz., 25 ets.

De Ontvluchttings-geschiedenis

VAN EEN ZESTAL ZWARE VEROORDEELDEN
UIT DE GEVANGENIS TE LEEUWARDEN. 47 bladz. — 10 ets.

FRIESLAND

van den Waterkant bekeken door Vreemdelingen.
136 bladz. — 50 ets.

FRIESLAND

VAN DEN WATERKANT BEKEKEN DOOR EEN FRIES.
72 bladz. — 30 ets.

Jouke Rommerts út Gaasterlân op 'e reis nei Amsterdam,
hinne en werom. 51 bladz. — Prijs 30 cent.

Wierwerd en zijne Historie.

DE MERKWAARDIGE GRAFKELDER, DE GESCHIEDENIS DER LABADIS-
TEN EN HET LEVEN VAN ANNA MARIA VAN SCHUURMAN.
105 bladz. — 25 ets.

Wandelingen in den omtrek van Heerenveen,
w. o. ORANJEWoud, enz. 129 bladz. — 50 cents.

WANDELINGEN DOOR GAASTERLAND.

77 bladz. — 40 ets.

HET LEVEN VAN SIMON LANTINGA,
BEROEMD BUIKSPREKER TE ORANJEWoud. 32 bladz. — 25 ets.

Harmen Schraa,
VOLKSRUMMER, TERDOODVEROORDEELD EN VERGESPREKEN.
48 bladz. — 25 ets.

DEENIGE JAREN IN AMERIKA.
Medegedeeld door JOHN. 224 bladz., groot formaat. Prijs f 1,—.

JAN HUT en drie andere misdadigers,
OMSTREEKS 1800 AAN DE GALG TE LEEUWARDEN GEHANGEN.
114 bladz. — 50 ets.

Lean nei Wirken of De Skatkiste mei Geheimenissen.
Oarspronkelyk blyspil mei sang yn ien bidriuw, troch WATZE WATZES.
Prijs 40 einten.

NEI ROASELAN.
Kluchtspil yn fûf bedriuwen, fen T. G. v.d. MEULEN. Prijs 30 et.

DE READE FLAGGE.
Toanielstik yn fiouwer útkomsten, troch DOITSE SIBBLES fen
Warstiens. Prijs 50 cent.

DOARWAERDER SONSIEMAN, of SLUCH-SLIMME LOMME.
Klucht yn fiouwer útkomsten. Prijs 30 cent.

